

LA REPÚBLICA

Del 2 al 8 de juny del 2018. Any I. Núm. 2 2€

TRES MIRADES, UNA ABSÈNCIA EXPRESIDENTS

Joan Rigol, Ernest Benach i Núria de Gispert conversen sobre la situació política

Ras i curt **EDUARD VOLTAS** @eduardvoltas

Els presos no són el conflicte, només en són una manifestació. El fons del conflicte és sobre la sobirania i la democràcia, i l'agenda política de l'independentisme ha de girar al voltant d'això, no dels presos. Cal direcció política.

LA REPÚBLICA QUE BULL

Per quan vingui un altre juny

Catalunya ja té tots els homes i dones del president Torra a punt per engegar la maquinària del govern interior i retornar la normalitat institucional i d'acció executiva al país després de set mesos d'estat de setge del 155. És un equip en què Junts per Catalunya ha situat consellers fonamentalment experts en cada matèria, mentre que ERC ha apostat una mica més per perfils polítics. Les dues formacions tenen motius per a les opcions respectives. Els de Puigdemont, un líder que és lluny però que de moment manté la veu intacta, volen enllaçar amb la tradició de gestió eficaç. La

gent d'Esquerra, a més de consolidar la imatge de solvència deixada pel vicepresident Junqueras, necessita reforçar espais de lideratge emmordasats per la indecència antidemocràtica del PP i dels seus tentacles judicials.

Una maquinària que s'haurà de posar en marxa per intentar normalitzar la situació fins allà on sigui normalitzable. El panorama actual madrileny (Rajoy només ha estat un iceberg en un mar glaçat) no convida a l'optimisme, però l'independentisme, almenys el que té responsabilitats de direcció, està mantint l'optimisme per la confiança. El matís és important: l'opti-

“
És hora de governar bé a casa i de bastir el govern exterior que ha de mantenir l'atenció internacional

misme pot enlluernar, com mirar al sol. La confiança consisteix a avançar amb convicció, però llucant a terra, on poses els peus, per no estimbar-te. Caldrà governar bé a casa i alhora bastir el govern exterior que ha de mantenir l'atenció internacional de la causa republicana. Una doble acció que permetrà tenir les eines ben esmolades per quan vingui un altre juny. Perquè aquest juny que acabem d'estrenar encara no podem tenir les cadenes segades.

Carles Ribera Director @carles_ribera

SUMARI

03 Opinió Articles de Martí Giro-nell, Marta Alòs, Clàudia Pujol, Gemma Calvet i Ramon Roca.

10 Expresidents El director adjunt, Pere Bosch, conversa amb els expresidents del Parlament Joan Rigol, Ernest Benach i Núria de Gispert.

22 El cas català a l'exterior L'expert de l'ONU en drets humans Alfred-Maurice de Zayas assegura en una entrevista que "no hi ha res més democràtic que un referèndum".

26 'Un mar sense peixos' En deu anys, la flota i les captures al Mediterrani s'han reduït un 40%. Europa, conscient de la seva degradació, vol imposar una normativa amb quotes per dia de pesca i el sector es posa les mans al cap.

32 Turisme El megagràfic de la setmana repassa l'evolució del sector turístic a Catalunya amb les principals dades sobre el sector.

36 La conversa. Anna García-Altés Responsable de l'Observatori del Sistema de Salut de Catalunya.

40

Paraula de Monzó L'escriptor, poeta i periodista David Castillo conversa amb l'escriptor Quim Monzó sobre l'obra de l'últim Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, guardó que Monzó rebrà dilluns.

54 'La llibertat' L'escriptor i professor Miquel Berga explica el concepte de llibertat als joves.

58 'La birra d'or' Barcelona s'ha convertit en un dels destins turístics preferits pels amants de la cervesa, beguda que està experimentant un renaixement de la producció artesanal.

48 Heroi fundacional Es compleixen vuitanta anys del primer còmic de Superman, el personatge fundacional del gènere dels superherois.

60 Agenda Recull dels principals actes en clau republicana i de suport als presos i exiliats que es fan a tot el país.

Ras i curt ELI NEBRED@elinebreda

Gaire tranquils no deuen estar al govern espanyol quan des del Ministeri d'Exteriors, conscients que el seu cos diplomàtic ja és incapaç de convèncer ningú, decideixen crear un premi de 12.000 euros per "condecorar" el corresposal estranger que millor combini el gènere editorial amb la ciència-ficció.

D'ENTRADA

Societat orwelliana

Aquest estiu farà setanta anys que George Orwell va escriure *1984*, la novel·la que es publicaria just al cap d'un any, el 8 de juny del 1949 i que seria revolucionària i premonitòria. La visió profètica d'Orwell sobre una societat totalitària situada suposadament en un futur, que és el nostre present, la va començar a gestar al nostre país. Orwell va tornar de la seva estada a Catalunya, després d'haver participat en la Guerra Civil, convertit en un antiestalinista amb simpatia pels trotskistes i definint-se com a socialista democrata. Ara no sé si se sentiria còmode amb aquesta definició.

En qualsevol cas, Orwell deia en el seu llibre *Mi Guerra Civil Española*: "De jove ja m'havia fixat que cap diari mai explica amb fidelitat com succeeixen les coses, però a Espanya vaig veure per primera vegada notícies de premsa que no tenien cap relació amb els fets, ni tan sols la relació que es pressuposa en una mentida corrent. En realitat, vaig veure que la història s'escribia no des del punt de vista d'allò que havia passat, sinó des de la perspectiva del que hauria hagut de pas-

Fa 70 anys que Georges Orwell va escriure '1984', que ara ha esdevingut profètica

Martí Gironell

sar segons les diferents línies de partit." Certes pràctiques no han desaparegut mai.

L'estiu del 1948, Orwell va donar forma a una novel·la que va suposar una distopia, és a dir una utopia negativa on la realitat transcorre en termes oposats als d'una societat ideal, és a dir, vers una societat opressiva, totalitària i indesitjable. Amb el pas dels anys i veient els esdeveniments, no és estrany que s'hagin establert paral·lelismes entre la societat ac-

tual i la del món que plantejava Orwell a *1984*, una societat on es manipula la informació, es practica la vigilància massiva i la repressió política i social. Perquè malgrat que passi el temps, la història es repeteix perquè hi ha persones que ja els sembla bé calcar models i plantejaments que haurien d'haver passat a la història. Per tant no és estrany que hi hagi la sensació més que real que vivim en allò que ara fa uns anys s'havia conegut com a societat orwelliana.

RAMON BUCH

Periodista i escriptor @martigironell

GAT I GOS

Lluís Puigbert

FIBLADES

Periodista estranger

(Amb permís de Quico Pi de la Serra)

Aquest periodista que tot ho fa bé, / que sempre investiga, que sempre investiga, / aquest periodista ja no sap què fer, / des d'ara en direm periodista estranger. / Busca i rebusca, pregunta molt bé / -vigila a la dreta, vigila a l'esquerra-, / escriu poquet, perquè no en té més; / mireu si ho fa bé, el periodista estranger. / Treu una notícia, ai no, que no en té; / vol una exclusiva, no sé què diré / els amics, si el veuen, fan tots el distret, / que poc publicaràs, periodista estranger. / El cap li fa mal, ai no, que no en té; / abans en tenia, abans en tenia; / un dia el va perdre i no el trobà més... / no tens res de res, periodista estranger. / Obre el diari i allí ho té: / en Dastis li ofereix un feix de calés. / Parlarà d'Espanya i en parlarà bé / ja veus quin paper, periodista estranger.

Enric Serra Periodista @serraamat

Ras i curt MIQUEL BERGA

Els joves pensen que el temps és una seqüència lineal que es va eixamplant. Els vells saben que el passat recent és un coll d'ampolla que cal travessar per retrobar els amples espais del passat llunyà: és allà on la memòria s'encén i on poden viure, un altre cop, un present intens.

OPINIONS

La roda hidràulica

Aquest poema de Brecht sempre m'ha deixat un mal gust a la boca. És com si l'aigua de baix no es veiés amb prou força per revelar-se. Com una mena d'impotència davant una roda que mai no deixa de voltar. A la *Cançó de la roda hidràulica* és clau la pregunta que se'ns formula. Cal que l'aigua segueixi empenyent la roda? És aquí on rau tot plegat. La decisió de l'aigua d'aturar la roda que l'esclavitzava. Quan al nostre país es parlava del xoc de trens entre Espanya i Catalunya, n'hi havia alguns, com jo mateixa, que qüestionàvem la idoneïtat de la comparació. Acceptar la igualtat de condicions, és a dir, la mida i la grandària de la màquina i els vagons, ens situava en un miratge ben allunyat de la realitat que ens podia fer caure en errors estratègics de conseqüències imprevisibles. Fer-se trampes al solitari és un autoengany propi dels que desconeixen la brutalitat de l'enemic. Sí, enemic, així com sona, perquè arribats a aquest punt no cal que fem servir eufemismes, oi? Com que m'agrada rellegir els clàssics de verb contundent, cal aprofitar el centenari del seu

“
Necessitem
més aigua
rebel per aturar
la roda que ha
sobrepasat
tots els límits

Un domàs de denúncia en un balcó. ANDREU PUIG

naixement per repassar l'obra de Manuel de Pedrolo. En un article a l'*Avui* del 1983, l'escriptor afirmava que el nostre país no cauria del cavall com Sant Pau, fins que no aprenguéssim a denunciar la colonització de l'Estat espanyol. Sembla que això ja ho

hem fet. En tenim un fotimer de proves que així ho demostren. Colonització per terra, mar i aire. Però la roda segueix girant i girant amb el manual d'instruccions etern. Potser sí que Flaubert va exagerar quan va afirmar que la democràcia és el millor mètode conegut per exercir el domini d'uns homes sobre els altres, sense aixecar sospites, però en el cas que ens ocupa, sí que ja podem assegurar que a Espanya, tant els de dretes com els d'esqueres, s'han servit de la democràcia per continuar perpetuant la nostra colonització. Necessitem, però, més aigua rebel. Per aconseguir aturar la roda que ha sobrepasat tots els límits. La raó de Brecht: "Quina mena de temps, en els quals parlar d'arbres és gairebé un crim perquè implica silenci sobre tants delictes!"

Marta Alòs

Esriptora @maloslo69

Els dos Joan Garriga

Abans, en moltes famílies, era habitual que el fill gran es digués com el pare. Trucaves a casa i la pregunta era sempre: "Per qui demaneu, pel pare o pel fill?" Ara aquest costum ja no és tan freqüent, però segur que a en Joan Garriga, historiador de capçalera del Vallès, i al seu fill, líder de La Troba Kung-Fú, els havia succeït més d'un cop.

L'altra cosa que passa sovint és que coneixes dues persones en àmbits diferents i, fins un temps després, no en descobreixes el parentiu. Doncs això. Vam convidar l'historiador vallesà a fer-nos una conferència sobre el bombardeig de Granollers en el Dia Sàpiens. Va ser ell qui va revelar, en els anys vuitanta –quan amb un esclap i

Clàudia Pujol

una espartenya es començava a recuperar la memòria de la Guerra Civil–, que l'atac sobre Granollers havia estat obra dels Savoia italians i no de la legió Còndor.

Garriga ens va parlar de les llegendes urbanes sobre el bombardeig que la documentació dels arxius havia desmuntat; de com el govern italià mai no havia demanat disculpes pels 224 danys col·laterals; o de com nombrosos granollerins han portat, durant anys, metralla dins del cos. No sé si el fet de dur adossat un tros de projectil serveix de termòmetre per als canvis de temps, com li passava a la meua àvia, que portava un ferro al braç i m'anunciava el pronòstic meteorològic abans que en Rodríguez Picó. Però segur que és una cica-

triu que no desapareix fàcilment.

Va ser mentre dinàvem a El Cuit que em vaig assabentar que el seu fill era el músic Joan Garriga, que jo havia escoltat en nombroses ocasions. M'explicava, orgullós, que feia poc l'havia cridat en Broggi per posar la música de *Bodas de sangre* del García Lorca, tot i que el nano se sentia més còmode en els petits formats, perquè, en el fons, és un "ma, me, mi, mo, mu-sic de carrer". Vaig pensar que mentre el pare es dedicava a reconstruir el passat, el seu fill estava construint l'imaginari col·lectiu del futur. I és que la música de Garriga, sincretisme de rumba, blues, rock i flamenc, és un dels exemples més reeixits que conec de la Catalunya mestissa actual.

Directora de 'Sàpiens' @pujolclaudia

Ras i curt MAGDA GREGORI @MagdaGregori

Els partits constitucionalistes, amb l'ajuda d'alguns mitjans de comunicació, han creat una realitat paral·lela, han construït un relat per intoxicar sobre el "procés". La societat no viu anestesiada ni d'esquena a aquest context, però exigeix respostes polítiques per posar fi a tanta demagògia.

TRIBUNA REPUBLICANA

Després de Rajoy

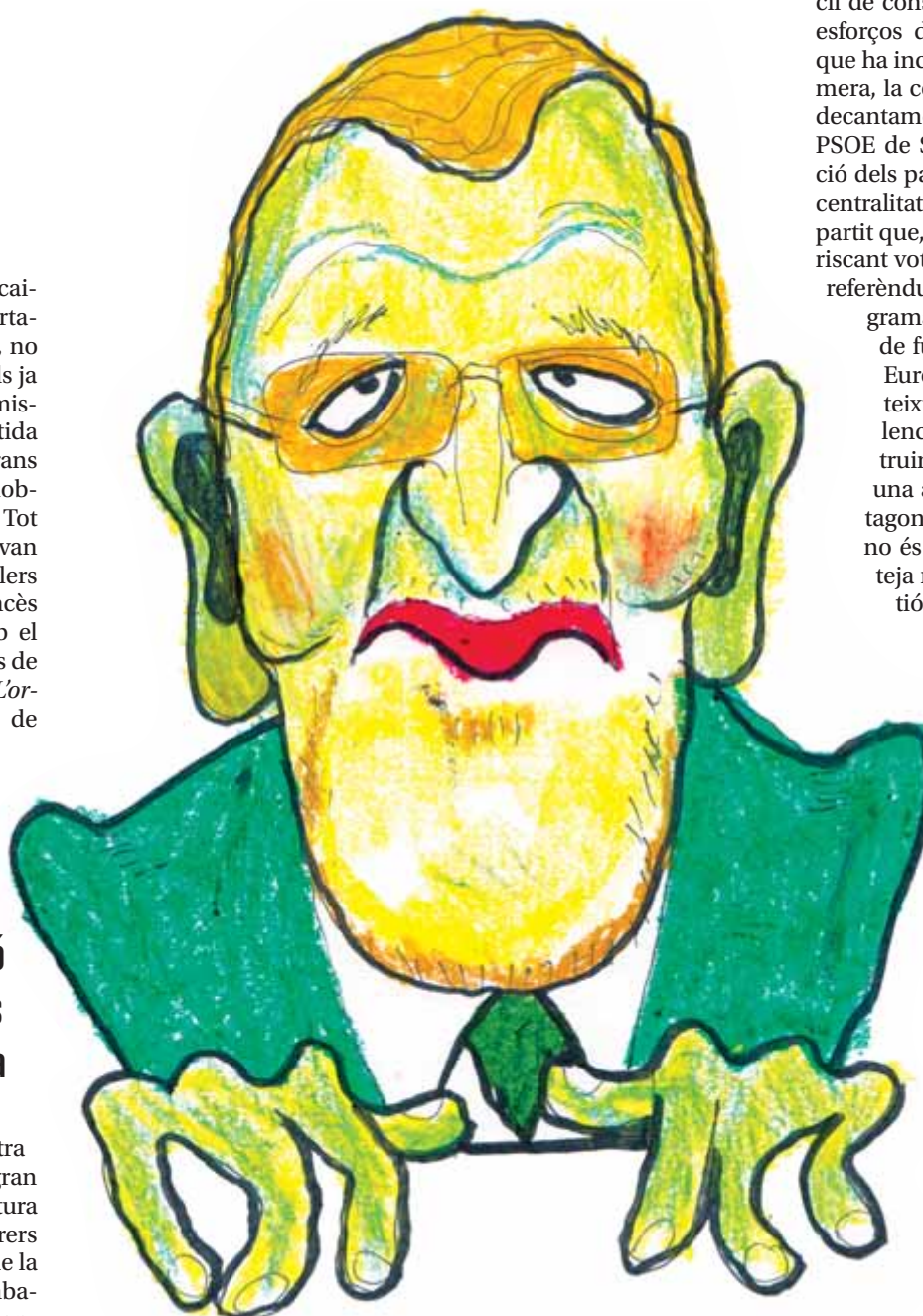
«I ara, senyors, passin per caixa». Aquesta invitació, certament una mica descarada, no era cap novetat per a aquells homes; ells ja estaven avesats als suborns i a les comissions il·legals. La corrupció és una partida irreductible del pressupost de les grans empreses, i té diversos noms, com ara lobbisme, regals o finançament de partits. Tot seguit, doncs, la majoria de convidats van dipositar uns quants centenars de milers de marcs." Amb aquesta frase, el francès Éric Vuillard, el darrer guardonat amb el Premi Goncourt, un dels premis literaris de més prestigi del món, en la seva obra *L'ordre del dia*, descriu el finançament de l'emergent partit de Hitler.

La qüestió territorial i la transició del 78, aquests són els autèntics reptes per a la política espanyola

La bona literatura és la gran eina contra un poder decadent. La cultura és la gran arma de construcció d'un país, una cultura lliure i forta que com un riu, recorri carrers i places i enforteixi les ments i els cors de la ciutadania republicana valenta i combativa. Per fer front a la misèria humana contra les engrunes del poder, Vuillard ens descriu amb aquelles paraules necessàries, aquelles que travessen la paret del paper i arriben a sacsejar la nostra emoció, la construcció de la decadència del poder polític en connivència amb interessos particulars.

Aquest ha estat el gran motiu aglutinador del gran consens polític que ha fet possible la moció contra Rajoy. La corrupció sentenciada. Una corrupció gens fàcil de combatre si no és des de grans esforços de prevenció i reforç de la integritat personal i de les organitzacions. Una prevenció que mai podrà creuar els domicilis particulars

PEP DUIXANS

o obrir els sobres de paper, però que sí que pot i ha d'empoderar la ciutadania, les empreses i els servidors públics a dir prou. Malgrat l'esperança en aquesta inflexió col·lectiva, pel que fa al context polític, i reconeixent el drama democràtic que representa que el partit de govern hagi estat condemnat, l'autèntic drama és que s'hagi hagut d'esperar a la sentència per ser capaços de teixir un gran consens d'estat contra una regressió en decadència i respecte als drets civils i polítics i al pluralisme democràtic. Un consens polític que ha estat difi-

cil de construir i en què hi ha hagut grans esforços de política d'altura. Un consens que ha inclòs converses amb Berlín i Estremera, la construcció d'un govern català, el decantament del PNB, un lideratge del PSOE de Sánchez-Robles, la valenta posició dels partits catalans i una gran visió de centralitat i de govern de Podemos. Un partit que, no ho oblidem, va ser el que, arribant a la final, va incorporar des de l'inici un referèndum per a Catalunya en el seu programa i que ara apunta cap a un pacte de futur amb propostes també per a Europa. Aquests consensos els han teixit persones i líders. Alguns de silenciosos. I es va ser capaç de construir una gran operació política amb una absoluta discreció dels seus protagonistes. Lluny del que pot semblar no és una improvisació tàctica i planteja reptes de molta dificultat de gestió i de convivència política. El primer, formar govern. En un altre escenari molt simbòlic, mentre al Congrés es decretava la mort política d'un règim, el president Torra feia una demanda de compromís al sector empresarial a Sitges, adaptació i altura de mires, com a sector essencial per superar les actuals circumstàncies polítiques. La prepotència del PP de l'1 d'octubre, de la llei mordassa, de l'"a por ellos", d'una fiscalia regressiva... tot va quedar ahir aturat per la política.

Però ahir, i això és el realment transcendent, un dels eixos del debat, va ser la qüestió territorial de l'Estat i la transició del 78. Aquest serà l'autèntic repte per a la política espanyola. Afrontar el retorn al pluralisme polític, aturar la repressió i afrontar el dret a decidir.

Algún dia una gran autora o autor català, dels grans que tenim en el nostre panorama cultural, novel·larà com ha fet Vuillard, aquesta època, i abocarà a les noves generacions, amb la bellesa de la bona literatura, el coneixement de la intrahistòria i dels secrets del mal poder i de la bona política. Ahir es van escoltar paraules noves. No oblidem dirigir la mirada cap a aquests lectors de futur que ara són infants que pinten la llum del sol amb el nostre color, el groc. I el verd de l'esperança amb el dels arbres vius, que omplen la terra.

Gemma Calvet

Advocada @gcalvetbarot

Ras i curt ORIOL PONSATÍ-MURLÀ @OPonsatiMurla

La terminologia i el marc conceptual utilitzats mentre era vigent el règim del 78 han de ser urgentment renovats. El règim del 78 ja és mort i ha estat substituït pel règim del 155, que és molt més devastador. Ens cal un *think tank* potent que ens ajudi a entendre i a fer front a aquesta nova realitat.

A FONTS

Catalunya, un país atractiu per a la inversió

Els adversaris al fet que Catalunya sigui un nou estat europeu, si la majoria de població ho demana mitjançant formes democràtiques i pacífiques, no es cansen de repetir que aquest país mil·lenari seria inviable si fos independent, que l'economia cauria en picat, que l'atur seria insuportable i que cap país estranger invertiria a casa nostra. Hi afeixen que la unitat d'Espanya, gairebé un axioma diví, ho suporta tot perquè l'Estat espanyol no es pot trencar, fins i tot la corrupció sistèmica en moltes institucions només es veu com una petita pedra a la sabata.

És cert que la tensió política i social ha pujat de voltes el darrer semestre, però encara és més evident que un element que hi ha contribuït d'allò més en aquesta espiral de posicions enfrontades és l'absència de plantejaments polítics entre les dues parts. Tot i que Madrid ha tingut més de cinc anys per seure a negociar, o com a mínim a dialogar. Dit això, ni l'economia catalana entra en el caos, ni l'atur puja de manera galopant, ni la inversió estrangera passa de llarg del nostre territori, que, per cert, ha crescut més que l'Estat espanyol i que la mitjana de la UE en el darrer exercici.

A tall d'exemple, les persones desocupades, la gran xacra de la península Ibèrica des de temps immemorials, són un índex que malauradament ens diu com pinta la situació econòmica en un moment donat. Catalunya va tancar el primer trimestre del 2018 amb una taxa d'atur del 12,1%. A l'Estat espanyol aquesta xifra se situava, en la mateixa data, en el 16,7%, més de 4,5 punts que la realitat catalana. Per tant, el procés converteix en un caos la situació laboral a casa nostra? Doncs no. Primera gran mentida dels contraris a la sobirania de Catalunya.

Es podria parlar també de la inversió industrial, en què Catalunya va tancar el darrer exercici amb un increment del 12% segons l'Observatori del Treball respecte al 2016. A més, la previsió per a enguany és superar el 13,4%. Podríem seguir amb di-

Torre Glòries serà la seu de CCC, una filial de Facebook que identifica notícies falses ARXIU

versos rècords, com el de les exportacions, que ja superen el 26% del pes de tot l'Estat, quan Catalunya representa el 16% de la població i el 19% del PIB. I no cal dir que l'arribada de turisme estranger no para de créixer, tot i que una mica més relaxadament. Indicadors com les exportacions, el turisme i la inversió industrial van més comparats que mai. Segona gran mentida.

Fa dues setmanes, es va saber que l'austríaca Competence Call Center (CCC) instal·larà a Barcelona almenys 500 persones que treballaran per a Facebook en la identificació i eliminació de notícies falses. La popular xarxa social ocuparà 9.000 m² a la Torre Glòries. Fa quinze dies es va anunciar que Lidl ubicarà també a la capital catalana un centre d'excel·lència que codirigirà, juntament amb la central de Stuttgart, l'estratègia en línia del grup de distribució per tot Europa i que preveu arribar a les 250 persones a l'octubre.

La companyia argentina Satellogic, que fabrica microsatèl·lits que ofereixen imatges d'alta resolució, ha ubicat a Barcelona la seva seu europea on hi haurà un centenar de treballadors en poc temps. Nestlé ha tornat a refermar el seu compromís i ha anunciat que potenciarà el *hub* d'Esplugues. La multinacional suïssa ha tancat la

El PIB català ha crescut més que el de l'Estat espanyol i el de la Unió Europea

divisió tecnològica de la confederació hel·vètica i pretén centralitzar el desplegament de tota aquesta activitat a les instal·lacions del Baix Llobregat.

L'empresa australiana de programari Moodle, creada a Perth el 2003 i coneguda per la seva plataforma en línia especialitzada en comunitats educatives, ha obert a Barcelona la seva primera oficina fora d'Austràlia, que serà la seva base operativa per créixer al Vell Continent i a l'Amèrica del Sud. Aquesta setmana també s'ha sabut que Siemens situarà a Cornellà un nou centre d'innovació o laboratori d'idees. I fa pocs dies va venir Robert De Niro, cofundador de la cadena d'hotels Nobu, per explicar que ubicarà a la Ciutat Comtal el seu establiment de referència a Europa. La inversió estrangera a Catalunya no para de créixer. Prou mentides!

Mentre els partits constitucionalistes reiteren com a cotorres que el procés enfonsa l'economia, la realitat és que Barcelona i Catalunya tenen una bona salut econòmica després d'enterrar la crisi gairebé del tot. El talent i la manera de fer de la seva gent en són una garantia, però les institucions de l'Estat ajudaran a tirar endavant la nostra fortalesa econòmica o seguiran posant pals a les rodes?

Ramon Roca

Director de 'L'Econòmic' @ramonrocaribo

Ras i curt **bADA CASTELLS** @AdaCastells

Com més temps transcorre en la vida d'algú, més sembla que el puguem entendre. És com si els anys es transformessin en pàgines d'un llibre d'instruccions. El més curiós és que fins i tot ens passa amb els personatges històrics: odiem Hitler; Napoleó ens pot arribar a caure simpàtic.

LA MONARQUIA

Lluís Simon Isimon @lrp.cat

Valtonyc, un dels músics més fans de Felip VI i Joan Carles I MANEL LLADÓ

“Si el rei vol corona...”

Hi ha gent amb tanta falta de sensibilitat que critica la figura dels monarques espanyols sense entendre que són unes muses d'inspiració interminable, un gènere en si mateixos que amb el pas dels segles els musicòlegs sabran apreciar en la justa mesura. Ja podeu crear la vostra pròpia llista de Spotify *Reis de la pista*. No és música ballable, però sí que servirà per dotar-vos de l'energia necessària per afrontar cada dia amb un esperit immillorable. Alguns petits exemples...

“Vull viure sense pensar i que ho pagui el país, seguir així no és per mi, vull estiuejar al Palau Reial, jo vull ser rei.” (La Polla).

“El rei té una cita a la plaça del poble, una sogra al coll i que li caiqui el pes de la llei.” (Valtonyc).

Els Borbons són una inspiració única per a músics de totes les generacions i els himnes cada vegada són més coneguts

“Sa majestat no representa la nostra classe, que caiguin les corones i cremin les disfresses.” (Pablo H.)

“Arribes a ser tan inepte, tan drogo i tan ignorant que quan tinc més respecte és quan t'imagino cagant.” (Brams)

“Vinc del millor grup que va parir una puta anomenada Espanya. Puta Espanya, OK? Em cago en el rei.” (Violadores del verso)

“Jo vull ser rei, ser per collons cap de l'estat [...] Fotre un polvet amb la total seguretat (de) que el xiquet tindrà el futur encaminat. [...] Si és cert que som iguals davant la llei, per què collons jo mai podré ser rei.” (Els Pets)

“Si el rei vol corona, corona li darem; que vingui a Barcelona i el coll li tallarem.” (Mesclat)

També per als més petits

És bo que els més menuts s'introdueixin en el gènere de les cançons reials abans que algú no les vulgui, per alguna estranya raó, prohibir. Recordem aquí un clàssic dels Esquirols, del disc *Fent camí*: “No et volem per baró nostre, no et volem, vés-te'n d'aquí, que si et quedés, ai de tu!, a la força has de morir.” Entranyable.

iADIÓS!

Qui regna de veritat a l'Estat espanyol?

La doble F de l'Estat espanyol, Florentino i Felip VI, fan un bon paper de cara a la galeria, però en els últims temps es miren de reüll per veure qui porta de veritat la corona. El rei oficial, de fet, ja no mana ni a casa seva, perquè és Letícia, segons el gran Jaime Peñafiel, qui governa a la Zarzuela, mentre que a l'Estat, fins que no es demostrï el contrari, qui remena les cireres –o sigui els grans negocis i la llotja del Bernabéu– és el gran Florentino, compte de Castor, baró d'ACS i marquès d'Abertis.

El duríssim estiu que espera a Froilà

A l'eterna promesa de la reialesa espanyola, l'inimitable Froilà de Marichalar i Borbó, se li gira feina aquest estiu. De moment, ja va llogar fa uns dies una gran discoteca de Madrid amb els seus amics (quina por!) abans de fer les maletes i començar les seves dures vacances a Marbella, Sotogrande i Palma. Una de les feines que farà Froilà, i que ja ha practicat, és la de discjòquei, una afició que comparteix amb els toros i la caça. En això darrer, ha sortit com el seu avi. No sabem les aficions que ha heretat del seu pare, Jaime de Marichar, i millor que no n'hagi agafat cap de les més conegudes.

Ras i curt **BIEL FIGUERAS** @rincewindcat

Creiem en el progrés de la humanitat, que aquesta tendeix a la millora, encara que sigui mínima i gradual; però tal com afirma el filòsof britànic John Gray: "Això només és una creença religiosa sense cap fonament científic". Res ens indica que el dia de demà serà millor que el d'avui.

L'HEMEROTECA

Pere Bosch i Cuenca pbosch@lpr.cat

L'APARADOR INTERNACIONAL

El preu d'un rentat d'imatge

Fa pocs dies, el diari digital *El Confidencial* avançava que el govern espanyol volia impulsar els Premis de Periodisme Palau de Viana, un dels quals està dedicat a "l'article d'un corresponçal estranger que millor contribueixi a la bona reputació d'Espanya". L'impulsor de la iniciativa, el ministre d'Exteriors, Alfonso Dastis, fa mesos que va de corcoll intentant capgirar la imatge del govern del PP a l'exterior. El problema no són només les greus carències democràtiques que posaven de manifest des de *The New York Times* o molts altres mitjans, sinó els escàndols de corrupció que acumula el principal partit espanyol, amb la sentència del cas Gürtel i la moció de censura Mariano Rajoy.

En tot cas, si ens atenem a la reacció dels principals corresponçals espanyols, no sembla que la idea de premiar els seus favors els hagi complagut especialment. El corresponçal de *The Times* Graham Keeley recomanava al govern espanyol

Alfonso Dastis conversa amb el portaveu del govern durant la darrera sessió de control al Congrés ➔ BALLESTEROS / EFE

que si volia millorar la seva imatge "seria millor invertir el temps a explicar les seves accions a Catalunya". I fins i tot proposava que "el

millor premi que pot oferir en aquest moment no són 12.000 euros sinó una entrevista amb Rajoy". Una recomanació que no tindrà

Si guanyo el premi, prometo fer una festa per als meus companys imparcials", va ironitzar James Badcock

temps d'atendre. El corresponçal de la BBC James Badcock tampoc es va quedar curt: "Si no pots convèncer els periodistes, potser que intentis comprar-los?" I va afegir: "Si guanyo (hahaha!), prometo fer una festa per als meus companys imparcials." Però el més agut de tots va ser el redactor de *Le Figaro* Mathieu de Taillac, que va mostrar la seva estupefacció a través d'una piulada en què ironitzava: "No crec que me'l concedeixin! I si ho fessin, espero que els meus caps m'acomodin per propagandista."

EL QUIOSC

Arriba el caos

D'ençà que es va començar a gestar la moció de censura a Mariano Rajoy, la premsa conservadora ha entrat en fase apocalíptica. Les portades que reproduïm a la dreta són ben il·lustratives. Des de l'*ABC*, els titulars són com una pel·lícula de terror: "Espanya, llançada a l'abisme", "El PNV il·lumina Frankenstein [...]". I, en els subtítols, afegeix: "El PP, fora de combat, no va veure la traïció dels nacionalistes i el PSOE accepta el preu de fer Sánchez president; cortejar el secessionisme i assumir els pressupostos que va menysprear." En l'editorial, la llista d'improperis del diari no té aturador: "Sánchez entra a La Moncloa gràcies als que

donen suport al cop d'estat a Catalunya, als proetarres, als populistes antisistèmics de Podem i a un deslleial PNB, socis tots ells en la tasca d'empitjorar Espanya." En al-

tres paraules, l'escòria de la Terra confabulada per destruir Espanya. Des del diari dirigit per l'excap de premsa de Rajoy, *La Razón*, també ho tenen clar: "El caos tomba Ra-

joy"; i, a l'interior, dediquen algunes pàgines a resseguir "el cop que es va gestar en mesos"; o, manllewant el seu llenguatge, com es va coure "la punyalada astuta".

Ras i curt GEMMA CALVET @gcalvetbarot

Com deia el Makinavaja: “En este mundo podrido y sin ética hay momentos en la vida que solo nos queda la estética.” Després de tanta mentida, la força del gest de dir prou es demostrarà amb el temps i amb les decisions dels que ara tindran el poder. Les paraules marxen, els fets persisteixen.

L'HEMEROTECA

L'ARTICLE HISTÒRIC

La “falsa ruta del nacionalisme catalanista”

Hi ha renúncies històriques, però poques tenen el simbolisme de la que va exemplificar Ferran Valls i Taberner i que es concreta en un article que va aparèixer publicat a les pàgines de *La Vanguardia Española* el 15 de febrer del 1939, poques hores després de l'entrada de les tropes franquistes a Barcelona. El seu autor no era un desconegut. Contràriament, representava un sector de la burgesia que, durant el primer terç de segle XX s'havia enquadrat en la Lliga Catalana. Tot i això, Ferran Valls se'n va apartar durant els anys de la República, quan va publicar el llibre *Hores confuses*, en què manifestava el seu rebuig al pensament d'Enric Prat de la Riba i la democràcia.

El 1939, quan van tornar de l'exili per ocupar les seves empreses i propietats, va tocar fer contricció dels seus pecats i blasmar del passat catalanista. En l'article afirmava: “Catalunya ha seguit una falsa ruta i ha arribat en gran part a ser víctima del seu extraviament. Aquesta ruta

A dalt, primera missa de campanya a la plaça de Catalunya el primer diumenge després de l'ocupació. A l'esquerra, l'article publicat el 15 de febrer del 1939 ARXIU

ha estat el nacionalisme catalanista.” El problema, segons Valls, era que: “El catalanisme no havia estat el mateix que amor envers Catalunya, tot i que de bona fe van semblar dues coses idèntiques [...] El catalanisme va contribuir poderosament al desenvolupament del subversivisme a Catalunya i el va portar fins a les capes superiors [...]. Però, a més a més, cal reconèixer que el catalanisme va esdevenir un lamentable factor de disgregació, tant en allò que fa referència a la unitat nacional espanyola com també dins de la mateixa entitat regional catalana, fet que va produir en aquesta una funesta separació, millor hauríem de dir contraposició, que de vegades, atida per l'odi polític, va arribar a semblar irreductible entre els mateixos catalans, dividits entre catalanistes i anticatalanistes, amb la qual cosa es va iniciar, dins mateix de Catalunya, una discòrdia profunda, que en l'ordre moral era el preludi d'una guerra civil vehement i furibunda.”

TEMPUS FUGIT

Per damunt de tot, la unitat de la pàtria

JUAN NEGRÍN
President del govern de la República

Novembre del 1938

“Abans de permetre campanyes nacionalistes que ens portin a desmembraments [...] cediria el pas a Franco sense cap més condició que s'alliberés dels italians i els alemanys. En allò que fa referència a la integritat d'Espanya soc irreductible”

JUAN CARLOS RODRÍGUEZ IBARRA

Expresident d'Extremadura
29 de maig del 2018

“Em preocupa molt més l'independentisme que no pas el que hagi robat el PP”

NEGRE SOBRE BLANC

Un diari poc imparcial

El 3 de maig del 1932, el diari *El Imparcial*, es vantava de: “La patriòtica campanya que hem impulsat contra l'Estatut català presentat a les Corts Constituents, amb el pensament posat en Espanya i en la bonica regió de Catalunya.” No es tractava d'una dèria nova. En el mateix exemplar, afegien: “Ens enorgullim de continuar l'honrosa història periodística del nostre diari [...] en defensa de la intangibilitat de la nació.” De fet, el 1918, aquest diari havia liderat les campanyes contra un primer estatut i el 1932 reprenia la seva croada.

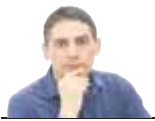

Portada del diari ‘El Imparcial’ del 3 de maig del 1932 BNE / HEMEROTECA

EL DOSSIER DE LA REPÚBLICA

DE L'AUTONOMISME
AL SOBIRANISME

Joan Rigol, Ernest Benach i Núria de Gispert, juntament amb Carme Forcadell, han viscut l'evolució política del nostre país des d'una talaia privilegiada, la presidència del Parlament

PERE BOSCH I CUENCA
pbosch@lrp.cat

El 5 de desembre del 2003, Ernest Benach va assumir la presidència del Parlament. En el seu primer discurs, va dedicar paraules de reconeixement als seus antecessors en el càrrec, amb un record especial per a les figures de Lluís Companys i de Joan Rigol, de qui havia pres el relleu. Una bona part de la intervenció, però, la va centrar a fixar els reptes de la institució i del país. En aquest darrer sentit, va posar en valor el relleu polític que s'havia concretat amb el Pacte del Tinell, que va representar la fi de l'hegemonia de CiU al govern de la Generalitat i l'inici dels governs catalanistes i d'esquerres; però, per damunt de tot, la consolidació d'un canvi en el sistema de partits polítics. El bipartidisme entre CiU i el PSC, que s'havia traduït en un repartiment de les institucions, des de la plaça de Sant Jaume fins a les diputacions i els ajuntaments, es començava a esquarterar, i aquest canvi havia fet possible el relleu a la presidència de la Generalitat. En aquells moments, però, el tsunami polític (tal com l'ha definit el professor Joan B. Culla) només es començava a insinuar. N'hi ha prou a comparar la composició de la cambra parlamentà-

Tres imatges que sintetitzen el procés de canvi dels darrers anys: el relleu de Mas, l'aprovació de la llei del referèndum i l'anunci de la convocatòria ARXIU

ria aquell 5 de desembre del 2003 amb la que hi va haver el 2010, quan Núria de Gispert va prendre el relleu a Ernest Benach o el 2018, quan ho ha fet Roger Torrent, per adonar-se de la magnitud d'aquest tsunami, en bona part concretat en la pèrdua de suport dels dos partits que havien estat hegemònics. De fet, la primera força política del 2003 (CiU) avui ni tan sols existeix com a partit, mentre que la segona (PSC) s'ha vist reduïda a la mínima expressió i ha emergit amb força un partit que el 2003 ni tan sols existia (Ciutadans).

LA FI DE L'AUTONOMISME

No es tracta només d'un canvi de sigles. La transformació també s'ha produït en el discurs polític, que durant anys es va articular al voltant de l'autonomisme i que, en els darrers temps, s'ha situat clarament en el sobiranisme. En el seu discurs, Ernest Benach, que pertanyia a l'únic partit independentista de la cambra (ERC, tot i haver experimentat un creixement espectacular, tenia només 23 diputats), va fer referència al repte de consensuar un nou text estatutari. El 30 de setembre del 2005, quan la majoria de la cambra va aprovar el nou Estatut, l'aleshores líder d'ERC, Josep-Lluís Carod-Rovira, va afirmar que es tractava d'una mà estesa a Espanya; però també va advertir que "si en les circumstàncies de bonança econòmica no s'establí una relació amable entre Catalunya i Espanya haurien de concloure que aquella relació era impossible". Les paraules van esdevenir profètiques i les retallades del text, primerament a mans del Congrés dels Diputats i poc després per part del Tribunal Constitucional, el van convertir en un document irrecognoscible. El problema no va ser només la frustració d'aquella "relació amable", sinó també els menysteniments continus, simbolitzats en el cone-

A dalt, De Gispert, Rigol i Benach, amb la cadira buida per a Forcadell. A baix, el darrer ple al qual va poder assistir Forcadell, l'intent d'investidura de Turull.

JUANMA RAMOS / ORIOL DURAN

gut *ribot* d'Alfonso Guerra i la recollida de signatures que va emprendre el PP, amb Mariano Rajoy al capdavant. Avui, gairebé tretze anys després d'aquella fita, l'aspiració autonomista ha esdevingut clarament minoritària; i, de fet, la cambra catalana ha passat dels 23 diputats que aspiraven a la República el 2003 als 72 que ho fan en l'actualitat. I si mirem molt més enrere, dels pocs que defensaven el dret a l'autodeterminació sobre el paper el 1989 als que ho fan en aquests moments, encara més majoritaris a la cambra catalana.

El canvi, doncs, ha estat espectacular. I Joan Rigol, Ernest Benach i Núria de Gispert, als quals cal afegir Carme Forcadell (la segona persona escollida presidenta de la cambra que ha pagat el preu de la presó) n'han estat protagonistes d'excepció. Hi ha poques persones que disposin d'una capacitat tan notable per interpretar la transformació que ha experimentat la política catalana i per analitzar la

situació actual i les perspectives de futur. A tots tres els vam convocar al Parlament de Catalunya per repassar l'actualitat política. Ens confessen que es reuneixen amb notable regularitat; i, de fet, mentre els tècnics d'El Punt Avui TV enllesteixen els darrers detalls, aprofiten el temps per quadrar agendes. A banda d'això, coincideixen amb regularitat en tertúlies i tota mena d'actes i tots tres s'enorgulleixen de mantenir una posició unànime en tot el procés, que es desprèn dels actes públics en què han coincidit i, fins i tot, de la sintonia de les seves declaracions. La darrera iniciativa plegats, impulsada tot just unes hores abans de la nostra entrevista, ha estat una carta conjunta a Carme Forcadell, la gran absent de la convocatòria. La cadira buida durant la sessió fotogràfica i el llaç groc al damunt de la tauleta simbolitzen l'anormalitat de la situació i el desig de fer una entrevista completa, sense absències.

EL DOSSIER DE LA REPÚBLICA DE L'AUTONOMISME AL SOBIRANISME

Joan Rigol (1999-2003)

Després d'una llarga trajectòria política, Joan Rigol va assumir la presidència el 1999 i la va ocupar els darrers anys del pujolisme. Pel que fa a la institució, va prioritzar l'esforç d'apropar-la a la societat

Vostè va viure els últims anys del pujolisme. En el moment de plegar va remarcar "la profunda empremta que el president Pujol deixa en la política i en la societat catalana". Després de tot el que ha passat, creu que serem capaços de destriar entre el cas Pujol i el que va ser l'acció de govern des del 1980 fins al 2003, o bé ens caldrà més perspectiva?

Em sembla que necessitarem temps, perquè el president Pujol va arribar a l'ànima de molta gent. Després, els fets han estat tan contrastats amb aquella realitat que han generat una ferida profunda. Però personalment jo estic molt agraït al president Pujol, perquè a través d'ell em vaig poder projectar en el conjunt dels grans problemes que tenia el nostre país. Jo sí que ja he fet aquest canvi. És a dir, aprecio el president Pujol perquè avui dia podem dir que sense la televisió pública catalana, sense les escoles i sense els Mossos d'Esquadra no aguantaríem el que estem aguantant en aquests moments. I, per tant, un gran agraïment al president Jordi Pujol. Sí que aquí hi ha una ombra de tot el que va ser el seu entorn més immediat, però jo assumeixo precisament la part bona d'ell; no pas la part més grisa, per entendre'ns.

Pel que fa a la institució, els anys en què vostè va ser president hi va haver un esforç per apropar el Parlament als ciutadans.

Jo vaig ser el primer president una mica jove, perquè abans hi havia hagut el president Barrera, el president Coll i Alentorn, el president Xicoy i el president Joan Reventós. Jo tenia 55 o 56 anys i arribava amb l'experiència d'haver estat durant sis anys vicepresident primer del Senat i, per tant, sabia que aquest Parlament necessitava una empenta de tipus material. Aquí, en aquest edifici, hi vivíem nosaltres com a Parlament i el Museu d'Art Modern de Cata-

ACTUAR COM A EXPRESIDENT
"La funció institucional transversal m'ha quedat a dins, malgrat haver deixat el càrrec"

De dalt a baix, Joan Rigol, amb els seus predecessors, poc després d'ocupar el càrrec; en una sessió plenària, i en un acte a favor de la participació en la consulta del 9-N ➔ ARXIU

lunya. Vam arribar a l'acord que el Museu d'Art Modern se n'anés al Museu Nacional de Catalunya i vam fer que els diputats poguessin tenir un despatx, poguessin tenir un telèfon mòbil i poguessin tenir un ordinador. I això li va donar, crec jo, una dimensió important. Una segona cosa va ser crear aquesta sala d'actes que tenim a la planta baixa, que també va donar una

possibilitat de projecció del Parlament cap a activitats, diguem-ne, més enllà de la institució mateixa. I després, hi va haver un canvi en tot el que és el missatge de televisió i els contactes amb els mitjans audiovisuals. Crec que això va ser un intent, que després s'ha anat perfeccionant, lògicament, de situar el Parlament en un punt de presència institucional i mediàtica important. I això va passar en el moment, com vostè bé diu, en què hi havia un president Pujol que ja, diguem-ne, estava en el final del seu mandat i un president Maragall que començava a sortir. Sobre això vull dir el següent: el Parlament de Catalunya, en aquesta transició, va mantenir el sentit institucional d'una manera clara. Vaig tenir la sort de treballar amb una mesa del Parlament políticament molt heterogènia, però amb una consciència d'institució extraordinària, de tal manera que els membres de la mesa ajudàvem els diversos grups a prendre consciència d'aquest sentit institucional sempre. Per tant, vaig gaudir d'un ambient i d'un clima de respecte prou considerable.

Des d'un punt de vista d'activitat legislativa, què destacaria?

Hi va haver un reguitzell de lleis molt importants. Possiblement menys perquè hi havia una minoria..., és a dir la majoria era una minoria, per entendre'ns. Però en aquest moment no estaria preparat per ressaltar-ne cap.

Quan va deixar el càrrec va afirmar que tenia la vocació de sentir-se útil al país. Ha estat així?

Sí, realment ser expresident vol dir no perdre mai el sentit institucional, buscar sempre aquest punt de coincidència màxima perquè el país vagi avançant i poder defensar el nostre país des de les responsabilitats institucionals. I això ho he procurat fer i encara avui, quan vinc per aquí, la meua mirada va dirigida a tots els diputats, perquè tots són diputats del Parlament de Catalunya i aquesta funció institucional transversal m'ha quedat a dins.

NISME

Ernest Benach (2003-10)

L'anomenat Pacte del Tinell va posar fi al pujolisme i va obrir la porta a l'aprovació de l'Estatut el 2003. La institució del Parlament, presidida per Ernest Benach, va viure el salt a la modernitat

Els anys que vostè va presidir el Parlament són els del govern catalanista d'esquerres, que algun conseller va comparar amb el Dragon Khan. Tenim prou perspectiva per valorar d'una manera ponderada aquella etapa?

Perdona, un Dragon Khan que mou palla, perquè si allò era un Dragon Khan això d'ara no sé què és. Hi ha una certa perspectiva en el sentit que probablement algunes de les decisions que es van prendre en aquell moment ara agafen tota la seva dimensió. Penso que es va fer el que s'havia de fer i que hi havia dos motius fonamentals: primer, que feia 23 anys que hi havia la mateixa força política i tocava renovar, com després s'ha vist que era necessari un relleu. I segon, el gran mèrit d'aquell govern va ser fer polítiques d'esquerres, lleis que al cap del temps s'ha vist que eren efectivament útils. Després, el vincle entre el que significa la nació i la seva gent, és a dir entre una política nacional i una política social. Penso que això comença en aquell moment, precisament, encara que ara hi ha molts més independentistes que mai, encara que ara hi ha tot un seguit de canvis que hi ha hagut a la societat catalana, indubtables, a la política també. Però allà hi ha una llavor que penso que va ser especialment útil, encara que hi hagi molta gent que ho negui, i que ho qüestioni. Sincerament, vist en perspectiva i vist des de dins en aquell moment, n'estic més convençut que mai.

La llei aprovada més important va ser l'Estatut...

Sí, però no només, també es va aprovar la llei d'educació, que també és molt important, la llei dels serveis socials, que va universalitzar els serveis socials i va permetre començar a plantejar temes com el dret a l'habitatge... Van ser moments de grans canvis en l'àmbit social, i això sembla que no ho recorda ningú. I efectivament la gran llei va ser l'Estatut, amb totes les complicacions que va tenir, que van ser moltíssimes. En definitiva, l'aprovació d'un estatut que si en aquells moments s'hagués respectat tal com es va aprovar al Parlament, probablement ara estaríem en un moment de la història completament diferent.

Pel que fa a la institució, què destacaria?

En aquells moments, hi havia tres objectius fonamentals. Un era la modernització de la institució

EL PACTE DEL TINELL

“El gran mèrit d'aquell acord va ser el vincle entre la nació i la seva gent”

De dalt a baix, Benach el 2003, en el moment d'accedir a la presidència; en el lliurament del projecte de pressupostos pel 2004 i en un acte de suport a Carme Forcadell a l'exterior del Parlament ARXIU

amb tot allò que significava, no només des del punt de vista de la tecnologia, que també, sinó des del punt de vista dels circuits, és a dir integrar aquesta tecnologia als circuits. Per exemple, una ximpleria, però molt significativa, quan s'acabava un ple, la transcripció ja estava feta. Això és un exemple puntual i concret de com funcionàvem en aquell moment. Però és una mica a allò que em refereixo quan faig referència als circuits de la casa. Per tant, la modernització com a concepte d'obertura. En aquell moment, vam deixar de fer plens secrets per aprovar els pres-

supostos, es va reformar el reglament, es van fer moltes visites, es va obrir a la gent els caps de setmana perquè tothom pogués venir a veure el Parlament. Jo, la setmana que no hi havia ple, sempre visitava alguna escola o algun institut. Hi havia una intensa activitat de relacions públiques per explicar què és el Parlament i perquè la gent vingués al Parlament. I encara un tercer objectiu, la presència internacional del Parlament al món, amb la presidència de la CALRE durant tot un any, que són tots els parlaments europeus regionals, que vam presidir. I amb altres convenis que vam signar amb parlaments, fins i tot estatals, com en el cas del Marroc, el més emblemàtic i important, però amb relacions amb altres parlaments del món, en definitiva, per explicar que és Catalunya.

Després de deixar la presidència, s'ha sentit útil per al país?

Tu pots ser útil si tens vocació de ser útil. Institucionalment em toca fer allò que em toca fer. Quan deixes de ser president del Parlament continues, d'alguna manera, amb l'etiqueta, entre cometes, i per tant des d'aquest punt de vista és obvi que hi ha determinats moments que has de sortir, que has de donar la cara, que

t'has d'explicar, que has d'escriure o que has de pensar i explicar allò que has pensat. Això és institucionalment, però després tens una segona línia i la meua actitud des que tinc ús de raó ha estat de compromís amb la gent del país, amb la societat, i he continuat fent altres coses, que no estan en l'àmbit polític, pensant precisament en aquesta qüestió.

EL DOSSIER DE LA REPÚBLICA DE L'AUTONOMISME AL SOBIRANISME

Núria de Gispert (2010-15)

La legislatura presidida per Núria de Gispert va estar condicionada per la crisi econòmica i per la sentència de l'Estatut, que va obrir la porta a la transició cap al procés sobiranista

Els anys en què vostè va assumir la presidència del Parlament estan marcats per la crisi econòmica i per l'austeritat...

Recordo que va ser ben rebut, no hi va haver cap grup parlamentari que fes cap crítica, sinó al contrari. Va ser dur i difícil, perquè vam haver de prescindir de moltes coses, per exemple de la majoria de cotxes oficials; recordo que ens vam quedar amb tres cotxes oficials. En l'altra legislatura, vam començar a parlar del procés, del 9-N, es va aprovar la llei de consultes i en aquell moment ja vaig començar a notar problemes d'entesa amb alguns grups parlamentaris.

Des del punt de vista polític, vostè va ser al Parlament en dues legislatures molt curtes però intenses. Quina valoració en fa?

Pel que fa a la primera legislatura, és important que la gent també s'assabenti que les coses es feien teòricament molt ràpides, però que es pensaven... La primera legislatura, que va durar dos anys, la vam dedicar, sobretot amb l'impuls del govern, a la consecució del concert econòmic, del concert solidari. Va ser la gran assignatura que tots els grups parlamentaris a favor del concert vam decidir aprovar, aproximant-nos al màxim als grups que no n'erem favorables. S'ha de dir que no va ser fàcil, per no dir que va ser impossible. Però és cert que vam acabar aquella legislatura amb una resolució d'aprovació del concert econòmic solidari, i amb aquella resolució el president Mas va parlar durant dues hores, el setembre del 2012, amb Mariano Rajoy i va aconseguir un no com una catedral, res de res, no hi va haver manera. I el president Mas li va dir al president Rajoy que seria difícil donar aquesta resposta a Catalunya. Al cap de deu dies, convocava eleccions i vam començar un segon capítol, que va ser el del dret a decidir. I, per tant, la voluntat d'oferir i proposar al

L'INCREMENT DE LA TENSIÓ
"El moment més tens que vaig viure va ser amb l'aprovació de la llei de consultes"

De dalt a baix, quatre moments de la trajectòria de Núria de Gispert: la votació com a presidenta, una conversa amb Mas, la convocatòria del 9-N i el relleu amb Forcadell ➔ ARXIU

poble de Catalunya una llei de consultes populars que permetés fer no només un procés participatiu, sinó una consulta. Jo vaig viure la consulta, a Madrid deien que era una *costellada*, vaig viure els 2 milions de persones que van votar aquella dia, vaig viure tots els prolegòmens del govern de l'Estat, del Consell d'Estat, del recurs que es va plantejar finalment al Tribunal Constitucional. Per tant el que inicial-

ment era una *costellada* va acabar al TSJC i amb condemnes d'inhabilitació per a tres membres del govern i per al president de la Generalitat. Aquesta segona legislatura diria que va començar a ser dura pels enfrontaments, en alguns casos per la falta de respecte entre els diputats; vaig haver de cridar a l'ordre moltes vegades, cosa que no es feia normalment, i vaig viure amb molta tensió aquells darrers tres anys. Quan vaig passar a la Carme la responsabilitat li vaig dir: "Ho tindràs molt difícil, perquè jo he acabat amb moltes dificultats i crec que això no acabarà, anirà *in crescendo*. El moment més tens va ser amb l'aprovació de la llei de consultes. Els plens i les reunions de la mesa eren molt tenses i hi havia un ambient que es tallava amb un ganivet.

S'ha sentit útil exercint com a expresidenta?

Molt! Ja fa dos anys, el temps va de pressa. De seguida el president Rigol em va traspasar la responsabilitat de ser presidenta de l'Associació d'Antics Diputats. Aquesta és una primera funció, i una altra és que com a expresidenta, i juntament amb ells dos [Rigol i Benach], molt sovint ens criden des dels mitjans per parlar de qualsevol notícia relacionada amb el procés. Hem intentat posar-nos d'acord per ser-hi sempre tots tres i crec que això ens ha ajudat molt i ajuda a visualitzar que els tres expresidents –ara en som quatre– estem molt d'acord amb el que ha fet la

institució i el que fa i faran els nous presidents del Parlament. Així ho vam fer amb la Carme i així ho estem fent amb el president Torrent. I aquesta és una segona funció que com a expresidenta em plau molt. I després, com a membre del partit Demòcrates de Catalunya ajudo molt en el que puc. En soc la portaveu nacional. No estic a primera línia, però procuro ajudar a través de la meua experiència en tot el que sigui per eixamplar aquest partit. A part, formo part de diverses fundacions que em demanen que hi col·labori.

NISMO

Carme Forcadell (2015-18)

Després d'una etapa al capdavant de l'ANC, Forcadell va accedir a la presidència del Parlament en la fase decisiva del procés sobiranista, la que va conduir a la consulta de l'1 d'octubre

El 26 d'octubre del 2015, Carme Forcadell va accedir a la presidència del Parlament. En aquell moment, la número 2 de la llista de Junts pel Sí no tenia cap experiència parlamentària, però, en la seva condició de presidenta de l'ANC, havia tingut un paper rellevant en les mobilitzacions massives de les diades, un baròmetre notable del creixement de l'independentisme. La seva inclusió a la llista de Junts pel Sí i, per damunt de tot, la seva elecció per presidir la cambra, simbolitzaven el pas del carrer al Parlament, del paper de la societat civil a les institucions; una correlació que ha estat ben característica en tot el procés sobiranista, des de les eleccions del 27 de setembre del 2015 fins al referèndum de l'1 d'octubre del 2017.

Entre una data i altra, el paper de Carme Forcadell ha estat capdavanter. Malgrat les dificultats per gestionar un parlament amb alguns partits obsedits a incrementar la tensió en cada racó de la cambra i una justícia capficada a prohibir qualsevol esclat de debat, el Parlament va aconseguir aprovar la llei del referèndum i posar les bases per a la consulta de l'1 d'octubre. Després de votar al col·legi Joanot Alisanda de Sabadell, Carme Forcadell es va mostrar indignada per la brutalitat de la intervenció policial i va afirmar: "Serà l'Estat el que haurà d'explicar al món què ha fet a Catalunya", una actuació que va contrastar amb la del poble català: "Com sempre, pacíficament, democràticament, amb il·lusió i alegria, decidirem avui el nostre futur." Alguns mesos després d'aquella jornada, el Tribunal Suprem va enviar Carme Forcadell a la presó, juntament amb Jordi Turull, Josep Rull, Raül Romeva i Dolors Bassa. La decisió es va fer pública poques hores després que el jutge Pablo Llarena ordenés processar per rebel·lió els cinc empresonats i vuit líders independentistes més. Poques hores després, la Guàrdia Civil traslladava Turull,

EL REFERÈNDUM DE L'1-0

"Decidirem el futur com sempre, pacíficament, democràticament, amb il·lusió i alegria"

De dalt a baix, Carme Forcadell a l'hemicicle com a presidenta de l'ANC, el ple d'investidura, un acte de suport i el ple d'aprovació de la llei del referèndum ARXIU

Rull i Romeva a Estremera, i Bassa i Forcadell a Alcalá-Meco. D'aquesta manera, qui havia estat la segona màxima autoritat del país es convertia en presonera política, juntament amb els màxims responsables del govern.

Malgrat aquesta situació anormal, la figura de Carme Forcadell és ben present entre els seus antecessors. Ernest Benach afirma que "tot plegat és una situació molt bèstia!" "Totes les situacions, la dels Jordis, la dels exconsellers i l'exvicepresident, di-

guem-ho amb propietat, totes són absolutament il·lògiques. Però la de la Carme encara ho és més, perquè no estava al govern. El seu delictes resulta que és haver deixat que la gent parlés i votés. Al final és això, queda reduït a això. És una ignomínia i demostra la poca qualitat democràtica de l'Estat espanyol." Per la seva banda, Joan Rigol afirma que li costa imaginar-se Carme Forcadell a la presó, i afegeix: "L'única cosa que puc dir és que pateixo per ella, que cada dia penso en ella. I és l'únic sentiment que li puc traspassar. Carme, estic al teu costat, sé que ho passes molt malament, quan em parlen de la teva mare ho visc com imagino que ho viuria jo. I és dir-li això, senzillament: t'estimem."

Fa pocs dies, els tres expressidents li van adreçar una carta conjunta i han demanat trobar-se amb ella. Tot i això, Núria de Gispert afirma que "és molt complicat veure-la." "Hem intentat anar-hi tots tres com a expressidents i ni ens han respost. Hem intentat arribar al ministre, a través de la direcció general de presons i ha estat impossible. Jo hi vaig poder anar com a advocada. Hi vaig anar com a persona individual i en nom dels dos presidents perquè vaig pensar que ja que no hi podíem ser els tres que ella rebés l'escalf i l'afecte de tots tres. Sabem coses d'ella a través dels tuits, dels WhatsApps, de les trucades telefòniques, dels contactes amb la família... Sabem que se li fa molt costa amunt, que sort que té al costat la consellera Bassa, que l'ajuda."

EL DOSSIER DE LA REPÚBLICA DE L'AUTONOMISME AL SOBIRANISME

Tres més una no fan quatre

D Els convoquem al saló dels passos perduts. Es tracta de tres ex-presidents del Parlament, Joan Rigol, Ernest Benach i Núria de Gispert. Damunt la tauleta, un llaç groc simbolitza l'absència de Carme Forcadell. Amb tots tres conversem sobre l'evolució i la situació actual de la política catalana.

En els darrers anys, hi ha hagut un canvi radical en la política catalana, amb l'independentisme com a eix central del debat. Era previsible una evo-

Tres expresidents del Parlament, Joan Rigol, Ernest Benach i Núria de Gispert, analitzen la situació política del país i les perspectives de futur, amb el pensament posat en l'absència de Carme Forcadell

lució així, ni que fos amb una cronologia o uns ritmes diferents?

E.B.: És molt difícil de respondre. Crec que era previsible que passarien coses, és clar, perquè la mateixa resposta de l'Estat històricament, des de l'aprovació de l'Estatut, ha estat sempre la negativa. I la gent va reaccionar, fins al punt que en un determinat moment l'independentisme va passar del 15% al 47,5%. Només això ja era un indicatiu que havien de passar coses. El que no podíem preveure, probablement, és que la recció de l'Estat fos tan vio-

lenta com ho ha estat i que algunes persones haurien de pagar un preu molt alt, entre les quals la nostra companya Carme Forcadell. Jo crec que això és el que se'ns ha escapat a tots plegats de les mans, però que passarien coses és evident, perquè la societat ho reclamava i ho reclama.

J.R.: A mi, des del punt de vista global se'm fa difícil haver previst aquesta evolució. El que sí que puc explicar és la meua percepció. Durant molts anys, vaig estar treballant per l'encaix de Catalunya amb dignitat dins l'Estat, però

NISMO

veient les reccions de Madrid en aquest sentit, i en especial la sentència del TC del 2010, vaig dir: "Això és metafísicament impossible." I va ser aleshores que jo mateix vaig assumir el compromís de buscar la manera que als catalans se'ns tracti com ens mereixem i que no siguem només un grup que dona oportunitats al conjunt de l'Estat. Doncs tot això ho ha anat fent molta gent. Així com ells tenen el poder de l'Estat, de la policia, dels jutges..., nosaltres tenim la capacitat de mobilització dels catalans. En qualsevol manifestació de l'Onze de Setembre, tot i no conèixer ningú del voltant, sabies que hi havia una sintonia extraordinària entre tots els catalans i que havíem de defensar que Catalunya tingués el dret a decidir el seu futur.

N.G.: Penso que l'Estatut del 2006 va ser l'última possibilitat d'arribar a una entesa amb l'Estat, i la resposta va ser nefasta. Recordo aquells dies, i aquella primera manifestació, organitzada per la Muriel Casals, presidenta d'Òmnium. Vam sortir al carrer més d'un milió de persones. Va ser la primera vegada que vam començar a sortir moltíssima gent reclamant dignitat i respecte. I a partir d'aquell moment, es va iniciar el camí que ens ha portat fins aquí. És cert que ningú pensava, almenys jo no, que acabaria com està acabant, o com està en aquests moments, amb mig govern a l'exili, l'altre mig empresonat, els dos Jordis també a la presó... Després d'això, tot el que ha vingut ha estat una gran sorpresa i ens ha deixat a tots molt tocats. Crec que des d'aquell moment, hi ha una certa tristesa en la societat catalana. Col·lectivament, la gent està trista, però al mateix temps vol continuar la lluita per aconseguir la república. Ho aconseguirem? No ho sé, però que farem camí per aconseguir-la, sí que ho sé.

ERNEST BENACH

"El que no podíem preveure probablement és que la reacció de l'Estat seria tan violenta"

Aquest procés va començar al carrer, amb la societat civil com a principal protagonista, però el Parlament hi ha tingut un paper central. Estan satisfets del rol de la cambra?

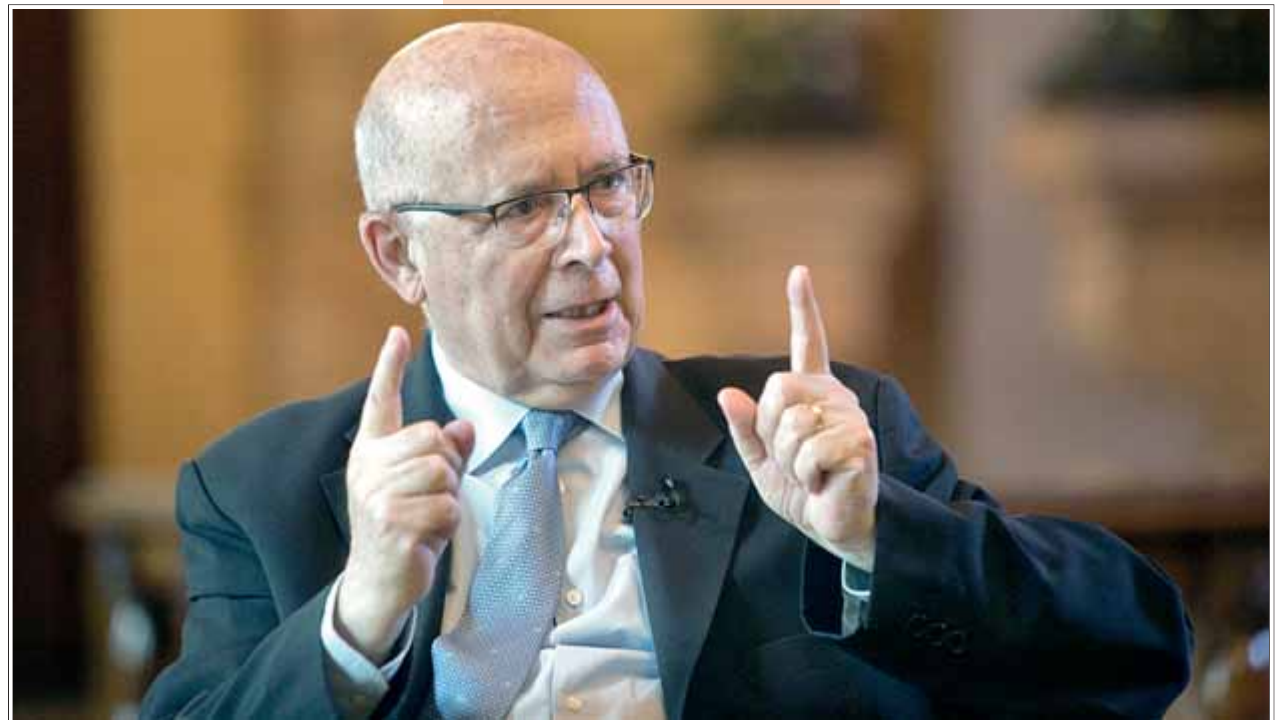
J.R.: Crec que hi ha hagut una bipolaritat excessiva i que ha faltat actitud de diàleg, diguem-ne, especialment pels que anomenem unionistes. Aprofiten

al màxim per aprofundir en aquesta situació. El diàleg previ s'ha trencat, i es va als plens amb una actitud molt prefixada, i com que hi ha una bipolaritat tan grossa, la funció dels uns i dels

NÚRIA DE GISPERT

"Col·lectivament, la gent està trista, però al mateix temps vol continuar la lluita per aconseguir la república"

altres és intentar que els contraris quedin absolutament desprestigiats. Això no és bo, i fins aquí ens hi ha portat Espanya, perquè nosaltres feia anys que sortíem al carrer. Recordàvem ara les manifestacions de l'Onze de Setem-

Joan Rigol

bre... Recordem aquella en què des de la frontera del Pirineu fins més enllà del Delta vam fer aquell acte de germanor a tot Catalunya? Doncs a Madrid, sense vergonya, en van fer una anècdota i van parlar de suflé. I això és el que estem pagant ara, la desídia política de Madrid a l'hora de tractar un aspecte tan humà com el sentiment de pertinença que tenim tants catalans.

E.B.: El Parlament fa el que li toca, i en tot cas fa lleis i el control del govern, i dins del procés que viu Catalunya no se m'acut cap altra manera de fer-ho que no sigui amb el Parlament com a protagonista. Evidentment, la societat civil té el seu paper i aquí hi ha molta feina per fer, però és evident que si

s'havia d'avançar, el punt central on s'havia de fer era al Parlament.

N.G.: Crec que realment el Parlament en els darrers anys ha estat molt protagonista. En algunes ocasions, volent ser-ho, i en altres, forçat per les circumstàncies. Recordo l'etapa de l'Ernest Benach, quan es va treballar dos anys seguits en la reforma de l'Estatut. Pensàvem que podia ser una possible solució per als propers anys. Després, hem estat protagonistes pels darrers esdeveniments, i crec que en aquest punt és positiu, perquè molta gent acostumava a criticar els diputats del Parlament dient que no treballaven, que no els veien a l'hemicicle, etc., i des de fa ben bé dos, tres, quatre anys no sento aquestes crítiques. Crec que aquí el paper que hem pogut fer els tres presidents i que ha fet la Carme Forcadell ha estat positiu. Puc estar d'acord amb el que ha dit en Joan Rigol, però és molt complicat en aquestes circumstàncies dialogar o intentar

el que sigui amb els grups que tenen un plantejament absolutament contrari al de la majoria. Això és molt difícil, i s'ha vist sobretot en aquests darrers anys amb la Carme.

E.B.: En Joan posava una mica el dit a la nafra quan deia que l'actitud no és la mateixa. Hi ha una actitud de provocació. Què ha passat a Catalunya aquests últims anys? Ha passat que hi ha hagut un creixement molt gran de l'independentisme i que hi ha una altra part de la població que fins ara se sentia còmoda, perquè el catalanisme intentava buscar l'encaix amb Espanya. I aquesta part de la població que no era catalanista, quan s'ha activat la República s'ha espantat. A a aquesta

EL DOSSIER DE LA REPÚBLICA DE L'AUTONOMISME AL SOBIRANISME

part de la població, aquesta actitud de confrontació permanent, provocada, aquesta actitud agressiva... l'afecta molt. I aquí és on hem de ser conscients que s'ha de cosir molt i s'ha d'intentar dialogar molt i s'ha d'intentar explicar tot molt bé. S'ha de tenir paciència, perquè, en definitiva, un dels principals valors que té aquest país és la cohesió social. El Parlament, de la mateixa manera que és protagonista en negatiu per aquesta qüestió, ho ha de ser en positiu per intentar cosir, per intentar donar aquest missatge d'un sol poble.

J.R.: Sobre això que diu l'Ernest, la república té dos grans capítols: un és que Catalunya torni a tenir el recone-

JOAN RIGOL

“Estem pagant la desídia de Madrid a l'hora de tractar un aspecte tan humà com el sentiment de pertinença”

xement internacional de la nostra autodeterminació. Però república vol dir també tenir un concepte clar del que vol dir ciutadania, i vol dir que els ciutadans tenim drets i tenim deures que hem de saber conjuminar de la manera més social que sigui possible. República vol dir lluitar per la nostra llibertat nacional i vol dir construir un país amb els seus valors més fonamentals. I aquesta segona part és la que nosaltres hem de saber explicar i aprofundir. I és aquí on hem de trobar complexitats que ara són inimaginables, però que en la dinàmica de dignificar el sentit de ciutadania podem arribar a trobar. Jo soc i provinc d'un partit d'un expresident del Parlament que era en Coll i Alentorn que deia: “Quan li diguin que no hi ha res a fer, només ha de sentir una cosa, vostè, què està tot per fer i que comencin aviat.” I aquest, per mi, és el gran futur atractiu que té Catalunya en aquests moments, saber aprofundir en el sentit de ciutadania, perquè els nostres fills i els nostres nets puguin viure en un país tan humà com sigui possible.

Veuen alguna possibilitat de diàleg amb el govern espanyol?

N.G.: Es fa difícil quan veus un Pedro Sánchez que cada dia va dient més coses en contra del nostre president, Quim Torra, del president Puigdemont, dels consellers, a més de dir que som uns terroristes, que s'ha de modificar el codi penal. Tot i això, crec que hem de mantenir la nostra posició dialogant. Catalunya sempre ha estat

dialogant, sempre ha estat pactista. Una altra cosa és si ells obriran una porta. Potser l'haurà d'obrir algú de la Unió Europea. Potser els judicis als tres països on està el nostre govern a l'exili poden obrir una petita porta, però nosaltres hem d'estar disposats a

nostra garantia de victòria.

J.R.: Deixeu-me fer una mica de reduccionisme. Amb dos milions i escaig d'independentistes, som nosaltres els que demanem diàleg amb l'Estat. Amb tres milions, seria l'Estat qui ens demanaria diàleg a nosaltres. I

Ernest Benach

dialogar, a parlar-ne. Potser l'haurà d'obrir algú de la Unió Europea.

E.B.: Fem el plantejament a l'inrevés, és a dir, ells veuen alguna esclatxa per negociar? L'Estat espanyol, el principal problema que té en aquests moments és Catalunya. Llavors, tant interès han de tenir ells com nosaltres a poder asseure's en una taula i començar a parlar. Hi haurà un moment en què això serà inevitable. Aquest moment no sé quan procedimentalment tocarà, jo crec que a més el president Torra ho ha expressat, dient que vol seure i parlar, parlar i parlar sense condicions prèvies. D'alguna manera, aquesta situació de diàleg caldrà que es doni més tard o més d'hora, jo espero que més d'hora que tard. De Catalunya estant, el diàleg ha de ser la gran bandera. Aquest procés que hem iniciat, aquesta revolució pacífica, precisament és de gran contingut democràtic, de gran contingut pacífic, de proposar en positiu. És com penjar els llacets grocs, o treure'ls. És molt diferent, l'actitud. Una actitud és propositiva, i l'altra és “fora això que molesta”, com la carta mateixa del delegat del govern als alcaldes de Catalunya, del tot incompreensible. Per tant, nosaltres ens hem de mantenir en aquesta actitud constructiva, dialogant, pacífica. És la

nosaltres necessitem ampliar aquests dos milions dos-cents mil a tres milions. Ja no hem de ser només els que portem Catalunya al cor. Això ho hem d'aconseguir perquè l'Estat és molt fort, l'Estat no té escrúpols, l'Estat va a totes i es pensa que amb la seva força ens tindrà subjugats i necessitem la força dels tres milions -per posar una

ERNEST BENACH

“El principal problema que té en aquests moments l'Estat espanyol és Catalunya”

xifra-, perquè sigui l'Estat qui demani el diàleg.

Més enllà què s'aixequi o no l'article 155, veuen alguna possibilitat de retornar a la casella de sortida?

E.B.: L'objectiu d'aixecar el 155 és per protegir-nos, per defensar-nos, per resistir. En aquests moments, els Mossos d'Esquadra estan absolutament tras-

NISMO

balsats. TV3 i Catalunya Ràdio pengen d'un fil amb amenaces permanents, quan són des del punt de vista periòdic dels millors mitjans d'Espanya i d'Europa. L'escola catalana ja veiem com va. Hi ha tot un seguit d'elements que són nuclears i que, a més, són els que articulen la societat, i estan en risc.

J.R.: Ells tenen la consciència que durant molts i molts anys l'Estat ha desaparegut de Catalunya i nosaltres, com a institució, ens hem agafat tot el mapa de Catalunya. I malgrat que treguin el 155, voldran estar presents al conjunt de Catalunya. I aquí sí que hem de fer pinya entre tots. Quina és la força de Catalunya? Que hi hagi complicitat entre el món polític i la societat civil. Hem d'intentar amb les eines autonòmiques que tenim ser capaços de fer pinya en aquest sentit. Hem de procurar que malgrat que moltes empreses hagin canviat el domicili social, l'emprenedoria a Catalunya sigui la complicitat de les competències de la Generalitat més l'actitud positiva de tanta i tanta gent perquè Catalunya tiri endavant. I hem d'aconseguir que la nostra cultura sigui fruit de les competències que tenim més la implicació de tots els agents culturals del nostre país perquè la cultura sigui el signe de la nostra visió comunitària com a poble... Per

NÚRIA DE GISPERT

“Segurament haurem de fer república de manera diferent a com ho pensàvem fer l'1 d'octubre”

aquí ells no ens poden fer encaixar en el reduccionisme administratiu d'una comunitat autònoma, perquè el nostre poble és molt més potent que això. Per mi aquesta és una línia de sortida de cara al futur.

N.G.: És absolutament necessari aixecar el 155 per tot el que han comentat l'Ernest i en Joan. Però recordem que nosaltres dèiem “recuperar les institucions”, “que surtin els presos”, “que puguin venir els exiliats”... En aquest moment, ja ens coneixem prou, l'Estat espanyol i la Generalitat de Catalunya. En quin sentit? Ja sabem de què són capaços i, per tant, hem de vigilar que no continuïn fent aquesta política anticatalana i, per tant, necessitem les institucions i tenir-les a les mans. No sé si les recuperarem totes, no sé si podrem tornar a fer tot el que ens han tret en aquests sis mesos, però ho hem d'intentar. A més, hem de fer un altre

pas: hem de viure aquest període constituent que es necessita per poder fer realment república. Com ho farem? Segurament de manera diferent a com ho pensàvem fer a partir de l'1 d'octubre.

Ja sé que és complicat fer vaticinis, però cap a on anem?

N.G.: D'entrada, crec que ja comencem a estar acostumats que les legislatures durin poc. Jo vaig començar sent presidenta durant dos anys, després hi va haver eleccions, el 2012, i llavors ho vaig ser tres anys més. La Carme Forcadell, dos anys. Ara, no ho sabem. Però, per lògica, no es podrà fer durar la legislatura quatre anys. I potser tampoc tres. No ho sabem. La situació actual ens porta a viure el dia a dia. Però no ens hem de confondre. Hem de viure el dia a dia i hem d'animar la gent, cadascú des del lloc on està. I hem de treballar, encara que sigui internament, per aconseguir l'objectiu que tots volem, que és la República ca-

de pressa. El que hem de fer és que el nostre moviment sigui un moviment imparable i que cada nova contesa electoral sigui un avenç respecte a l'anterior.

ERNEST BENACH

“La societat catalana ha fet un clic, i enrere ja no podem tornar. Només podem anar endavant”

E.B.: A curt termini, és realment molt complicat saber què passarà. Hi ha tot un seguit d'elements que condicionen molt: els presos, els exiliats, si hi ha judici o no a la tardor. Hi ha tota una sèrie de factors que ho condicionaran tot absolutament. Ara bé, crec que si-

Núria de Gispert

talana. Ho veiem possible d'aquí a poc temps? No. No podem dir a la gent allò de tenim pressa i volem república. Ja sabem el que passa després. Per tant, hem de ser capaços de ser uns quants més.

J.R.: Jo, per raons de salut, he de caminar cada dia un bon tros per Barcelona, per allà on visc. I m'atura molta gent pel carrer. I tots, amb cara de preocupació. Encara el veig ara, un senyor baixet que em va preguntar: “Tinc 92 anys. Senyor Rigol, vostè creu que ho veuré?” I jo li vaig respondre el següent: “El temps ara corre molt i molt

gui com sigui, la societat catalana ha fet un clic, i enrere ja no podem tornar. Les societats, al llarg de la història, viuen moments de disrupció, moments de progrés i, de sobte, es desapareixen endavant. Aquesta situació, en algun moment passarà. Només podem tirar endavant.

El vídeo amb la conversa sencera està disponible, només per als subscriptors de La República, en el web d'aquesta revista, www.lrp.cat

INTERNACIONAL

L'ANÀLISI

Antoni Segura i Mas Historiador

‘Early day motion’ 969

El títol fa referència a un costum del Parlament britànic que permet als diputats presentar mocions (*early day motions*, EDM) per ser debatudes a la cambra, però sense fixar data per a la seva discussió. Romanen obertes per recollir noves adhesions al llarg de la legislatura i la majoria no es debaten mai. El seu objectiu és cridar l'atenció sobre temes d'especial interès i conscienciar l'opinió pública. Algunes han tingut recorregut: el 22 de març del 1979, Margaret Thatcher va presentar una EDM que va precipitar la fi del govern laborista de James Callaghan. D'altres han exigit l'alliberament de Nelson Mandela empresonat pel règim d'apartheid de Sud-àfrica o un projecte de canvi climàtic. En general, es valora el nombre de diputats que s'hi adhereixen i el ventall polític.

I què té d'especial l'EDM 969 del 22 de febrer del 2018? Doncs que va ser la resposta d'un grup de 21 diputats de quatre partits contra l'amenaça del govern espanyol d'imposar la divisió dels escolars catalans segons la llengua, a l'hora que defensaven la immersió lingüística en català i instaven a respectar la voluntat de la població de Catalunya i a trobar una solució pacífica i democràtica a la situació. Des de la celebració del referèndum han sovintejat les EDM sobre Catalunya: la 333 i la 335 del 9 d'octubre, en què 18 i 16 diputats condemnen la violència de la Guàrdia Civil contra els ciutadans que intentaven votar en el referèndum, insten al diàleg i a la mediació per negociar un acord basat en el dret a l'autodeterminació, tal com s'estableix en la Carta de les Nacions Unides, i demanen a la UE que garanteixi els drets dels ciutadans de Catalunya; la 449 del 24 d'octubre, en què 27 diputats protesten per l'amenaça del govern de Rajoy de tancar

la delegació catalana a Londres i reclamen que es mantingui la democràcia a Catalunya i la representació al Regne Unit; la 479 del 31 d'octubre, en què 20 diputats sol·liciten al go-

Des de l'octubre, s'han presentat fins a vuit mocions al parlament britànic amb relació al procés català

vern britànic que insti Espanya i Catalunya a obrir converses i que ofereixi els seus bons oficis (referència al referèndum d'Escòcia i al procés de pau nord-irlandès) per facilitar el procés; la 979 i la 984, del 26 de febrer, en què 11 i 18 diputats lamenten l'empresonament de polítics catalans, feliciten Pep Guardiola per la defensa que fa dels presos i demanen al govern britànic que recrimini al govern espanyol que no respecti la voluntat dels ciutadans catalans i no cerqui una solució pacífica i democràtica; la 1139 de 28 de març, en què 8 diputats exigeixen la fi de la perse-

ció política i denuncien l'existència de polítics catalans a la presó.

Les EDM del Parlament britànic són una mostra de com es percep en el nostre entorn democràtic de referència l'actual situació política. D'una banda, molts governs europeus no veuen amb simpatia la independència de Catalunya. Després del Brexit qualsevol alteració de l'*statu quo* genera alarma a les capitals europees. De l'altra, la falta de disposició al diàleg del govern espanyol i la grollera confecció d'un relat de violència (rebel·lió o sedició o malversació de fons) en contra de tota evidència -l'1 d'octubre la violència va ser unidireccional- posen en relleu les mancances democràtiques de l'Estat espanyol i el biaix autoritari del govern. Ho denuncien les EDM, les mocions contra la violència policial aprovades pels parlaments del Quebec i d'Escòcia i la contundència dels pronunciaments ("Amnistia internacional confirma l'ús perillós de la força per la policia en el referèndum de Catalu-

nya", 03-10-2017) i dels titulars dels mitjans de comunicació que criden al diàleg i a la negociació.

En definitiva, la qüestió catalana s'ha situat en l'escenari internacional amb uns arguments difícilment rebatibles des dels principis democràtics i en uns moments en què la política espanyola es veu desbordada per un creixent descàndid fins a l'extrem que el Real Instituto Elcano reconeix que "en la mesura que el relat del nacionalisme català s'està escorant cap a la tesi de la suposada falta de llibertat i pluralisme del sistema polític espanyol, al llarg de l'any [2018] guanyarà força en àmbits minoritaris però rellevants de l'opinió pública internacional el qüestionament de la qualitat de la democràcia espanyola o la necessitat de mediació en el conflicte". En suma, els indicadors internacionals (Transparency International situa Espanya a la cua de les democràcies d'Europa occidental en corrupció), els embats contra la llibertat d'expressió, la sentència del cas Gürtel i les reaccions internacionals evidencien que no hi ha un "problema català", sinó un "problema espanyol" de falta de maduresa democràtica.

Les mocions denuncien la falta de disposició al diàleg del govern espanyol i el seu fals relat de violència

EmpuriaTast

1, 2 i 3 juny

Plaça de les Palmeres
Club Nàutic d'Empuriabrava

Divendres de 18 a 24h / Dissabte de 12 a 24 h
Diumenge de 12 a 22h

Per a més informació:
www.empuriatast.cat
972 45 08 02

MERCAT-
MÚSICA
EN VIU

3 €
TAPA +
CERVESA

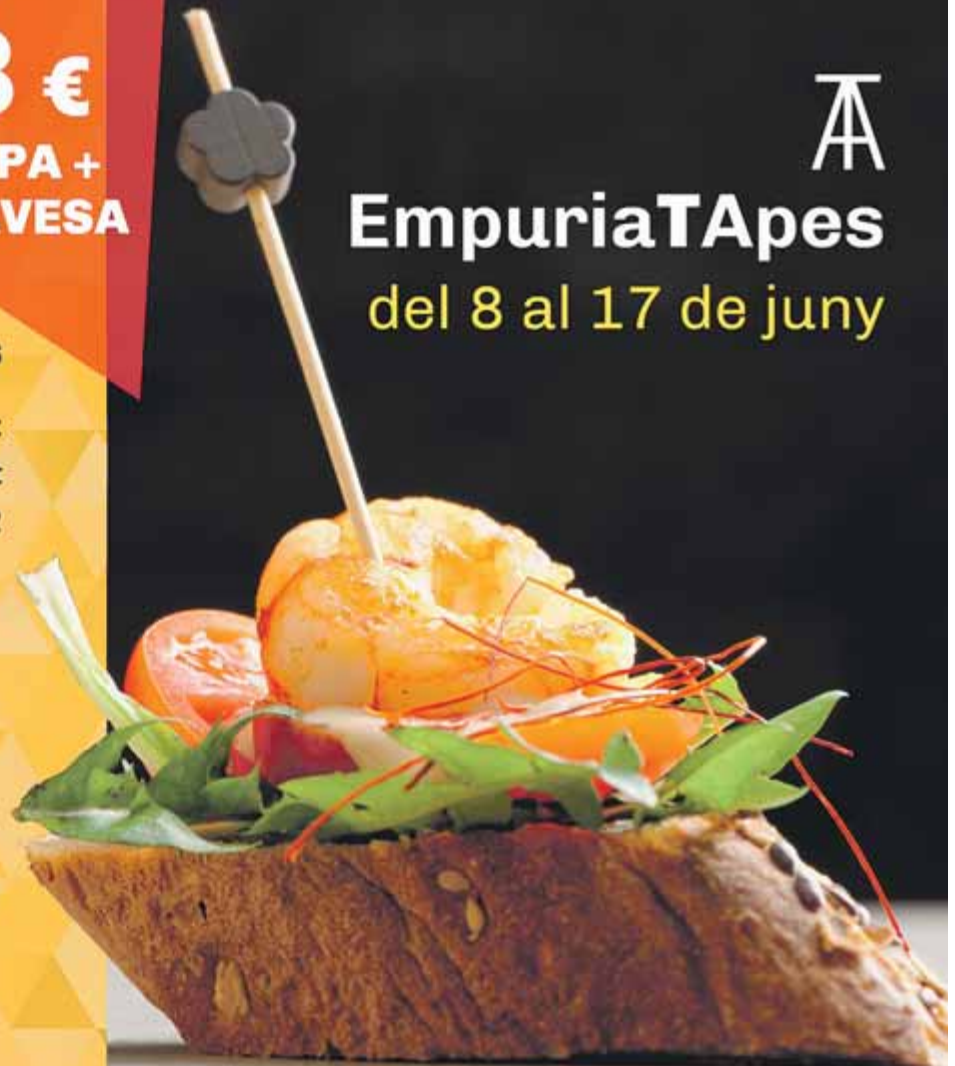
EmpuriaTapes
del 8 al 17 de juny

Ruta de tapes

Per a més informació:
www.empuriatapes.cat
972 45 08 02

Empuriabrava
Castelló d'Empúries

L'ENTREVISTA

Alfred-Maurice de Zayas

Advocat i expert de l'ONU en drets humans

“No hi ha res més democràtic que un referèndum”

Sara Muñoz
smunoz@lrp.cat

▮ Lluèix un llaç groc a la solapa. El porta només durant la seva visita a Catalunya o l'exhibeix en altres racons del món?

Durant molts anys he preferit no mostrar cap expressió política quan hi ha una disputa. Un cop soc un expert independent, he arribat a les meves conclusions i no les amagaré. No és que jo estigui a favor de la independència de Catalunya. Això és una decisió que correspon als catalans. Però els catalans tenen un dret humà a pronunciar-se. Tenen un dret humà a fer un referèndum. I no hi ha res més democràtic que un referèndum.

Aquest dret està recollit per l'ONU?

Haver prohibit, criminalitzat, un referèndum és una cosa totalment contrària a la Carta de les Nacions Unides, a l'article 1 del Pacte Internacional dels Drets Civils i Polítics i a l'article 1 del Pacte Internacional dels Drets Econòmics, Socials i Culturals. Com a professor de dret internacional, he publicat molt sobre el dret d'autodeterminació. A l'Estat espanyol, certs professors de dret internacional han oblidat o han volgut oblidar com ha evolucionat el dret d'autodeterminació com a conseqüència de la dissolució de la Unió Soviètica, de la dissolució de la Repú-

L'home que no té pèls a la llengua

Alfred-Maurice de Zayas va néixer a l'Havana (Cuba) l'any 1947, però de jove va emigrar als Estats Units, on va cursar els seus estudis a Chicago. És advocat, escriptor, historiador i un dels grans experts mundials en drets humans. L'any 2012 va ser nomenat pel Consell dels Drets Humans de les Nacions Unides expert independent. De Zayas és fàcilment reconegut per les corbates de llacet que usa i per l'eloqüència del seu discurs. Als 71 anys, entén que no hi ha cap element que el freni per dir tot allò que pensa i en els darrers mesos ha esdevingut un ferm defensor del procés català i de la necessitat de resoldre el conflicte mitjançant un referèndum pactat.

blica Federal Iugoslava, i el concepte del dret d'un poble a decidir el seu futur és una opció que avui dia correspon a la categoria jeràrquica d'allò que es coneix com a *ius cogens*, que és el dret internacional absolutament vinculant.

Vostè ha explicat que recórrer a la Constitució per negar el referèndum no és una excusa vàlida.

Jo he aplicat els meus apunts sobre l'autodeterminació al cas de Catalunya. Què diu la Constitució espanyola? L'article 10, paràgraf 2, i l'article 96 obliguen l'Estat espanyol a reconèixer el dret d'autodeterminació dels pobles.

De tots els pobles o dels pobles oprimits, com defensen alguns?

De tots els pobles. L'article 1 del Pacte Internacional dels Drets Civils i Polítics diu clarament tots els pobles, no només aquells que estan sota ocupació militar. Per tant, hi ha una obligació de l'Estat de reconèixer el dret d'autodeterminació que no necessàriament significa la independència. El dret a autodeterminació implica un referèndum. La possibilitat d'expressar quin tipus d'autodeterminació vol un. I criminalitzar un dret humà fonamental és una aberració. Les conseqüències són posar a la presó polítics que l'única cosa que volen és expressar un desig polític i representar el seu poble.

No té cap dubte que són presos polítics?

És clar que són presos polítics. Per això porto un llaç groc a la solapa. Perquè considero que s'ha de protestar. I el silenci ensordidor de Brussel·les és un escàndol. Aquí no només tenim una violació gravíssima dels drets humans. Tenim una conspiració de silenci. Tenim una complicitat d'Europa en no donar a aquesta violació la importància que té.

Com s'explica que Europa miri cap a

El relator de l'ONU Alfred de Zayas, fotografiat la setmana passada al pont de Pedra, durant una visita a Girona per participar en una càtedra de la UdG ➔ JOAN SABATER

una altra banda?

Els temors de França que els bretons vulguin més autonomia o que Còrsega vulgui la independència. Itàlia no vol perdre el nord, ni l'Alto Adigie, per posar un altre exemple.

La por que n'hi hagi d'altres que vulguin el mateix?

Efectivament. La por que ens copiïn. I aquí tens una situació d'abús de procés i d'abús de dret. Des del punt de vista jurídic, va de mal en pitjor. Negar el dret d'autodeterminació ja és en si

una violació dels drets humans. I per mantenir aquesta negociació posen polítics a la presó i investiguen més de set-centes persones. És la perversió del dret.

Com podem sortir d'aquest laberint?

S'ha d'internacionalitzar el problema. Els relators de les Nacions Unides tenim la capacitat de protestar i ho fem. El meu amic, el professor David Caye, relator sobre la llibertat d'expressió, va manifestar les seves protestes fa molt poc. I jo mateix he fet tres comunicats,

abans i després del referèndum, instant el govern espanyol a anul·lar la decisió de cancel·lar l'autonomia de Catalunya.

Ha rebut mai cap resposta?

L'única resposta obtinguda per part de l'Estat espanyol va ser una protesta oficial a les Nacions Unides en què s'assenyalava que es tractava d'un tema intern, de conformitat amb la Constitució. I jo els responc que no és així, que precisament la Constitució els obliga a garantir el dret d'autode-

L'ENTREVISTA **ALFRED DE ZAYAS**

terminació, el dret a la manifestació pacífica i democràtica i els obliga a respectar la integritat personal de tot-hom que vol votar de manera democràtica i pacífica. El que va passar l'1 d'octubre és inacceptable.

On era vostè l'1 d'octubre?

No era a Catalunya, però vaig poder parlar amb el senyor que va perdre un ull per l'ús de bales de goma, vaig entrevistar una senyora que va ser apallissada i he vist desenes d'imatges d'aquell dia. I tot i això, gosen parlar de *fakes news*. El desvergonyiment arriba fins aquí. D'aquí a uns dies m'he de trobar amb els meus companys relators i els vull parlar de l'obligació imperant d'investigar tots aquests casos i de castigar aquells policies que l'1 d'octubre van fer servir una força desmesurada.

Té l'esperança que se l'escoltin?

Els relators de la llibertat d'expressió hi estan molt interessats. L'Estat espanyol m'ignora. A mi i a qui no digui allò que vol escoltar. Jo m'esperava una altra cosa, però en aquest govern [l'entrevista es va fer la setmana passada, dies abans de la moció de censura contra Mariano Rajoy i el govern del Partit Popular] està implantada la cultura de la intransigència. No volen una mediació que jo mateix vaig oferir a l'ambaixador d'Espanya a Ginebra i a dues persones del Ministeri d'Afers Exteriors, el març del 2017.

Li van demanar la seva opinió?

Al gener jo havia enviat una comunicació oficial al govern d'Espanya perquè considerava que era important que Espanya resolgués el problema amb un diàleg directe amb els catalans i que potser haurien de tenir mediació i es va filtrar a la premsa. I Espanya va protestar per primer cop a les Nacions Unides. No m'importa qui va fer córrer aquesta informació. Jo no vaig ser i no perdre ni un segon a esbrinar-ho. El més important era que es resolgués un problema que està assenyalat a la Carta. Ells van venir a Ginebra a parlar amb mi. Vam estar més de tres hores discutint i vaig oferir la meua mediació. Els vaig dir: "El que podeu fer és reconèixer el dret al referèndum i seria legítim dir que perquè sigui vàlid ha de tenir una participació no inferior al 70% de la població, i es pot exigir una majoria qualificada que podria ser del 55 o del 60%." Els vaig dir: "Deixeu que es pronuncïin. S'ha de saber què desitgen."

Algun representant de l'Estat li ha dit alguna vegada que té raó tot i no poder manifestar-ho públicament?

Algú de la missió diplomàtica a Ginebra em va dir que tenia raó. Però aquest és el problema del diplomàtic.

De Zayas és un advocat nord-americà d'origen cubà que ha establert la seva residència habitual a Suïssa. Parla sis idiomes i ara vol començar a estudiar català

JOAN SABATER

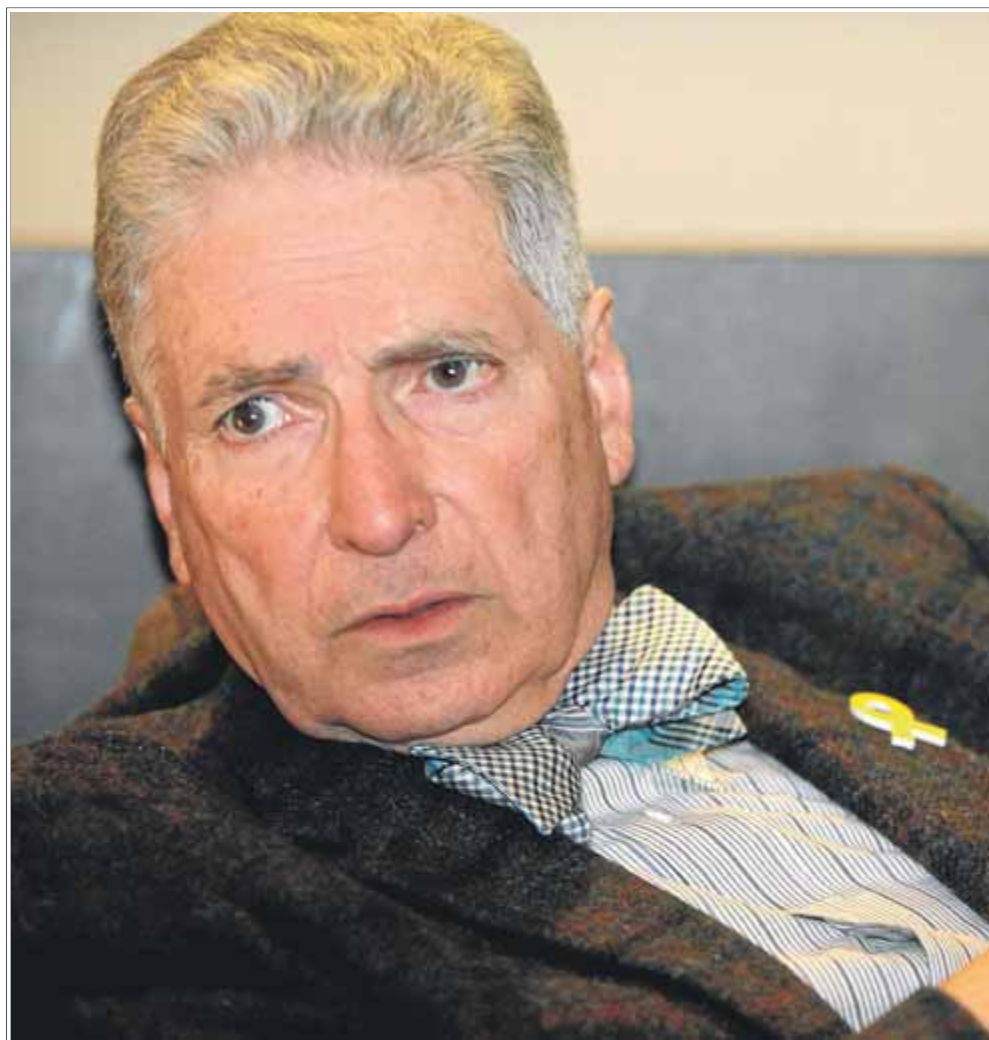
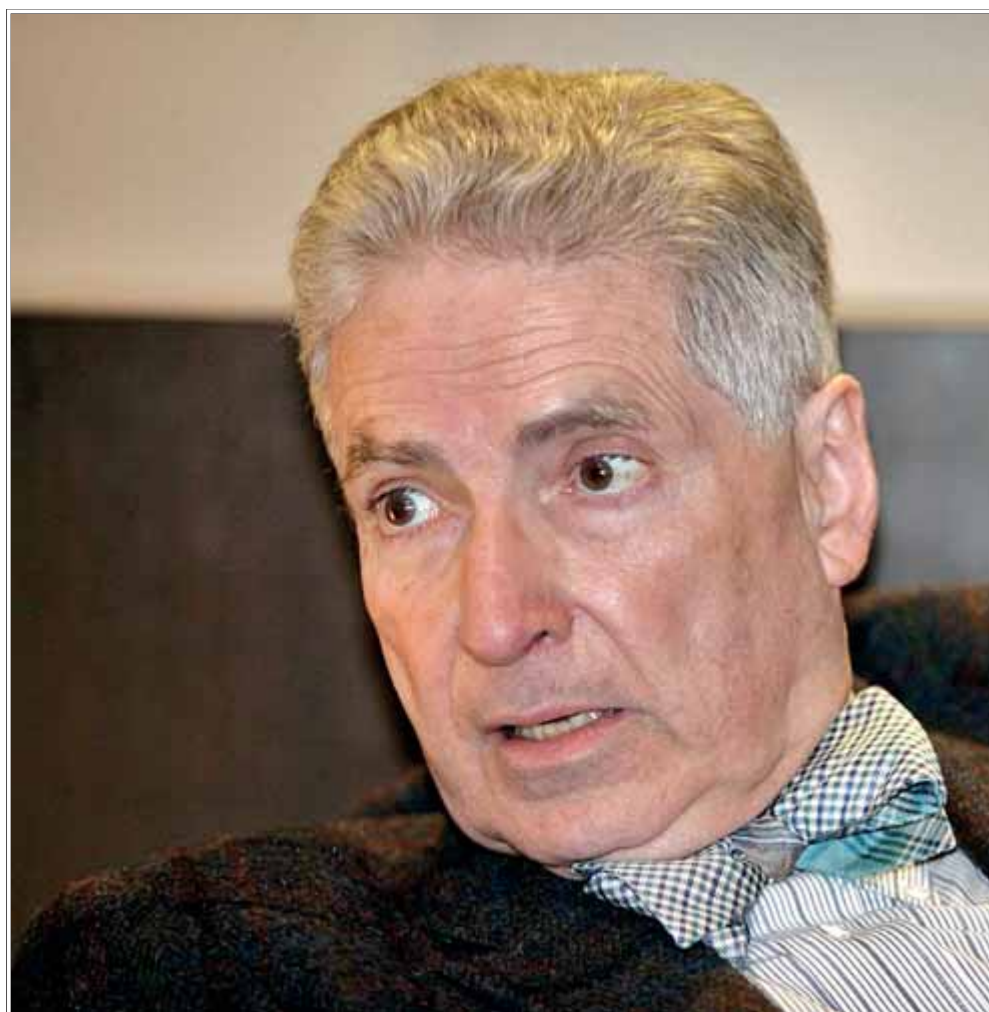
Hi ha una confusió deliberada i una perversió dels conceptes del dret internacional. El dret d'autodeterminació entra en tensió amb el principi de la integritat territorial, que implica que un estat té dret a les seves fronteres i que cap altre estat pot envair la integritat territorial. Però mai es pot usar aquest principi per cancel·lar el dret d'autodeterminació. Quan ho llegeixes en l'article 2, paràgraf quart de la Carta de les Nacions Unides, o en l'article 39 o en diverses resolucions sempre es tracta d'una agressió externa, és a dir, l'estat A no pot envair l'estat B. Mai diu que el poble d'un estat no pot exigir l'autodeterminació perquè el principi d'unitat territorial és sagrat. Perquè no ho és. El que estan dient a Madrid i el que diu el jutge Llarena és que el principi principal és la unitat territorial.

Com percep des de l'exterior l'actuació del jutge Pablo Llarena?

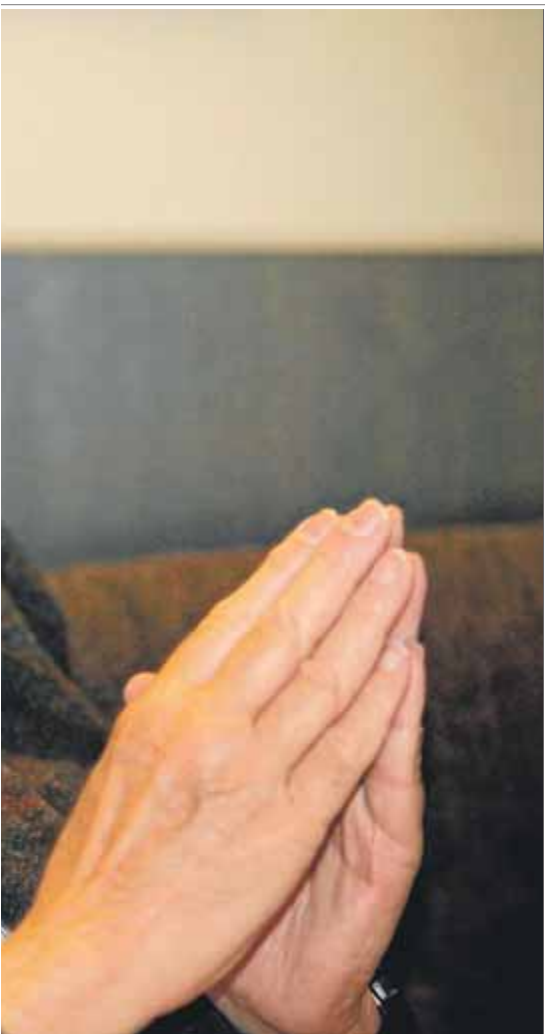
És un tema obsessiu i s'està fent el ridícul. Pablo Llarena està fent molt de mal al dret a Espanya i a la imatge d'Espanya a Europa. Està obstinat i això és una situació molt greu per a un jutge. Igual que els belgues, suposo que els alemanys negaran l'extradicció i amb això s'acabarà el problema. Una tercera euroordre és un abús de procediments. Si jo soc el jutge de Schleswig-Holstein i m'envien alguna cosa suplementària igual m'emprenyo perquè no m'estan prenent seriosament. Llarena està abusant i això té conseqüències perquè perds tota la credibilitat. La llei ha de servir per assegurar el drets humans, la dignitat humana i la justícia. Quan la llei o la interpretació que en fas es torna injustícia, s'ha de canviar la llei. La Constitució espanyola reconeix el dret d'autodeterminació, però s'està aplicant malament la llei.

Com s'explica que hi hagi gent que compri el relat que el moviment independentista és violent si les imatges i les xifres ho desmenteixen?

Després de quaranta anys d'experiència en el camp dels drets humans, puc constatar que la manera d'invocar el dret d'autodeterminació a Catalunya ha estat exemplar perquè ha estat democràtica i pacífica. El que no sabem és el percentatge exacte de catalans que són independentistes. És impossible evitar un referèndum. El professor

PABLO LLARENA

“Llarena està fent molt de mal al dret a Espanya i a la imatge d'Espanya a Europa. Està obstinat i això és una situació molt greu per a un jutge”

PACIFISME

“Després de quaranta anys d'experiència en el camp dels drets humans, constato que la manera d'invocar el dret d'autodeterminació a Catalunya ha estat exemplar”

CRISI DELS REFUGIATS

“S'han de canviar les prioritats. Els diners que es dediquen a procurar armes de guerra s'han de dedicar a l'ajuda humanitària perquè salvaríem moltes vides”

DONALD TRUMP

“És populista i demagog, però no és un babau. És molt irresponsable, però amb mètode”

Nicolas Levrat, cap del departament de dret internacional de la Universitat de Ginebra, juntament amb Paul Williams han publicat un llibre sobre el dret a decidir. A mi m'agrada més parlar de dret a l'autodeterminació perquè parlar de dret a decidir pot limitar l'abast del dret d'autodeterminació. La conclusió del llibre, però, trobo que és la correcta i reconeix que el poble català té el dret de pronunciar-se.

Si parlem de drets humans hem de mirar cap als refugiats que estan fugint d'una guerra i que moren diàriament al mar. Se'ns hauria de caure la cara de vergonya?

Això és sens dubte un cas de no reconèixer les prioritats dels drets humans. Perquè el dret fonamental és el dret a la vida, i amb els refugiats s'està trepitant totalment aquest dret. El dret a l'alimentació, el dret a l'assistència sanitària... M'he pronunciat de manera molt dura contra les sancions que s'han imposat a Veneçuela. No veuen que les sancions porten a l'escassetat i, per tant, en conseqüència, maten? S'han de canviar les prioritats. Voldria que els diners que es dediquen a procurar armes de guerra, que costen bilions de dòlars, es dediquessin a l'ajuda humanitària perquè salvaríem moltíssimes vides. Els africans i els asiàtics es moren de gana perquè els hem destrossat l'agricultura, i els refugiats moren perquè no els donem l'ajuda necessària. Hem de canviar les prioritats.

En mans de quins líders mundials estem?

És un tema escandalós. L'any 2016, quan jo havia de votar en les eleccions nord-americanes, em vaig negar a votar a favor de Donald Trump ni de Hillary Clinton i a la papereta vaig escriure el nom de Bernie Sanders, perquè almenys pensava que era honest i tenia consciència social. Als Estats Units els dos partits estan d'acord a mantenir l'*status quo*. Tots els partits estan a favor de mantenir Wall Street, estan a favor de la guerra, estan a favor d'Israel, a favor del complex militar financer... El resultat és que les eleccions s'han convertit en una orgia de despesa, una orgia d'insults, una orgia de desinformació... Les darreres eleccions van ser una vergonya.

Les declaracions públiques de Trump estan sempre mesurades o és un inconscient?

Ell és populista i demagog però no és un babau. És molt irresponsable, però amb mètode. No és un estratega, té la seva tàctica, però només per a certes coses. És megalòman i això no té remei, ho seguirà sent. Confiam que d'aquí a tres anys, Donald Trump deixi de ser el president dels Estats Units.

EN DETALL

Fins on arriba la seva passió pels idiomes?

L'idioma és l'essència i la identitat d'un poble. Jo parlo sis idiomes i un dia d'aquests m'agradaria començar a aprendre català. I ara que tinc més temps, vull refrescar el meu llatí. La meua esposa és holandesa i escric poesia en holandès.

Volia ser diplomàtic?

Vaig voler ser diplomàtic dels Estats Units i vaig arribar a fer l'examen per formar part del servei diplomàtic americà. I recordo el meu pare dient-me: “Estàs boig. Tu creus que ets capaç d'obeir el que et diguin si va en contra de la teua consciència. Tu ets capaç d'argumentar a favor de Guantánamo o de la guerra de l'Iraq?” Doncs no. I em vaig adonar que no soc la persona adequada per ser diplomàtic. Puc ser acadèmic, puc ser advocat, però no diplomàtic.

On seríem ara si la pròpia evolució humana no hagués fet modificar algunes lleis?

L'apartheid era la llei i era constitucional. Les lleis de Nuremberg del 1935 eren constitucionals. L'esclavitud va ser constitucional centenars d'anys. La segregació als Estats Units era legal i constitucional. Per tant, quan hi ha un problema tan greu com el d'ara, s'ha d'interpretar la Constitució com correspon. Per sort, hi ha molta gent en la història que s'ha revelat contra les injustícies i el fetixisme de la llei.

Votaria a favor de la independència de Catalunya?

Jo no em posicio en aquest tema a favor de cap opció. Insisteixo molt, i per això em poso el llaç groc a la solapa, que els drets humans s'han de respectar i això inclou, també, els dels catalans. I els catalans tenen dret a organitzar un referèndum per decidir el seu futur.

REPORTATGE

UN MAR SENSE PEIXOS

En deu anys, la flota i les captures al Mediterrani s'han reduït un 40%. Europa, conscient de la seva degradació, vol imposar una normativa amb quotes per dia de pesca i el sector es posa les mans al cap

MERCÈ RIBÉ
mribe@lrp.cat

Quan parlem de peix i de pescadors, les xifres s'expliquen per si soles. L'any 1981, les captures de peixos per subhasta a Catalunya rondaven les 60.000 tones; la xifra registrada l'any passat no arribava ni a la meitat, exactament van ser 25.774 tones, segons dades del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació de la Generalitat de Cata-

particularment degradada que cal redreçar; ja no podem esperar més." No ho diu cap pescador, qui parla és el director general de Pesca de la Generalitat de Catalunya, Sergi Tudela, que té molt clara la importància del sector, no tant pel percentatge que pugui representar dins el PIB de Catalunya, sinó pel paper vertebrador que té al territori. "Quan anem a viles marines com Roses, Palamós i Sant Carles de la Ràpita ens adonem que el peix i tot el que gira a l'entorn del

conservar la flota que tenim a qual-sevol preu", conclou.

NECESSITAT D'ACTUACIÓ

Però flotes i intencions al marge, la realitat s'entesta a constatar que si no s'actua al Mediterrani no quedaran ni peixos ni pescadors. "El mar que tenim avui dia no és el mateix que hi havia fa cinquanta anys", diu Tudela sense embuts, i amb això reconeix que més enllà de la situació de sobrepesca viscuda en els darrers anys,

pesca molt diferent de com es pescava abans, ara la mentalitat comença a ser que hem sortit a pescar euros i no a pescar peixos", diu el president de la Federació Nacional Catalana de Confraries de Pescadors, Antonio Abad.

Amb aquestes paraules fa referència als límits que s'han imposat els mateixos pescadors i als diversos plans de gestió que s'han dut a terme amb èxit per regular i recuperar espècies, com el pla de gestió de la

lunya.

Les estadístiques fan baixada, tant si parlem de nombre d'embarcacions -s'ha passat de les 1.383 que hi havia censades l'any 2003 a les 778 registrades el 2017- com si parlem d'algunes espècies concretes, com podria ser la sardina -de 14 milions de quilos pescats l'any 2000 a 6 milions l'any passat- o el lluç -de 2 milions de quilos el 2000 a 400.000 quilos l'any passat-. Què passa al Mediterrani que ens estem quedant sense peixos?

"Al Mediterrani tenim una situació

sector pesquer s'ha convertit en la primera indústria del municipi", exemplifica, i afegeix: "La rellevància en l'àmbit local és innegable, això sense considerar l'herència cultural i identitària del país i de les zones de pesca." És per això que Tudela no vol ni sentir a parlar de desballestar més barques, tal com promou la política pesquera feta des de Madrid, i que la seva lluita sigui salvar el sector. "Hem arribat a un punt que si se'n desballesten més el sector perd la seva essència i es desnaturalitza. Hem de

alguna cosa també hi deuen tenir a veure les condicions ambientals de l'aigua, ja sigui perquè hi ha més contaminació o per la falta de nutrients que arriben al mar. "Cal actuar aturant la sobreexplotació, però també en la millora ambiental", conclou el director general.

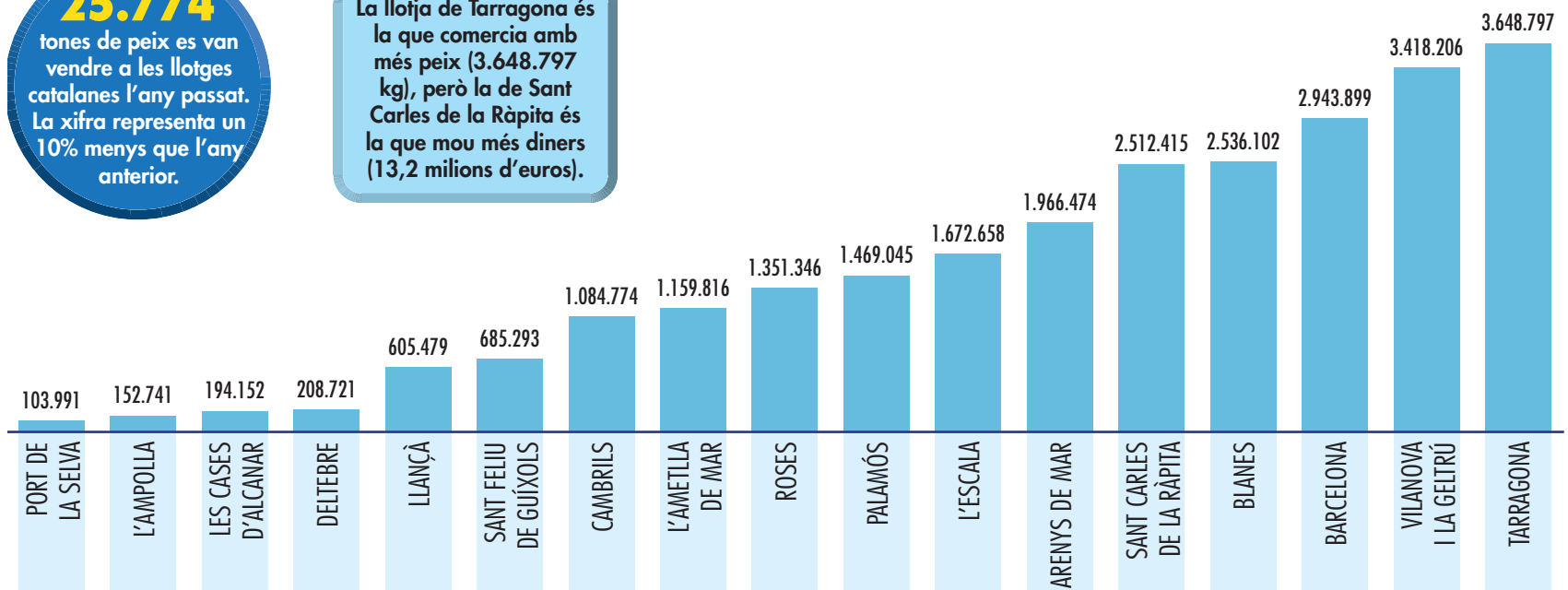
El sector, els pescadors del Mediterrani, són els que pateixen més directament les conseqüències de tot plegat. Saben que caldrà prendre mesures, però reivindiquen la feina feta durant els darrers anys. "Ara es

gamba de Palamós o el pla de gestió al golf de Roses pel lluç. "A Roses -d'on Abad també és president de la confraria- durant cinc anys no s'ha sortit a pescar lluç!", exclama. La decisió no la va imposar ningú, van ser els mateixos pescadors, que guiats per científics i per l'administració, van acordar la mesura en el marc del que s'anomena plans de cogestió, plans en què el sector pesquer és un actor més a l'hora de decidir les accions que cal fer per preservar i garantir la continuïtat de les espècies

25.774
tones de peix es van vendre a les llotges catalanes l'any passat. La xifra representa un 10% menys que l'any anterior.

La llotja de Tarragona és la que comercia amb més peix (3.648.797 kg), però la de Sant Carles de la Ràpita és la que mou més diners (13,2 milions d'euros).

Quilos de peix venuts per llotges el 2017

que estan més sobreexplotades i en clara regressió.

PLANS DE COGESTIÓ

Abad és un ferm defensor d'aquests plans impulsats pel govern català perquè "el medi el coneix qui el treballa" i per això considera que la solució ha de ser l'aliança i el treball conjunt entre pescadors, científics i administració. També els defensa des de Tarragona el president dels armadors de l'encerclament, Agustí Rillo,

Si es desballesten més barques, el sector es desnaturalitza. Hem de conservar la flota que tenim a qualsevol preu

Al Mediterrani tenim una situació particularment degradada que cal redreçar; ja no podem esperar més

l'Estat espanyol, a França i a Itàlia, afectaria sobretot la pesca d'arrossegament, la que representa més del 50% dels ingressos dels pescadors catalans.

Hi ha marge d'incidència i manobra abans no se'n faci l'aprovació definitiva, perquè el que hi ha ara a debat no agrada gens al sector. "És un despropòsit tot plegat", resumeix el representant de les confraries de pescadors. Antonio Abad és conscient de la necessitat que Europa ha de po-

que si d'una cosa es queixa és dels pocs ajuts i de la permissivitat amb els que no compleixen: "A la demarcació s'han fet els deures, no només respectem els horaris, sinó que fins i tot els tenim més restringits sense rebre cap ajut com a contrapartida i, en canvi, venen els de fora, no els respecten, i aquí no passa res", lamenta.

La cogestió és un model propi català que després de provar-se de manera experimental amb èxit de resultats ara es vol implantar a través d'un decret de governança de la pesca

professional a Catalunya, que determinarà aquest apoderament del pescador. "El que fa l'administració és delegar part del seu poder en uns comitès organitzats per l'administració, el sector pesquer, científics i associacions ambientalistes", explica Sergi Tudela, que vol remarcar, també, que la cogestió s'ha convertit en un model de referència a tot Europa.

PROPOSTA EUROPEA

De fet, Europa té l'ull posat al Mediterrani, i des de la Comissió Europea

s'és conscient de la necessitat de prendre mesures. El mateix comissari europeu de Medi Ambient, Afers Marítims i Pesca, Karmenu Vella, ha manifestat públicament que dedicarà la part del mandat que li queda a redreçar el Mediterrani, i sobre la taula ja hi ha a debat la proposta d'un pla multianual del Mediterrani Occidental, un document que té com a punt de partida un sistema de gestió basat en quotes de dies de pesca, amb un límit màxim de dies de pesca per any. La mesura, que s'aplicaria a

sar ordre al Mediterrani i refluor-lo "perquè el que passa aquí és que actuen flotes de diferents països, alguns d'europeus i d'altres del nord d'Àfrica que fan el que volen", però tot i reclamar una actuació, considera que la proposta que hi ha sobre la taula: "El sector no la podrà assumir i ens farà molt de mal", sobretot per "un obligat compliment a molt curt termini". Abad ho té clar: "Si s'aplica aquesta mesura, uns quants pescadors es quedaran pel camí."

I això és precisament el que, com

REPORTATGE UN MAR SENSE PEIXOS

Principals tipus de pesca a Catalunya

Arrossegament (234 embarcacions). Es tracta d'un sistema de pesca multiespecífica, en què s'arreplega tot tipus de peix, sobretot gamba, moll, lluç, escamarlà, rap... Les embarcacions que el practiquen tenen port base. L'any passat es van capturar així 7.682 tones de peix, que es van pagar a un preu mitjà de 7,70 euros el quilo.

Encerclament (75 embarcacions). Amb aquest sistema es pesca el peix blau, sobretot sardina i seitó. Les embarcacions que el practiquen no tenen port base i poden pescar on vulguin. L'any passat es van capturar així 15.547 tones de peix, que es van pagar a un preu mitjà d'1,37 euros el quilo.

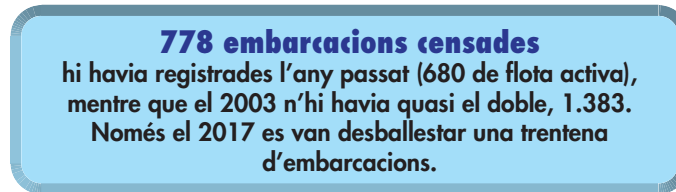

Arts menors (364 embarcacions). Aquest tipus de pesca el practiquen petites embarcacions que utilitzen xarxa i ham. N'hi ha a tot el litoral català. L'any passat es van capturar així 1.604 tones de peix, que es van pagar a un preu mitjà de 8,32 euros el quilo.

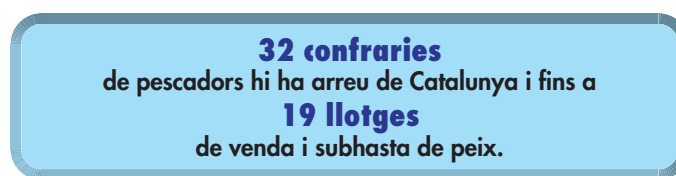
El lluç i l'escamarlà

són les espècies més amenaçades per la sobreexplotació. El 2009 es van capturar quasi 2,5 milions de quilos de lluç. L'any passat la quantitat va disminuir a 400.000 quilos.

778 embarcacions censades

hi havia registrades l'any passat (680 de flota activa), mentre que el 2003 n'hi havia quasi el doble, 1.383. Només el 2017 es van desballestar una trentena d'embarcacions.

32 confraries

de pescadors hi ha arreu de Catalunya i fins a 19 llotges de venda i subhasta de peix.

hem dit abans, de cap de les maneres es vol des de la direcció general de pesca. Sergi Tudela prefereix ser optimista: "Els recursos estan molt malament i ara, si les coses es fan bé, millorarà l'estat de les poblacions i podrem tornar a tenir captures més rellevants. El sector ho veu amb preocupació, però això s'ha de fer ben fet des d'un punt de vista bioeconòmic, amb garanties que sobrevisquin", explica. Tudela creu que hi ha marge per incidir i com que el model

Si s'aplica la nova normativa europea tal com està plantejada ara, uns quants pescadors es quedaran pel camí

El futur depèn de tenir un concepte bioeconòmic de la pesca, de sortir a pescar euros en lloc de molts peixos

molts no ho podran resistir." Per això des del govern català també consideren clau poder incidir en el calendari d'aplicació de les mesures restrictives perquè és puguin aplicar de manera gradual.

En espera de saber com evolucionarà la proposta europea, a Catalunya pescadors i administració coincideixen en l'esmentat concepte de sortir a pescar euros en lloc de peixos. "No cal pescar molt, sinó que el que cal és treure més guany i benefici

de cogestió català és molt coherent amb el que demana Brussel·les, faran pressió per aconseguir que siguin els pescadors els que puguin fer els seus propis plans i gestionar-se com considerin adequat els dies màxims de pesca. Es tracta de fer encaixar la dinàmica pesquera amb la dinàmica de mercat per tal de treure el màxim rendiment dels recursos. "Els nostres pescadors ja han fet un canvi de mentalitat, tenim un sector capdavanter en aquest sentit i moltes mesures de conservació dutes a terme i

reserves de pesca han estat promogudes pels mateixos pescadors", remarca Tudela.

PUNT DE PARTIDA ERRONI

Però segons els pescadors, la mesura proposada té un error en el punt de partida. "Tant Europa com Madrid tenen una percepció de la pesca Atlàntica, i el Mediterrani no té res a veure amb aquest mar", exclama el president de la Federació de Nacional Catalana de Confraries, que afegeix per exemplificar-ho: "A l'Atlàntic

se surt a pescar 365 dies l'any 24 hores al dia; aquí sortim a les set del matí i tornem com més aviat millor per poder estar al mercat."

A diferència d'altres zones, la pesca al Mediterrani és multiespecífica, es fa a través d'embarcacions més petites d'arrossegament i arts de fons i això fa que quan s'arrepleguen xarxes s'hi trobin moltes espècies barrejades. "La nostra és una pesca quasi artesanal", conclou Abad, que insisteix: "Si ens cauen més restriccions al damunt, el sector és desinflat i

d'allò que es pesca", insisteix el director general de Pesca. Antonio Abad coincideix en el plantejament i fa una crítica interna al sector. "Hem treballat molt per sobreviure i poder sortir a pescar, però no ens hem preocupat prou de vendre-ho bé, de donar el valor afegit que té el nostre producte", reconeix ara.

El futur del sector, doncs, està també a fer entendre al consumidor que si vol peix pescat, subhastat, comprat i menjat el mateix dia només pot ser de barques catalanes.

La crisi del peix blau a Tarragona posa contra les cordes els pescadors

► Fa sis anys que ja no surt a la mar tot i que continua sent el president dels armadors d'encerclament de la província de Tarragona, càrrec que ostenta des de fa tres dècades. Agustí Rillo, nascut al Serrallo, el barri mariner de Tarragona, s'ha fet gran entre onades. Ara el patró de la barca és el seu fill i ell, que té 70 anys i que des dels 14 va aprendre a pescar, es posa les mans al cap quan fa una mira enrere i veu d'on venia i cap a on hem anat. "El sector ha canviat una barbaritat, no es pot comparar el que es pescava abans amb el que es pesca ara", diu tot just començar. Rememora la dècada dels noranta, quan n'hi havia molts pescant i tots tornaven carregats. Ara gairebé no hi ha peixos ni tampoc queden pescadors. "Només a Tarragona hi havia 25 o 30 barques que arribaven al port amb 6.000 o 7.000 caixes de sardines cada a dia de 20 kg cada una. Ara hi ha dies que s'arriba sense res i el dia que n'arriben més deuen ser 3.000 caixes, de 10 o 11 kg cada una", explica. A Tarragona ja només queden sis barques d'encerclament.

Els motius de per què passa això no els sap ningú i per aquesta raó fa molts

Què passa al mar, no ho sabem, però és clar que els pescadors d'aquí no en tenim la culpa

ningú i si només ho cuidem nosaltres i els altres pesquen el que volen, no val pena fer-ho", lamenta.

La davallada del seitó ja es va fer evident el 2005, però llavors encara hi havia molta sardina. A partir d'aquí, el descens, tant de les quantitats com de les mides, ha estat constant any rere any. "El canvi climàtic, la contaminació del mar, la falta de plàncton, un abús en un moment determinat... en podrien ser algunes causes. Des de Tarragona, no sabem què pot ser, cal que biòlegs i científics, amb el suport de les administracions i la complicitat dels pescadors, facin els estudis pertinents per determinar-ho i que no ens enganyin amb els resultats", diu Rillo. L'estudi en qüestió, cofinançat per Brussel·les, ja està en marxa, i Marta Coll n'és la investigadora principal. Treballa al Consell Superior d'Investigacions Científiques de l'Institut de Ciències del Mar i en espera de finalitzar, enguany, la recollida de dades ja avança que es tracta d'una qüestió multifactorial. "El canvi climàtic, la degradació de l'hàbitat costaner, una sobreexplotació de les espècies, la pesca de rebuig... tots aquests factors han estat influents per arribar a aquesta situació", diu Coll. L'estudi actual de recollida de dades els permetrà tenir una radiografia clara de les múltiples causes i amb els resultats ja hi ha aprovat un segon estudi, finançat pel Ministeri d'Agricultura i Pesca, que haurà de servir per aplicar els possibles escenaris de gestió. "Un cop identificats els factors, podrem incidir en els locals, però sempre tenint en compte que hi ha un context de factors regionals i globals sobre els quals no podem fer res", remarca Coll.

Des de Tarragona, no són poques les veus que es miren amb recel les tonyines que hi ha en engreix a l'Ametlla de Mar i les assenyalen com a culpables. "Coinci-

deix que abans a la demarcació no hi havia gàbies d'engreix i el 2005 les van posar i el peix blau va desaparèixer de la zona de l'Ametlla de Mar", diu Rillo. Però ni Marta Coll ni el director general de Pesca, Sergi Tudela, veuen en la tonyina la causa directa de la davallada del peix blau, tot i que la insistència dels pescadors farà que els estudis actuals ho revalorin.

La de Tarragona és la llotja catalana on arriba més peix cada any (3.648.797 kg l'any passat). Ara, els pescadors que queden no volen una altra cosa que poder guanyar-se la vida dignament. Quan una barca surt a pescar amb una dotzena de persones a bord, si torna sense res, no cobra ningú i si els peixos piquen, es reparteixen els guanys a parts proporcionals entre el patró, l'armador i els pescadors de la jornada. "La seguretat social, el petroli, els permisos i el manteniment de la barca, tot això s'ha de pagar igualment, hi hagi peix o no", exclama Rillo en aquest context.

Quin futur els espera? "Negre, tal com està ara, el futur és negre! Però el mar pot donar moltes sorpreses i pot ser que d'un dia per l'altre tot canviï", diu amb optimisme la veu de l'experiència.

Agustí Rillo veu amb pessimisme el futur del sector de la pesca d'encerclament a Tarragona. El nombre de barques cada dia és menor

► M.R.

Seqüència d'un dia de pesca, amb les barques arribant al port de Roses per descarregar el peix pescat i vendre'l a la llotja ► MANEL LLADÓ

anys que des del sector del peix blau –el de la sardina i el seitó– reivindiquen un acurat estudi per determinar-ne les causes. "Què passa al mar no ho sabem, però és clar que els pescadors d'aquí no en tenim la culpa, aquí les coses es feien bé quan hi havia abundància de peix, però no ens van fer cas", exclama Rillo, que explica que alguns pescadors ja havien reclamat en temps d'abundància a les administracions que es marqués la mida mínima del seitó a 10 centímetres en lloc de 9 i la de la sardina a 12 en lloc d'11. "No pots obligar

INNOVACIÓ

Una de les opcions més brillants i atractives de Domosfera és el DomoRefugi. Construït en fusta, es tracta d'una construcció de 5,5 m de diàmetre i 24 m². A baix, l'opció de bambú, més lleugera i pràctica

La geometria que ens envolta

Domosfera és un projecte arquitectònic que fusiona natura i llar per crear un icosaedre ple d'aplicacions mitjançant una tècnica simple basada en triangles

XAVI OLTRA
xoltra@lrp.cat

▶ Espai, natura, geometria, llar, medi ambient... Fusionar aquests conceptes és una ambiciosa, interessant i atractiva opció que Domosfera ha fet realitat. Les formes circulars i esfèriques abunden a la natura i, a partir d'aquest concepte genèric, el català Agustí Galiana va traslladar les seves inqui-

etuds creatives a un projecte empresarial ubicat a Cambrils que ara acumula set anys d'existència. Galiana ha dissenyat un icosaedre ple d'aplicacions que es converteix en un espai habitable orgànic, ecològic i confortable.

L'arquitecte Richard Buckminster Fuller va ser el primer a dissenyar una cúpula geodèsica basada en triangles l'any 1949. Des de llavors, s'han anat reproduint. La simplicitat tècnica del sistema constructiu fa que aquestes construccions siguin extremadament

resistents i, alhora, lleugeres. La cúpula garanteix un ambient interior acollidor, i tèrmicament i lumínicament són molt eficients. Senzilles, versàtils i fàcils de muntar i desmuntar, les construccions de Domosfera es poden aixecar entre tres persones en unes hores o en un parell de dies, depenent de la complexitat del model. Els usos són molt variables i interessants: poden ser espais per fer tallers i activitats en grup o s'hi pot instal·lar un despatx o un petit habitatge.

Gran aïllament

▶ La forma esfèrica té grans propietats tèrmiques, acústiques i aerodinàmiques. La il·luminació interior és natural –suposa un gran estalvi–, i hi ha una bona circulació interna d'aire. L'estructura de triangles ofereix una gran resistència i no cal fixar-la a terra. "A la gent li agrada molt estèticament, perquè és un espai singular. El problema de vegades és l'aspecte legal. Aquestes construccions estan considerades un bé noble, no són un immoble estàtic. Tot i això, molts ajuntaments hi posen traves", diu Galiana, que ha redescobert aquesta idea arquitectònica: "M'agrada la geometria platònica i els patrons i les seves implicacions energètiques. Potser la millor manera de crear espais habitables és com ho fa la natura, similar a la closca d'una tortuga", diu.

MADE IN CATALONIA

La vaixel·la Puzzle, fabricada en gres cuit a 1.280° i dissenyada per Jordi Agudé Clos

L'art en un plat

Des d'un taller del barri d'Horta de Barcelona, Agudé Ceràmica crea i produeix vaixel·les per als millors restaurants del món

► Els principals restaurants de Barcelona i d'arreu del món gaudeixen des de fa anys de la ceràmica Agudé, referent del disseny des de fa més de 50 anys. Una de les seves meravelles és un càntir fabricat en fang vermell i dissenyat per Martín Ruiz de Azúa. Una obra d'art que va guanyar el premi Expohogar l'any 2000 i que es presenta, a més, en dues opcions: esmaltat per a l'hivern, i porós per a l'estiu, per conservar l'aigua fresca. El plat teula és una altra joia de la casa, fabricat en gres cuit a 1.280°. És un disseny de Diego Sempere i té diverses mides. El talent també el podem gaudir en la vaixel·la Puzzle i la Quadrada 1950, fabricades en gres cuit a 1.280° i dissenyades pel fundador de l'empresa, Jordi Agudé Clos. Un plat servit amb ceràmica, material noble, té un gust diferent. I no contamina, ja que en la seva fabricació es compleix amb tota la normativa. Amb l'arribada del boom Ikea, Agudé va orientar el negoci amb èxit cap a la personalització per a restaurants de prestigi de casa nostra i internacionals, com Lasarte (Martín Berasategui), Sergi Arola, Roca Moo (Germans Roca) i el Grup Tragaluz. També ha rebut diversos premis, com el Mèrit al Disseny Industrial, el primer premi Alfa de disseny i la Medalla d'Or de la Fira de Munic.

Preu càntir estiu: 18 euros
Preu plat teula: de 8 a 12 euros
www.aguade.com

Un taller amb història

Al barri d'Horta de Barcelona, el taller, format per un grup creatiu independent, és un espai de recerca artesanal i creativa. Respectant la tradició, Pere Agudé va agafar fa uns anys el testimoni del seu pare, Jordi, fundador i aprenent del mític ceramista Josep Llorens Artigas. El taller d'Artigas col·laborava amb Joan Miró en grans murals. Jordi es va formar a París i Suècia i va revolucionar el mercat barceloní amb les seves figures. Des del 2003, és membre de la Reial Acadèmia de les Belles Arts. El 2015 va rebre la creu de Sant Jordi.

Gran homenatge

► En record al seu pare i avi dels seus fills, el propietari del celler Eudald Massana Noya aposta per la nova anyada d'aquest vi ple de sentiment: l'Avi Ton 2015. És un vi blanc de xarel·lo de vinyes d'agricultura ecològica situades a Subirats, a la DO Penedès, amb una producció limitada i de fermentació en barrica, que presenta un color daurat pàl·lid amb tonalitats brillants. Les aromes florals –de la flor de l'ametller– es combinen amb les de les fruites madures, aromes pròpies de la barrica. El resultat és un vi equilibrat amb cos i glicèric, untuós i que transmet frescor, amb certes notes tropicals.

Preu: 8,64 euros
www.ecoebre.cat

Guardonat amb el diploma d'excel·lència per l'Acadèmia Tastavins del Penedès.

Aroma francès

► L'empresa de Josep Maria Granados fabrica a casa nostra Les Vents de Grasse, una col·lecció de fragàncies adreçada als estudiants, que les revenen per finançar el seu viatge de final de curs. Els olis essencials provenen d'empreses de la zona de Grasse, a França, coneguda com el bressol del perfum, ja que en aquest indret s'obtenen la majoria de matèries primeres utilitzades en perfumeria.

Preu: 5,45 euros
www.totperfums.com

Grasse, ubicada als Alps Marítims

MEGAGRÀFIC

El turisme de masses

Thomas Cook (foto Thomas Cook Group)

L'Organització Mundial del Turisme (OMT) defineix el turisme "com el desplaçament de persones fora del seu entorn habitual per un període superior a 24 hores i inferior a un any per un motiu que no sigui el d'una activitat remunerada". En el segle XIX, només ho feien les classes altes, per a les quals el britànic Thomas Cook va preparar el primer viatge organitzat a l'estranger de la història, amb una gira el 1855 per Bèlgica, Alemanya i França. Considerat el pare del turisme modern –el 1851 va fundar la primera agència de viatges i el 1867 va inventar els bonus de prepagament per utilitzar en hotels–, Cook s'havia estrenat el 1841 noliejant un tren per a 500 persones cap a un congrés d'antialcohòlics. La companyia que porta el seu nom factura actualment més de 10.000 milions d'euros i mou 11 milions de viatgers l'any, dels quals 1 milió a Mallorca. De l'abstinència del fundador al servei, també, del turisme de borratxera.

El Baldiri de la costa (foto FilmAffinity)

El turisme de masses va arribar amb el boom econòmic posterior a la Segona Guerra Mundial, que va obrir a les classes mitjanes la possibilitat de viatjar. Si l'any 1950 van fer turisme 25 milions de persones d'arreu del món, el 1973 ja eren 190 milions. Aquesta activitat es va convertir en el motor de l'economia espanyola i catalana, de manera que van aparèixer com bolets hotels, apartaments, xalets i càmpings en camps i sorralles. "L'actual metamorfosi de la Costa Brava, amb els estrangers portant-nos els seus costums, i els indígenes quedant-nos amb les seves divises, és un autèntic bombó", deia Joaquim Muntañola sobre la seva obra de teatre –portada al cinema l'any 1968 amb Joan Capri de protagonista– *El Baldiri de la costa*, en què un pagès es resisteix a vendre terrenys perquè hi construeixin un hotel. Eren temps en què se celebrava l'arribada del turista 1 milió –que casualment gairebé sempre era una rossa espatarrant– i en què cada primavera es devaluava la pesseta perquè als estrangers l'estada encara els sortís més bé de preu.

Platja d'Aro (foto Joan Sabater)

El gran conreu era el totxo, i en moltes zones del litoral català no hi havia més indústria que l'auxiliar de la construcció lligada al turisme. L'any 1976, els baldiris havien proliferat tant que les cambres de comerç, la UAB, les associacions professionals, la premsa i alguns ajuntaments van organitzar el Debat Costa Brava, que va constatar la degradació del medi ambient i l'excés d'urbanització sense infraestructures. Es va culpar el franquisme d'aquest creixement desmesurat, però amb els ajuntaments democràtics es va construir molt més que durant el règim. Passat l'estancament derivat de la crisi dels anys setanta per l'encariment espectacular de l'energia, Catalunya va continuar augmentant l'oferta turística en els vuitanta, amb una recuperació de la demanda derivada de l'entrada a les comunitats europees i dels preparatius dels Jocs Olímpics de Barcelona. Al turisme de sol i platja s'hi va afegir l'urbà, mentre s'intentava ampliar el ventall d'oferta promovent el turisme de qualitat (entès pel que gasta més que qui es ve a torrar): cultural, industrial, gastronòmic i enològic, de natura, d'esquí amb aeroport que no rutlla perquè els avions no arriben per la boira, de parc temàtic amb prolongació de casino, de creuer...

Joan Poyano jpoyano@lrp.cat
Pep Duixans Infografia

Cues al Prat (foto Josep Losada)

L'entrada en el mercat de les companyies aèries de baix cost i d'internet va facilitar els trasllats a més gent i a més destinacions, i milions de persones de les noves classes mitjanes de països emergents s'hi van incorporar. L'any 2012, el turisme mundial va superar els 1.000 milions de viatges a l'estranger, i el 2017 es va arribar als 1.323 milions (un 7% anual més, després de taxes de creixement del 4% des del 2010). Amb uns ingressos anuals d'1,2 bilions de dòlars, el pes del turisme en l'economia mundial és del 10% en PIB i ocupació, i del 7% en les exportacions. Europa continua sent l'àrea geogràfica més visitada, amb 671 milions de turistes rebuts, seguida d'Amèrica (207 milions) i de l'Àsia-Pacífic (324 milions). Els Estats que més ingressen per turisme estranger són els EUA (206.000 milions de dòlars), Espanya (60.000 milions), Tailàndia (50.000 milions), la Xina (44.000 milions) i França (42.000 milions). L'auge de la seva economia ha dut la Xina a ser l'estat que més gasta en turisme a l'estranger, amb 258.000 milions de dòlars, quasi el doble que els Estats Units (135.000 milions) i molt per sobre dels 84.000 milions d'Alemanya, els 63.000 milions del Regne Unit i els 41.500 milions de França.

Terrasses a la Sagrada Família (foto Josep Losada)

Mentre es parla de turisme sostenible i de qualitat, el que regeix és la quantitat. Catalunya, primera destinació de l'Estat espanyol, va rebre l'any passat 38,5 milions de viatges turístics, dels quals 19 milions d'estrangers, 14,3 milions de catalans i 5,1 milions d'altres zones de l'Estat. El turisme interior és el que practiquen més els catalans, ja que el 2017 van fer 6,5 milions de viatges a l'Estat i 4,2 milions a la resta del món. L'estada mitjana és de 4,1 dies, i la despesa diària va des dels 50 euros en turisme interior fins als 118 a l'estranger.

Hi ha més de 900.000 places d'allotjament (309.000 en establiments hotelers, 305.000 en habitatges turístics, 270.000 en càmpings, 19.000 de turisme rural i 14.000 en apartaments). El sector dona feina al 14% dels ocupats catalans, i els 22.753 milions d'euros que va facturar l'any passat equivalen al 12% del PIB.

Manifestació contra els pisos turístics a la Barceloneta (foto Andreu Puig)

Plataformes de lloguer temporal com Airbnb només faciliten per internet una pràctica que ja utilitzaven els baldiris quan les postals no eren virtuals, sinó de cartró, i el telèfon de baquelita era l'eina de comunicació més moderna: preferien llogar dos mesos d'estiu un pis i tancar-lo la resta de l'any perquè guanyaven més diners que amb un llogater a llarg termini. A les zones urbanes amb més demanda turística els residents estan en peu de guerra per les molèsties generades pels visitants i perquè se'ls està expulsant amb els preus abusius que es demanen a l'hora de renovar contractes. Per aquest motiu, l'Ajuntament de Palma està a punt d'aprovar una mesura radical: la prohibició de lloguers de pisos per a usos turístics, seguint l'exemple de Berlín. Altres ciutats han estat menys contundents: a Amsterdam un habitatge no es pot llogar a turistes més de 60 dies l'any, a Londres el límit és 90 dies si no es té llicència i a Nova York es multa amb 7.500 dòlars qui anunciï lloguers inferiors a un mes. A Barcelona, l'actuació municipal està encaminada a augmentar la recaptació: amb 9.600 pisos legalitzats, l'Ajuntament acaba d'instar Airbnb a retirar 2.577 anuncis de pisos que es lloguen sense llicència.

SALUT

Tractament de les ungles de les mans. L'abús dels esmalts també pot causar problemes

NIKITABUIDA / FREEPIK

Més enllà d'incidents com els fongs i el trencament, les ungles són un excel·lent baròmetre de la nostra salut. Un examen atent ens pot alertar de problemes greus per posar-hi remei amb prou temps

Allò que les ungles expliquen

LLUÍS MARTÍNEZ

Les ungles són un bon indicatiu de la nostra salut general. Els canvis que hi puguem apreciar ens poden alertar d'alguna malaltia o bé d'alguna carència vitamínica i de nutrients, però també ens avisaran si hem fet algun excés alimentari. Per això les hem de cuidar i les hem d'observar de tant en tant, sense caure mai en l'obsessió.

A més de la seva funció estètica, les ungles protegeixen la part superior dels dits d'agressions externes, ens ajuden a agafar els objectes i també juguen un paper en el tacte. Sempre que aparegui un canvi persistent en les ungles s'ha de consultar amb el metge.

Les ungles estan formades per una proteïna anomenada queratina, cèl-

lules mortes sobretot, molt rica en sofre. Com que conté molt poca aigua és un dels teixits més durs del cos. Malgrat això, poden absorbir aigua, i per això s'estoven quan les tenim molt temps en remull.

Les ungles creixen al voltant de 0,5 i 1,2 mil·límetres a la setmana, tot i que la velocitat és més gran en el cas dels infants. Una unglia normal està lleugerament bombada, amb una superfície llisa i de color rosat. A la base hi ha d'haver com una mitja lluna de color més aviat blanc.

Les malalties poden influir en el creixement unguial, i per això s'han de controlar de tant en tant. Per exemple, hi ha persones que es queixen que les ungles se'ls trenquen amb molta facilitat. Això pot ser un signe de falta de proteïnes i vitamines, especialment de la C, però també pot

ser un símptoma d'artrosi o una conseqüència de tenir contacte freqüent amb aigua calenta i sabó. Una altra causa de fractura és la repetició de copets a la feina.

De vegades, alguns medicaments contra l'artritis reumatoide poden fer que les ungles adoptin un color groguenc, ja que acostumen a contenir sofre.

La meitat de les deformitats de les ungles s'expliquen per una infecció de fongs. La resta és per cops, psoriasi i, de vegades, càncer. Precisament, de vegades les ungles se separen del dit, un trastorn conegut com a onicòlisi. La causa més freqüent són les berrugues, i també la psoriasi si afecta l'arrel de l'ungla.

Una alteració que ens ha de portar a fer una consulta al metge és l'aparició de petites taques blanques: no

després d'una grip forta, i és una indicació que l'organisme està en una situació de debilitat.

Si cau la làmina de l'ungla llavors pot ser símptoma d'una malaltia endocrina o de mala circulació de la sang, però el més normal és que sigui el resultat d'un contacte amb detergents molt agressius, sobretot si són derivats del petroli, o d'un traumatisme. Tenir les ungles en forma de cullera pot ser indicatiu d'una deficiència de ferro o d'algun problema cardíac.

Les ungles també poden canviar de color. En contacte amb el tabac es tornen grogues. Però això pot passar igualment si hi ha alguna infecció per fongs o es pateix una malaltia de pulmons, de fetge o de ronyó.

En el cas que la malaltia sigui pulmonar, l'ungla també acostuma a tornar-se més gruixuda. Si l'ungla es posa de color violaci pot haver-hi un problema de circulació o una anèmia; i si és posa verda, pot ser indicatiu d'una infecció bacteriana per pseudomones. Si l'ungla rep un traumatisme fort o repetit farà un blau per sota que li donarà un color morat que pot evolucionar cap al negre.

Igualment, si es té una insuficiència renal la meitat

inferior de les ungles es pot tornar blanca i la superior rosada o d'aspecte pigmentat. La cirrosi pot fer que les ungles es tornin blanques, tot i que la part superior es pot mantenir rosada. Si hi ha poca albúmina, un fet normal entre les persones amb cirrosi, s'hi poden formar ratlles horitzontals.

També hi poden aparèixer petites lesions en forma de punts, que indiquen un trastorn en la formació de la queratina. El problema apareix en persones sanes, però és més freqüent entre les que tenen psoriasi. En aquest últim cas, les ungles poden tenir petites depressions, taques de color marró, separar-se de la seva base i experimentar un engruiximent.

Podem pensar que tenir les ungles gruixudes és un bon senyal, però no és així: al darrere hi pot haver algun problema pulmonar o de circulació de la sang. Però si a més de fer-se més gruixudes també adopten una forma rugosa, pot ser que tinguem una infecció per fongs. Si són gruixudes i es trenquen fàcilment, llavors podem sospitar, a més de la psoriasi, que hi ha un problema amb la glàndula tiroide.

Naturalment, si apareixen alguns d'aquests signes, no ens hem d'alarmar més del compte, però una consulta a l'especialista sempre és aconsellable.

és per falta de calci, com es creu sovint, sinó com a resultat de cops repetits o bé per falta de ferro -es tingui anèmia o no- o de zinc. Les taques també poden ser conseqüència d'una infecció per fongs, més habituals entre les persones diabètiques.

L'ús d'esmalts massa pigmentats i durant molt de temps pot fer que les ungles perdin cutícula i adoptin un color groguenc i una forma convexa. L'esmalt massa fort també pot causar al·lèrgia i fragilitat. El remei en aquest cas és deixar de posar-se l'esmalt i fer massatges a l'ungla amb oli d'oliva i cremes hidratants. Una altra solució és fer banys amb aigua amb sal marina, que conté iode, o bé amb suc de llimona.

L'aparició d'estries o de petits solcs a les ungles, més freqüents entre la gent gran, pot ser el resultat d'una mala circulació o de dietes dràstiques d'aprimament sense control mèdic ni professional. També poden aparèixer

També tenim ungles als peus

També hi ha un altre problema en què apareixen implicades les ungles i que és més freqüent en les dels peus. Es tracta de l'ungla encarnada, és a dir, quan l'ungla es clava dins de la carn dels dits i continua creixent. És motiu de consulta al podòleg, perquè si no es tracta pot donar lloc a una infecció greu. Aquest incident és més freqüent sobretot al dit gros del peu. Quan l'ungla s'enclava acaba apareixent una inflamació que causa un gran dolor. Per evitar aquest incident, les ungles s'han de tallar amb vores rectes i, evidentment, no dur un calçat massa ajustat.

LA CONVERSA

Anna García-Altés

Responsable de l'Observatori del Sistema de Salut de Catalunya

“Més POBRESA, menys salut”

MERCÈ MIRALLES
mmiralles@lrp.cat

D L'Anna García-Altés està asseguda al despatx entre dues imatges. Si gira el cap a l'esquerra, veu una làmina plena de colors dibuixada per la seva filla, de només 4 anys. Si el gira cap a la dreta, veu el pòster d'una exposició de la fotògrafa francesa Sophie Calle, experta a retratar la seva intimitat i la dels seus congèneres. “M’agrada”, diu, i somriu, si se li pregunta pel pòster. I si se li pregunta pel dibuix, torna a somriure, amb orgull de mare de l'artista: “És de la meva nena!” És responsable de l'Observatori del Sistema de Salut de Catalunya, a l'Agència de Qualitat i Avaluació Sanitàries de Catalunya (AQUAS). Treballadora i mare, i experta a mesurar el sistema sanitari públic català. Observar la salut és, en certa manera, com observar la intimitat de les persones, no pas per exposar-la, sinó per fer-ne una anàlisi que pugui facilitar un tractament adequat: millorar-los la vida.

Li demanem que ens posi exemples. Sota el mateix paraigua de l'Observatori del Sistema de Salut hi ha diferents projectes, com l'Observatori d'Innovació en Gestió de la Sanitat. Ens explica que aquest últim va néixer en el moment més cru de la crisi econòmica, en el moment que es van iniciar les “retallades” a Salut. “Va ser molt dur...” Amb l'afany de ser tan positius com es pogués es va engegar, entre d'altres, aquest projecte, “per posar en valor la sanitat catalana”. Havia de mostrar la diversitat del sistema, recollir les bones pràctiques, i fer-ne difusió... “Ha quallat bastant bé.” “Va creixent a poc a poc. S'hi poden trobar unes 400 experiències, i uns 1.500 professionals que es van

connectant... Déu ni do!” Anem desgranant idees, i ara és l'oportunitat de parlar de la sanitat catalana. L'observatori del qual és responsable té en el punt de mira l'assistència primària, l'hospitalària, els serveis socio-sanitaris... Si comparem el sistema català amb el d'altres països, i si tenim en compte que els recursos són menors, en comparació, què es pot dir? “El sistema català és excel·lent i que consti que no parlo per parlar. Pensa que nosaltres fem això: mesurar resultats en salut.” Ara mateix, hi ha una situació amb conseqüències a la salut pública que no es poden mesurar encara: el 155. El que sí que ha augmentat és la paperassa burocràtica i el fet d'haver de “consultar” fins i tot la compra d'un ecògraf. Malgrat tot, diu García-Altés: “Lluitem perquè en cap cas el que està passant afecti l'assistència sanitària.”

ECONOMISTA DE LA SALUT

Com és que sent economista ha acabat en el món de la salut? Somriu. No li cal fer memòria per recordar que va fer la carrera a la Pompeu Fabra i que hi ha tres persones –tres “popes”, en diu ella– en economia de la salut, que van propiciar que ella es decantés també per aquest camí: Guillem López Casasnovas, Jaume Puig i, especialment, Vicente Ortún. S'hi veia. I s'hi veia, també, a l'administració pública. “M'hi veia, perquè tinc, i sempre he tingut, vocació de servidora pública.” Podria haver fet moltes activitats, com a economista, però l'atrau poderosament treballar en un camp en què “s'influeix, relativament ràpid, a fer canvis que afecten la població”. “Treballo a prop de persones que prenen decisions. Aquestes persones faran alguna cosa amb la informació que els dono. La recerca

SALUT CATALANA

“El sistema sanitari català és excel·lent, té resultats, i que consti que no parlo per parlar. Nosaltres fem això: mesurar resultats en salut”

EL 155

“Lluitem perquè en cap cas el que està passant afecti l'assistència sanitària”

ECONOMIA

“La salut i el nivell socioeconòmic s'hereten. Les generacions d'ara viuen pitjor que les generacions anteriors. Els joves ho tenen complicadíssim”

CARRERA

“Em sento molt a gust, amb la feina que faig... Però no m'importaria tenir més responsabilitat, no me n'amago”

orientada a la presa de decisions m'agrada molt.” Li hem de preguntar pels seus projectes professionals. En què somia? “Em sento molt a gust, amb la feina que faig.” I afegeix: “Però no m'importaria tenir més responsabilitats, no me n'amago.”

PROJECTE VITAL

Fa uns anys, li van preguntar en una entrevista quin era el seu projecte més important. I va respondre: “Fer feliç la meua filla.” La nena tenia 8 mesos. Per la seva feina sap què és passar moltes hores treballant i treure tot el partit possible del temps, per estar després amb la seva filla. Sense la possibilitat de tenir familiars a prop que l'ajudin, busca altres suports. És plenament conscient que una dona professional que vol ser mare i a l'hora avançar en la seva carrera hi ha de dedicar esforç. Multiplicar-se. Com fa quatre anys, la seva filla és el gran projecte: “Veure-la créixer i desenvolupar-se, tan feliç com sigui possible.”

Les seves circumstàncies i com les entoma l'apropen a la resta de ciutadans. Algunes de les últimes dades

Anna García-Altés ha treballat a l'Agència de Salut Pública de Barcelona, al Departament de Salut de Nova York, com a consultora del Banc Mundial... Ara està pendent de la salut de tots els catalans JOSEP LOSADA

que ha anat donant l'Observatori parlen de com de greu és la influència de la pobresa en l'estat físic i mental dels catalans, especialment dels infants.

DIAGNÒSTIC: PROBRESA

No ets obès, ets pobre. No tens una malaltia mental, ets pobre... Queda clar què volem dir, amb aquestes frases. Estar en risc de pobresa o estar immers en ella té un efecte dominó. Ho fa trontollar tot. La consulta del metge és com un "últim" recurs. Seguim xerrant. Diu: "Les desigualtats estan molt estudiades. I sí, hi ha un sistema públic de salut, però les persones en situació de pobresa tenen pitjor salut. Més pobresa, menys salut. Menys mitjans econòmics, alimentació menys saludable, menys zones verdes a prop, menys possibilitats d'anar al gimnàs... De tot, el menys problemàtic és l'esport, perquè hi ha activitats molt sanes que no costen res, com caminar. Una altra cosa són els hàbits alimentaris." Per no parlar del fet que quan la preocupació per estirar els diners és im-

portant, tendim a abandonar-nos.

Una de les dades concretes que ha aportat l'observatori darrerament és que les nenes, en un entorn de pobresa, tenen més possibilitats de tenir un ingrés hospitalari psiquiàtric. Ho trobem esgarriat. "Sí, la pobresa també està associada a tenir més possibilitats de patir una malaltia mental. Però si sabem que fins i tot la contaminació, que també té un component socioeconòmic, pot tenir a veure amb l'autisme!"

Davant d'aquest panorama, el sistema públic de salut, què pot fer? "Els economistes, alhora que expliquem la situació, també diem que des del sistema sanitari no podem aspirar a solucionar-ho tot. Però hi ha la voluntat de fer present la salut en totes les polítiques, com és el cas de l'impost sobre les begudes ensucrades. Què s'ha de fer? Calen mesu-

res polítiques fortes, per millorar les condicions econòmiques, perquè les persones visquin millor i tinguin menys problemes de salut. El sistema de salut ajuda a disminuir les desigualtats, però... poc, i al final. S'ha d'actuar d'origen." Actuar d'origen vol dir generar llocs de treball. És evident que les persones amb possibilitats econòmiques també acaben patint malalties, però en menor mesura segons de quines es tracta. "La salut i el nivell socioeconòmic s'hereten. Les generacions d'ara viuen pitjor que generacions anteriors. Els joves ho tenen complicadíssim." Els avis amb una pensió, tot i les seves justes reivindicacions, són ara com ara els que tenen més protecció. "En canvi, qui està més en risc de pobresa és la població menor de 16 anys."

Des de l'Observatori del Sistema de Salut, ella va traient a la llum una radiografia. I després? "Intentem convèncer els que prenen les decisions perquè engeguin polítiques actives. I a poc a poc, els missatges van prenent cos i es tiren projectes endavant."

EN DETALL

No és estrany sentir usuaris que es queixen de "falta d'habilitats comunicatives" per part de la classe mèdica.

Sí. Però el sistema, en general, s'està aproximant cada vegada més als usuaris. Per exemple, amb la cocreació de projectes que es posen en marxa tenint en compte la visió dels pacients, per respondre millor a les seves necessitats. Es veu també en les eines per elaborar decisions compartides, perquè davant d'una problemàtica de salut, el metge i el pacient triïn junts entre diverses opcions, tenint en compte beneficis i perjudicis. Es tracta de fer coparticipi el pacient.

Potser es podria tenir una visió més "transversal" de la salut. Sembla que cal trucar a les portes de molts professionals i aconseguir que es posin d'acord. De vegades és farragós.

Les polítiques tendeixen, arreu, a integrar els serveis, sobretot per a la gent gran. Disposem dels programes d'atenció a la cronicitat, que el que busquen és fer fàcil que es puguin moure dins del sistema. Una trucada entre el metge de primària i l'especialista pot aplanar molt el camí.

I en el cas dels infants? Hi ha molts adults al seu voltant. S'aplica el mateix que en el cas de la gent gran?

Ara per ara, no. Però des del Departament hi ha interès a posar especial atenció a les nenes i els nens. I també a les dones.

Treballa i tira endavant la seva filla sola, com tantes dones en aquest país. He sentit homes que afirmen, perquè es fan visibles les problemàtiques, o les polítiques per pal·liar-les, que "ara tot és a favor de la dona"...

Qui digui que tot està a favor de les dones... Des que em llevo, vaig corrent; arribo a la nit esgotada! I professionalment, a l'administració pública és evident que hi ha un sostre de vidre per a l'ascens de les dones als càrrecs directius.

UNIVERSITATS

Estudiar entre enciams

La Universitat Rovira i Virgili impulsa a través de la fórmula d'horts socials un espai ecosocial d'aprenentatge on estudiants, professors i diversos col·lectius interaccionen per compartir coneixements

MERCÈ RIBÉ
mribe@lrp.cat

Posem-nos les bambes perquè aquest és un projecte que arrenca corrent. El punt de partida va ser el premi d'una cursa solidària universitària i a la meta s'hi ha arribat amb la carpeta buida d'apunts, però amb un cistell ple de pebrots, enciams, coneixements i aprenentatges. Parlem dels Horts Socials de la Universitat Rovira i Virgili (URV), un projecte que ha rebut el premi a la Qualitat Docent per part del Consell Social URV i que està servint de model d'inspiració en diversos àmbits.

El concepte d'hort social no és nou, però sí el plantejament que se li va voler donar des d'un principi. "No volíem fer un hort social per a persones en risc d'exclusió, perquè el nostre no era un projecte de sectorialitzar res, sinó d'integrar. Volíem fomentar un espai que involucrés la comunitat universitària i que interactués amb altres col·lectius", explica Susana Borràs. És professora de dret internacional públic i relacions internacionals i coordina el Màster en Dret Ambiental de la URV. El 2015, juntament amb Thays Ricarte, estudiant de doctorat en dret ambiental, va presentar el seu projecte d'hort

social a la convocatòria de premis de la cursa solidària de la URV. Clàudia Egea i Anna Solé, estudiants d'història de l'art, havien tingut exactament la mateixa idea, i d'aquí que el jurat decidís premiar-les per igual i integrar les dues propostes en un sol pro-

10 centres

de la URV s'han implicat en el projecte per portar els alumnes a estudiar als horts.

jecte.

Quina relació hi ha entre la història de l'art i el cultiu de naps i cols? "La separació de coneixements és una cosa que hem heretat culturalment, perquè no està en la naturalesa de l'experiència personal", argumenta Clàudia Egea, i afegix: "Per mi era una qüestió de posicionament existencial."

Amb els objectius definits i amb la il·lusió d'obrir la universitat a la ciutadania per crear aquest espai d'intel·ligència col·lectiva va arrencar el projecte. Atraure la gent gran per nodrir-se del seu saber, donar l'oportunitat als estudiants de sortir de la se-

Horts com a recurs educatiu

El projecte d'educació ambiental per a la innovació social que promouen els horts socials de la URV ja ha rebut diversos reconeixements arreu del país. Ningú dubta de les possibilitats que té un hort com a recurs educatiu i, cada un amb les seves peculiaritats, n'hi ha precedents en universitats d'arreu del món. A l'Estat espanyol existeix la Red de Universidades Cultivadas i a Catalunya mateix n'hi ha altres exemples, com a la Universitat Autònoma de Barcelona, on existeix el col·lectiu Hortet de la UAB; a la Universitat de Girona, amb un hort ecosolidari que treballa de bracet amb el centre d'acollida La Sopa, i a la Universitat de Barcelona, on el grup ecologista Skamot Verd autogestiona un hort.

**Els horts socials ubicats al Campus Catalunya de la URV, al centre de Tarragona. On hi havia les plantacions, ara s'hi està construint una nova facultat. A sota, el nou hort en construcció, a Reus **

va particular bombolla i, “en certa manera, oferir un servei a la societat com a retorn de la inversió pública que rep la universitat”, detalla Borràs.

UNA AULA A L'AIRE LLIURE

Però més enllà de l'ideari del projecte, la idiosincràsia de la iniciativa rau en el fet que l'hort s'ha convertit en un laboratori d'innovació docent que ha aconseguit involucrar estudiants procedents de deu dels dotze centres que té la URV. La proposta es va saber guanyar la complicitat d'altres professors i això va permetre que servís, des del començament, per aplicar-hi coneixements teòrics apresos. Borràs recorda ara la il·lusió dels estudiants d'arquitectura quan van poder tenir per primera vegada contacte amb aparells topogràfics sobre el terreny. Des d'aquesta disciplina es va aportar coneixement per fer els plànols dels terrenys, anivellar-los i evitar la pèrdua de terra quan hi hagués fortes pluges. Els estudiants de dret, per la seva part, van elaborar les bases reguladores de convivència als horts i la normativa i els criteris per garantir l'agricultura ecològica. Des d'enginyeria van fer una instal·lació automàtica de reg per goteig -projecte mereixedor d'un premi de la Fundació Bofill- i des de la Facultat d'Economia l'aportació va ser un pla de gestió i la viabilitat de recursos. N'hi ha més. Els estudiants de nutrició han creat tallers per als participants de l'hort sobre l'educació nutricional i els beneficis dels productes de proximitat i des d'educació s'han dissenyat activitats d'aprenentatge amb valors socials i ambientals destinades a centres d'educació secundària. Per fer publicitat del projecte es va disposar de la contribució dels estudiants de comunicació audiovisual. En tots els casos, s'ha aplicat la metodologia de l'Aprenentatge Servei (ApS), un model que integra el servei a la comunitat amb l'aprenentatge de continguts, competències, habilitats i valors a partir de la pràctica reflexiva.

ara, jubilat del sector portuari, li va costar poc engrescar-se amb la idea proposada pel fill de participar als horts socials de la universitat. “Ha estat l'ànima dels horts des del primer dia i el professor de tots” coincideixen a dir Susana Borràs i Clàudia Egea. Durant els tres anys que ha pogut conrear els seus 10 m² de parcel·la hi ha recol·lectat de tot, des de tomàquets i enciams fins a calçots i coliflors. “El segon any, de 15 mates de tomaqueres va arribar a collir 50 quilos de tomàquets”, explica il·lusionat el Víctor. En el cas de la família Álvarez feien producció per a l'autocon-

sum, tot i que va caldre ampliar el cercle per donar abast a tota la producció. “Com que un dels objectius era socialitzar el projecte, se'm va acudir fer una espècie de concurs a Facebook, en què feia una pregunta sobre algun producte de l'hort i qui guanyava s'enduaia una cistella ecològica”, recorda el Víctor entusiasmat. Però, que n'ha tret de l'experiència més enllà d'enciams? “On fins ara veia escombraries, ara veig coses que es poden reutilitzar. L'oli de fregir serveix per envernissar la fusta, posant un clau rovellat en aigua puc enriquir la planta amb ferro quan la rego i amb les closques d'ou trencades a miques evito que els cargols se'm mengin la planta», m'explica.

1.000 m²

era la superfície total destinada a aquest projecte. A Bellissens serà un espai similar.

A l'hort, ubicat al Campus Catalunya, l'Antonio s'hi passava matí i tarda, i fins hi tot s'havia construït una caseta amb material reciclat per guardar-hi coses. Tres anys de plena dedicació que també van servir per convertir en un jardí tot els perímetres dels horts socials. Ara les circumstàncies han obligat a traslladar el projecte a la ciutat veïna de Reus, al campus de Bellissens i les flors de l'Antonio han quedat enterrades. “És una pena que no s'hagi trobat una solució per a un projecte que funcionava tan bé», exclama el Víctor, que entén que si s'ha de desplaçar fins a Reus per cultivar es desvirtua el concepte ecològic del projecte. Caldrà doncs, plantar noves llavors i esperar que també arrelin fort a Reus.

En Víctor Álvarez, estudiant de dret, es va assabentar de l'existència del projecte a final de curs, quan el terreny ja estava preparat i tocava reparar bancals. El seu pare, l'Antonio, havia feinejat de jove a l'hort de l'avi i

Una xarxa de ressonància

“Tot passa per alguna cosa”, recorda Clàudia Egea, que des del primer moment sabia que el projecte d'hort al Campus Catalunya tenia data de caducitat. L'emplaçament escollit no era casual, sinó reivindicatiu. Es tractava d'un espai abandonat, víctima de la crisi econòmica. S'hi havia projectat la construcció de la nova Facultat de Ciències de l'Educació, però la manca de diners l'havia convertit en un cementiri de residus de la construcció. Ara, amb part del finançament desencallat i les obres en marxa, l'hort ha quedat sepultat. Però la xarxa de ressonància creada manté viu el projecte, traslladat al Campus de Bellissens de Reus, a tocar de l'hospital. Un bon equipament per crear noves sinergies.

LA REPÚBLICA

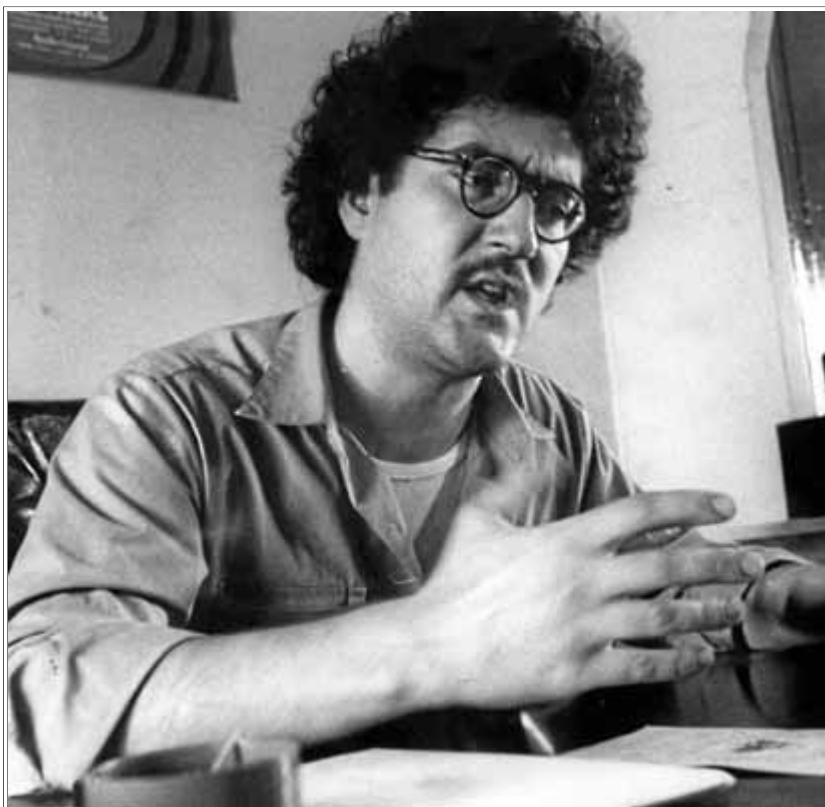
DE LES ARTS

El llibre recomanat per...

Cavalls salvatges, de Jordi Cussà. Parla de la meua generació, dels anys setanta, dels primers que vam festejar amb les drogues. En el meu primer disc en solitari he fet una cançó, *Litúrgia del rock'n'roll*, que toca el mateix tema. Cussà és un gran autor, però massa poc conegut.

JOAN REIG
Músic

Conversem de manera informal amb Quim Monzó, últim Premi d'Honor de les Lletres Catalanes i brillant narrador i periodista, sobre alguns aspectes de la seva trajectòria des dels anys setanta, quan va començar a publicar i col·laborar a la premsa

QUIM MONZÓ

“Article i conte poden ser el mateix”

Monzó, en una de les primeres entrevistes, col·laborant a TV3 a 'Persones Humanes', i representant la cultura catalana a Frankfurt el 2007 ARXIU

DAVID CASTILLO
dcastillo@elpuntavui.cat

Quim Monzó (Barcelona, 1952) ha estat escollit nou Premi d'Honor de les Lletres Catalanes. La roda de premsa va ser estranya, perquè mentre els seus col·legues periodistes celebraven unànimement el guardó, l'empresonament del màxim dirigent de l'entitat convocant, Òmnium Cultural, va impedir que la festa fos completa. El Premi d'Honor també ha servit per recuperar les seleccions d'articles *Zzzzzzzz* i els contes de *Mil cretins*, a Quaderns Crema, la seva editorial de sempre, que ha mantingut els llibres de Quim Monzó a les llibreries, vius. Alguns dels seus articles tenen estructura de conte, cosa que compensa els deu anys en què

Monzó no ha reunit material pròpiament de ficció. Parlem amb ell d'aquestes qüestions i matisa algunes de les meves observacions: “Això de recuperar no és ben bé així. Els reculls d'articles (*El dia del senyor*, *El tema del tema*, *Catorze ciutats comptant-hi Brooklyn*, *No plantaré cap arbre*, *Esplendor i glòria de la Internacional Papanates*, *Tot és mentida...*) no es recuperen: es reediten cada tants anys. Igual que els de relats, sigui el *Mil cretins* que esmentes o qualsevol dels altres.”

Tot i que Monzó sempre explica que no escriu sobre l'actualitat política, molts dels seus articles tenen un regust a crítica de la vida quotidiana, una constant que ve des dels seus inicis en els anys setanta, en revistes com *Ajoblanco* i altres capçaleres de la premsa alternativa. Quan li dic si els podríem considerar morals o simplement són descriptius mantenint al

Una sòlida estructura d'estat

Quim Monzó recull dimarts el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes. Quan l'any 2007 Monzó va representar la cultura catalana a la fira de Frankfurt, tots vam entendre que allò simbolitzava que la literatura catalana s'havia obert camí com a membre de ple dret dins del club de la modernitat de les literatures europees. La cultura sempre ha anat un pas al davant. Monzó explicava llavors que la cultura catalana aguantava i era de primera qualitat, però que allò que no aguantava era el país. Onze anys després, Monzó rep el reconeixement d'un país que també ha decidit, en un envit difícil, emprendre el camí de la modernitat i la llibertat. Amb la cultura, encara, com a primera i més sòlida estructura d'estat.

David Marín

marge les opinions, no ho dubta i respon: "No escric d'actualitat política, i si ho faig és només a partir d'algun detall marginal. Que escric sobre la vida quotidiana és evident. Si són morals o no, no ho sé."

La vinculació de Monzó amb la premsa es va establir des de bon començament. Amb el seu vell amic Albert Abril va publicar des dels anys setanta reportatges i articles per a *Tele/Expres* sobre el Vietnam -on assistiria a l'entrada de les forces comunistes a Saigon-, Cambodja, Irlanda del Nord i l'Àfrica de l'Índic. És gairebé mig segle de col·laboració amb els diaris, durant anys també a l'*Avui* i actualment a *La Vanguardia*. Va mantenir en paral·lel la publicació de novel·les i reculls de contes amb els gèneres periodístics. Quan li pregunto quina diferència estableix entre conte i article, si és que n'hi ha, no ho

"Si els meus articles són morals o no, no ho sé"

dubta. Tampoc és la primera vegada que m'ho comenta: "Al llarg de la vida he publicat (i publico) molts contes als diaris, en format de columna periodística. Quan després els aplego en un llibre llavors moltes persones se'n sorprenen i els anomenen contes. No hi veig la diferència. Article i conte poden ser el mateix. Hi ha qui es fixa més en el laç amb què es presenta el tortell que no pas en el tortell en si. Jo vaig descobrir Slawomir Mrozek a les columnes que apareixien al setmanari *The European*. Que apareguessin en paper de diari no em va enganyar: eren contes, claríssimament." Continuo amb la neuca de lec-

tor i disparo per saber quan considero que una anècdota pot servir de material per fer un article o un conte. Tampoc té gaires dubtes: "Quan es demostra que té prou recorregut narratiu."

Un altre dels moments importants de la trajectòria de l'escriptor de Sants va ser la publicació el 1999 de *Vuitanta-sis contes*, una antologia personal que aplegava relats des d'*Uf, va dir ell*, del 1978 fins a *Guadalajara*, del 1996. M'interessa saber si el fet d'haver triat uns contes determinats per a l'antologia va implicar que tots els reculls anteriors no es reeditessin com a llibres independents mai més. Em treu de dubtes quan afirma que "des de molt abans de l'any 1999, en què va aparèixer *Vuitanta-sis contes*, els reculls es reediten regularment": "Després, també. No s'han deixat mai de reeditar. A Alemanya, com que es va publi-

car uns anys més tard i ja incloïa tots els relats del recull següent, *El millor dels mons*, el van titular *Cent contes (Hundert Geschichten)*, perquè casualment aquesta era la quantitat exacta que aplegava. Com que es tracta d'un volum que recull la narrativa curta completa, potser ara hauria d'incloure el del llibre posterior, *Mil cretins*. Ara són cent vint o cent trenta contes, no ho sé exactament." No ha passat amb tots els seus llibres perquè els primers, com ara *Ludol del griso al caire de les clavegueres* (1976), que va obtenir el premi Prudenci Bertrana, i *Self Service*, escrit a quatre mans amb Biel Mesquida i presentat el 1977, no s'han reeditat per voluntat de l'autor.

Intento dur-lo cap al dia de l'anunci del Premi d'Honor a les oficines d'Òmnium del carrer Diputació. A la roda de premsa del Premi d'Honor es va mostrar indignat per la situació de

LA REPÚBLICA DE LES ARTS LLETRES

Gina Maneri, amb els cinc llibres de Quim Monzó que ella ha traduït a l'italià

ARXIU

seva carrera. “Quim Monzó és la raó per la qual em vaig fer traductora”, sentència.

Avui Gina Maneri és una autoritat en el món de la traducció al seu país. Apropa als lectors italians obres de la literatura anglesa, alemanya, castellana, i no ha oblidat la catalana: ha traduït Ferran Torrent (*Un negre amb un saxo*) i Maria Barbal (*Pedra de tartara*), i va ser ella mateixa qui en els anys noranta va convèncer l'editorial Marcos y Marcos per publicar en

dificultat per comprendre alguna cosa, sobretot en els primers llibres, sempre ha estat disposat a ajudar-la: “Encara dec tenir un full de paper que em va enviar per carta o per fax (estàvem a principis dels noranta i encara no hi havia internet) amb unes explicacions, i fins i tot un dibuix per ensenyar-me què era una *gandula*, paraula que jo no coneixia.”

L'humor i la ironia de Monzó han connectat molt bé amb el públic italià, segons explica la seva traductora. “És allò que el lector espera d'un llibre de Mon-

italià *Olivetti, Moulinox, Chaffoteaux et Maury*. Aviat hi van seguir *El perquè de tot plegat*, *La magnitud de la tragèdia*, *Guadalajara* i, més tard, el 2013, *Mil cretins*. “Marcos y Marcos té una personalitat molt definida en el panorama editorial italià, i en els anys noranta Monzó va esdevenir un dels seus autors amb més seguidors, ja que va rebre una acollida molt bona i molt bones crítiques”, explica Maneri.

És complicat traduir Monzó? “La seva escriptura és de precisió, com un rellotge, cada coma té el seu pes, no hi ha ni una paraula que no estigui al lloc on ha d'estar”, explica Maneri. “A més, amb el temps, Monzó ha anat destil·lant una escriptura sempre més pura, més neta, traient-ne tot el superflu, fins i tot els adjectius. Una escriptura així traça un camí molt clar i només fa falta seguir-lo”, afegeix.

Quim Monzó és un escriptor que es preocupa per les traduccions. “Això no vol dir que no sigui respectuós amb la feina del seus traductors, que ho és”, aclareix la seva traductora italiana, “sinó que s'hi interessa molt”: “Recordo que en els primers llibres tenia curiositats per les diferències que notava entre el català i l'italià, per exemple, en l'ús dels temps verbals.” I quan Maneri s'ha trobat amb alguna

zó, com també el seu gust per l'absurd i la paradoxa. “Però no hi ha tan sols humor i ironia en la seva obra: en l'últim recull de contes que vaig traduir, *Mil cretins*, Quim Monzó toca material molt sensible.”

El català i l'italià són llengües properes. “Molt més que, per exemple, el castellà i l'italià.” “Però són llengües diferents, i per això el risc més gran són els calcs semàntics i sintàctics.” Maneri, a més, s'ha trobat amb una cosa curiosa: “Si la traducció és massa literal, en surt una llengua una mica, no sé ben bé com dir-ho, familiar, massa d'anar per casa: la raó podria ser la influència que el català ha tingut en molts dialectes d'Itàlia, però no ho podria dir amb seguretat.”

L'italià és una de les 23 llengües a les quals ha estat traduït Quim Monzó. La darrera, l'albanès. A Maneri li agradaria tornar-hi. “Potser si Monzó escrivís alguna nova obra de narrativa...”, assenyalava. I defensa el paper de la traducció com a pont de diàleg entre les literatures europees. “Com deia Susan Sontag, la traducció és el sistema circulatori de les literatures del món.”

“Soc traductora gràcies a Monzó”

Quim Monzó ha estat traduït a 23 llengües i Itàlia és un dels països on la seva obra ha despertat més interès, ja que se n'han traduït sis obres, cinc de les quals a càrrec Gina Maneri. En aquesta conversa, la traductora explica per què Monzó ha estat un escriptor especial per a ella

DAVID MARÍN
dmarin@lrp.cat

A principis dels anys 80, una jove italiana va fer una estada a Londres i allà va conèixer un noi de Barcelona. Al cap de poc, va fer les maletes i va marxar a viure a la capital catalana. Gina Maneri s'hi va estar més d'un any. Aquell noi li va fer conèixer la ciutat, el país, l'activitat cultural... i una llengua nova. “Ell era un fan de Quim Monzó i tot jugant, per provar, vaig traduir un parell de relats d'*Uf, va dir ell a l'italià*”, explica Maneri. Encara no sabia què faria amb la seva vida. Tan sols que es volia dedicar als idiomes, tot i que encara no sabia de quin manera. Traduir aquells contes li va descobrir cap a on volia orientar la

LA REPÚBLICA DE LES ARTS LLETRES

OPINIÓ

Per què no ens proven més?

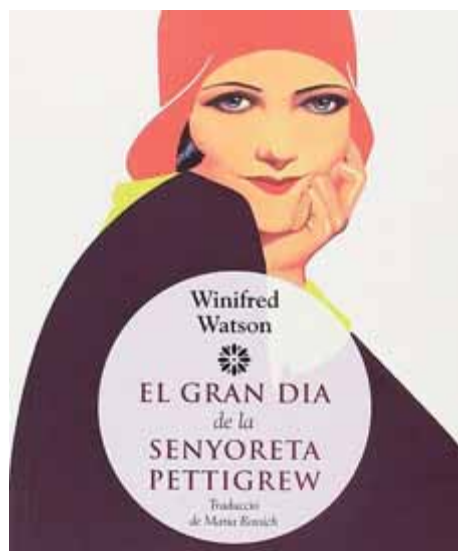
Fa poc vaig llegir *El gran dia de la senyoreta Pettigrew*, de Winifred Watson, editada per El cercle de Viena. Ho vaig fer perquè em va agradar la portada, sense tenir-ne cap referència prèvia. Em va agradar. És una història simpàtica sobre la transformació d'una dona reprimida que descobreix els plaers mundans gràcies a un cúmul d'atzars. Va ser escrita en els anys trenta i no té res a envejar a altres novel·les de l'època que sí que han passat als annals de la literatura i poden tenir la mateixa lleugeresa. La diferència entre les que sí que són al cànon i aquesta és que va ser escrita per una dona, per tant va ser considerada menor i, com a màxim, se'n va fer una pel·lícula, cosa que no sol dir res a favor de la qualitat literària d'una novel·la.

Els índexs de lectura continuen situant les dones per damunt dels homes. Concretament, les dones llegim més novel·les que ells. Però qui llegeix a qui? Segons un estudi fet per la plataforma de lectors Goodreads el 2014, sobre una mostra de 40.000 lectors, només un 20% dels lectors de llibres escrits per dones eren homes, mentre que els llibres escrits per homes els llegim per igual homes i dones. És a dir, dels 50 llibres llegits per homes només 5 eren d'escriptores mentre que 45 estaven signats pels seus congèneres. El més gros és que

Ada Castells

Només un 20% dels lectors de llibres escrits per dones eren homes

aquests 5 apareixien molt ben puntats en les enquestes de qualitat. Les dones els havíem agradat. Uf, quin descans: ara bé, per què no ho proven més?

Sovint vivim la discriminació de les veus femenines com una injustícia en contra de les escriptores, però a mi em sembla més aviat una gran llàstima que ens afecta a tots. Si partim de la base que la literatura es dedica a explicar-nos qui som i com ens

comportem, és una mancança per a la humanitat que ens haguem perdut el punt de vista femení. Si no hagués estat així, potser a hores d'ara ens entendríem més bé tots plegats.

Afortunadament, s'ha fet un gran pas per pal·liar aquest greuge, i els nostres editors estan recuperant noms que havien quedat sepultats. Penso en Angle Editorial publicant Elizabeth Gaskell; en Edicions de 1984 quan va ressuscitar Sílvia Alcàntara i en les cartes de Bettine von Arnim publicades per Adesiara. Només en són tres exemples. N'hi ha molts més. També es pot destacar la feina dels departaments de literatura per recuperar noms d'autores que completen els períodes que fins ara només teníem perfilats amb noms d'homes. Tot això està molt bé i és una tasca imprescindible com ho és el fet que en els catàlegs actuals hi hagi escriptores que estiguin pouant en aspectes com la relació conflictiva entre mares i filles, la relació amb el propi cos, la submissió, la falta d'autoestima, les servituds del físic i tants i tants temes que és interessant, revelador i urgent per a tots veure què en diem les dones. El problema és, realment, si interessen o només ens llegim entre nosaltres. El 2014 ja hem vist com estava el pati. En quatre anys estem millor?

www.adacastells.cat

Crítica lletres

La poesia, l'amiga certa

Construir la transparència

Antologia de l'obra poètica de Miquel-Lluís Muntané
Témenos Edicions

Aquesta és la primera antologia general de la poesia de Miquel-Lluís Muntané (Barcelona, 1956), un autor que va publicar el seu primer llibre el 1980. Viçenç Llorca, que n'ha tingut cu-

ra, ha dut a terme una feina necessària: dels 300 poemes editats, n'ha seleccionat la meitat i els ha ordenats cronològicament. No ha fet, doncs, una tria temàtica, sinó que ha respectat els nou títols publicats i ens ha acabat donant un volum d'allò que en anglès es coneix com a *selected poetry*.

Fa anys que estimo l'obra d'aquest líric, que ha anat fent la seva lluny de capelletes, aliè a premis i distincions. D'entrada, perquè em sembla producte del càlcul i el bon gust: la seva llengua no és mai impostada, però, alhora, resulta sempre rica, matisada. Té més a veure amb la llengua d'un Jordi Sarsanedas, posem per cas, que no amb la d'alguns membres de la seva mateixa generació.

Dit això, l'autor construeix molt bé les seves poesies: hi sol haver una idea seminal –clara, potent– i

Muntané, en la imatge del seu perfil de Twitter [LA REPÚBLICA](#)

Jordi Llavina

uns cercles concèntrics de sentit que es van constituint a partir d'aquesta idea. Des de la primera entre les aplegades aquí –*Obro una porta cada matí*: una poètica– fins a l'última, Miquel-Lluís Muntané ha optat sempre per la intel·ligibilitat: això és, per un vers de caire realista i ambició moral, en què els assumptes de la vida –la vivència de l'amor, l'experiència de la individualitat, la presència de l'altre, el compromís amb el món, la bellesa– aconseguen una formulació nítida, sovint memorable. També el de l'escriptura i l'estranya fascinació que produeix: la poesia esdevé l'amiga certa que “amb mà gerda vas abocant la pluja / damunt la fulla ardent i assedegada”. I serveix, no poques vegades, per mostrar-nos “la imatge més oculta de la vida”.

LA REPÚBLICA DE LES ARTS LLETRES

LLETRES EN BATALLA

Joan-Lluís Lluís
@joanlluisslluis

Inacabables títols

Els títols llargs, de vegades, desconcerten. Perquè no són fàcils de recordar o perquè qualsevol pot pensar que són massa explícits, o simplement perquè no són gaire habituals. Responen al desig de l'autor, o a la imposició del departament de comunicació... Sabríeu completar aquests?

1. De Carme Riera: 'Et deixo, amor, la mar com a...'

- A. ...recompensa
- B. ...presagi
- C. ...càstig
- D. ...penyora

2. De Mark Haddon: 'El curiós incident del gos...'

- A. ...a Liverpool
- B. ...a mitjanit
- C. ...un diumenge al matí
- D. ...abandonat al meu carrer

3. D'Oriol Pi de Cabanyes: 'Oferti flors als rebels...'

- A. ...que tot ho guanyaren
- B. ...que moriren dempeus
- C. ...que marxaren a la guerra
- D. ...que fracassaren

4. De Lluís-Anton Baulenas: 'Quan vingui el pirata i...'

- A. ...ens cremi la nau
- B. ...se m'emporti
- C. ...et digui tota la veritat
- D. ...et regali el meu cor

5. D'Albert Espinosa: 'Tot el que podríem haver estat tu i jo si...'

- A. ...no fóssim tu i jo
- B. ...no fóssim dos ximpls
- C. ...haguéssis fugit quan t'ho demanava
- D. ...hagués fet cas als presagis

6. D'Annie Barrows i Mary Ann Shaffer: 'La societat literària i de pastís...'

- A. ...de préssecs collits a Jersey
- B. ...farcits amb moniatos de Normandia
- C. ...amb ous robats a Cornualla
- D. ...de pela de patates de Guernesey

7. De Jonathan Swift: 'Viatge en diverses nacions llunyanes del món. En quatre parts. Per Lemuel Gulliver, primer cirurgià i després...'

- A. ...narrador d'històries verídiques
- B. ...contemplador de les misèries humanes
- C. ...capità de diverses naus
- D. ...forner a la ciutat de Bristol

LA REPÚBLICA DE LES ARTS LLETRES

ELS MÉS
VENUTS
Ficció

La força
d'un destí
Martí Gironell

Permagem
Eva Baltasar

La dona
a la finestra
A.J. Finn

Jo soc aquell
que va matar
Franco
Joan-Lluís Lluís

Les vuit
muntanyes
Paolo Cognetti

El director
d'Arola
Edicions,
amb alguns
volums de l
a col·lecció
Textos a Part
➔ C.F.

El mercat editorial del teatre català és manté dempeus en bona part gràcies a la tenacitat d'Arola Editors, que fa vint anys va iniciar el projecte Textos a Part, gairebé l'única col·lecció estable de teatre contemporani

Alfred Arola

El recer dels lectors de teatre

CARINA FILELLA
cfilella@lrp.cat

El director d'Arola Edicions, Alfred Arola, és un mal empresari. Aquesta discutible afirmació la fa ell mateix, quan topa amb la realitat que la seva col·lecció, Textos a Part, és gairebé l'única que es manté dempeus en tot el mercat editorial de teatre català. Editar teatre "no és rendible econòmicament" i aquesta premissa és la que el porta a autoconsiderar-se un mal empresari. Però com que la cultura sovint està renyida amb fer diners, Arola es man-

tos a Part, és gairebé l'única que es manté dempeus en tot el mercat editorial de teatre català. Editar teatre "no és rendible econòmicament" i aquesta premissa és la que el porta a autoconsiderar-se un mal empresari. Però com que la cultura sovint està renyida amb fer diners, Arola es man-

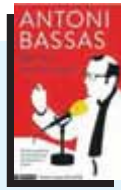
ELS MÉS VENUTS
No ficció

Dies que duraran anys
Jordi Borràs

Operació urnes
Laia Vicens i Xavi Tedó

Bon dia, són les vuit!
Antoni Bassas

El receptari groc
Ada Parellada

Nou homenatge a Catalunya
Vicent Partal

té tenaç. Va emprendre la col·lecció ara fa vint anys, en el mateix moment del naixement d'aquesta editorial amb seu a Tarragona. La família de Textos a Part és molt gran i hi ha títols de dramàtica contemporània, però també de teatre clàssic, de teatre per a joves i del que en diuen teatre reunit, que aplega l'obra de dramaturgs singulars. El cas és que l'edició de teatre ha sobreviscut gràcies a Arola, per la constància, la periodicitat i la quantitat de títols, tot i que darrerament han anat sorgint noves propostes, com la col·lecció Dramàtiques, que coediten l'Institut del Teatre i l'editorial Comanegra.

En el seu entusiasme pel teatre hi van tenir molt a veure els escriptors Jaume Vidal Alcover i Maria Aurèlia Campany: "Eren molt amics del meu pare, que estava molt posat en teatre amateur, i venien molt a casa abans de tenir-ne una de pròpia a Tarragona. Gràcies a ells em va quedar la petjada del teatre, sobretot de llegir teatre", explica Arola.

Al començament, Alfred Arola va convidar experts del sector per dirigir la col·lecció i fer la recerca i captació d'obres. El primer va ser el dramaturg Joan Cavallé i entre els següents hi havia Toni Casares (director de la Sala Beckett) i Joan Pascual (dramaturg i director teatral). Però aviat les propostes editorials van començar a arribar soles, i a dojo: "Hi havia més una feina de selecció que no pas de proveir-nos de textos", explica.

CÒMPLICE DEL TNC

Una de les claus ha estat la complicitat amb els premis de teatre. Arola edita des de fa anys el premi Born,

LA CRÍTICA

"La cultura s'està mercantilitzant i només es produeix allò que es ven, en detriment de la qualitat"

PENSAMENT SIMPLE

"Hi ha la simplicitat que el teatre és per posar-lo en escena, i la lectura queda restringida a qui té la finalitat de representar l'obra"

QUANTITAT

"Vam començar publicant tres títols l'any i ara en són una vintena"

AUTORS

"Els dramaturgs tenen unes ganes imperioses d'editar la seva feina"

però ara ha trobat un altre gran aliat: el Teatre Nacional de Catalunya (TNC) i, sobretot, el seu director artístic, Xavier Albertí, perquè "està obsessionat que la gent llegeixi teatre". Fa uns anys, amb Sergi Belbel al capdavant del TNC, Arola ja va rebre l'encàrrec de publicar les obres que formaven part del Projecte T6 per a joves dramaturgs. I actualment l'editorial publica totes les obres que s'estrenen al TNC. "Albertí és un home a qui interessa molt que s'editin les obres; pensa, com jo, que si el teatre no s'edita, passen les estrenes i després potser no en queda res; en canvi, l'edició deixa constància de la dramàtica del moment." Els volums que neixen de les estrenes del TNC formen part també de la col·lecció Textos a Part, però amb un segell que els singularitza. Igual com són singulars altres iniciatives de la mateixa editorial, com la publicació de les obres de poesia escènica de Joan Brossa. En té cura Glòria Bordons i van pel quinè volum. En tots els casos, el disseny és molt acurat. Són llibres de format petit, amb la coberta rugosa. "Convida a entrar dins l'obra", diu Arola

La creu és que el teatre té molts espectadors, però pocs lectors. "Es llegeix poc teatre", lamenta. Un problema educacional, segons Arola, que pensa que el teatre hauria d'entrar més a fons als col·legis i instituts. "El teatre està pensat per posar-lo en escena, però no deixa de ser un gènere literari important. Com que hi ha la simplicitat que el teatre és per posar-lo en escena, la lectura només queda restringida, en aquest país i ara, als directors, als actors o a tot aquell que té la finalitat de representar l'obra.

Però estem parlant de literatura pura, i el valor literari va al marge de si es posarà en escena o no." Tot i això comencen a despertar algunes iniciatives, com el club de lectura Llegir el Teatre, impulsat per Arola, el TNC i les biblioteques de tot Catalunya excepte les de Barcelona, que depenen de la Diputació i de moment se'n mantenen al marge.

Passades dues dècades, cap a on va l'edició del teatre català? Arola diu que té un "desencís": "Malauradament la cultura s'està mercantilitzant a marxes forçades. Només es produeix el que es ven, en detriment de la qualitat." Per ell, la creació sempre

190
obres de dramàtica contemporània i de teatre clàssic integren la col·lecció Textos a Part, a les quals se sumen una vintena de títols en castellà i cinc títols de teatre per a joves.

ha de tenir dos requisits: "Que et faci pensar i que et faci sentir": "El que no es pot fer és que només es publiqui el que sigui rendible econòmicament." I aquí és on Arola reitera que és un mal empresari: "En lloc de ser un militant cultural hauria de passar a ser una indústria cultural, amb l'obligació de fer diners." Sembla, però, que Arola està lluny de fer aquest pas.

LA REPÚBLICA DE LES ARTS CÒMIC

Superman, el superheroi fundacional

L'abril del 1938, tot i que amb data de juny, va aparèixer el primer número de la revista 'Action Comics'. Jerry Siegel i Joe Shuster van presentar un personatge que va inaugurar el gènere dels superherois: Superman

JAUME VIDAL

“És un ocell? És un avió? És Superman.” Aquesta mítica expressió defineix perfectament l'essència de Superman: està per sobre de la natura i de qualsevol creació humana. És únic. Té més força, més velocitat i més resistència que qualsevol ésser o enginy. I aquestes característiques que l'han fet triomfar com a personatge de ficció són les mateixes que l'han fet triomfar com a producte comercial. Quan fa vuitanta anys va aparèixer a la portada del número 1 de la revista *Action Comics* també era únic. El concepte de superheroi com el coneixem ara s'estava perfilant, com també el de revista de còmic. La historieta acumulava uns quaranta anys d'existència i al llarg de més de dues dècades les planes de diari havien estat el seu espai exclusiu de visualització. No va ser fins als anys trenta que, veient el gran seguiment que tenien les tires de premsa, els editors es van adonar que relligant-les i venent-les separatament el benefici era molt més gran. Tot i això, va haver de passar un temps abans no es van crear personatges directament per a les revistes de còmics, amb material plenament inèdit.

En aquests primers anys, la temàtica dels còmics era bàsicament còmi-

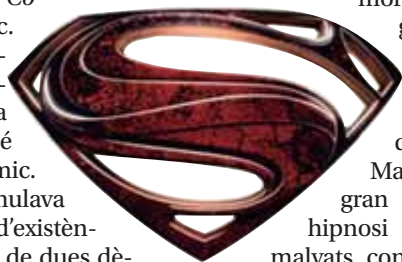
ca –per això el seu nom–, i a més de comèdies familiars i històries plenament surrealistes, com la gran obra mestra fundacional *Little Nemo*, el còmic va incorporar després de la Primera Guerra Mundial aventurers que viatjaven a països exòtics i fins i tot a l'espai, com Flash Gordon. En els anys trenta, els diaris es van farcir de personatges com The Phantom, *El Hombre enmascarado*, i Mandrake. Aparentment tenien poders extraordinaris, però en realitat es tractava de tècniques que podien explicar racionalment. Flash Gordon era un esportista d'elit; The Phantom no era immortal, sinó que el fill gran de cada generació el substituïa fent pensar els malfactors que es tractava del mateix home, i Mandrake tenia un gran coneixement de la hipnosi que feia veure als malvats contra els que lluitava coses que no eren.

La singularitat de Superman s'ajustava a les noves tendències: els seus poders no eren un truc de fira. No eren d'aquest món, tot i que també tenien explicació. La gran diferència de gravetat amb el seu planeta d'origen, Krypton, li conferia aquesta fortalesa, només vençuda per la *kryptonita*, fragments de meteorit de pedra procedent del seu planeta. La capacitat de volar la va adquirir més tard. En el número 1 d'*Action Comics*, Superman es desplaçava fent salts. Els seus crea-

Reeves i Reeve

George Reeves i Christopher Reeve són els actors més emblemàtics que han representat el personatge. El primer, que va interpretar l'heroi a la televisió, va morir d'un tret. Mai es va esbrinar si va ser un suïcida, ja que Reeves no portava bé la carrera com a actor. Pel que fa a Reeve, mort a conseqüència d'un accident, va ser el Superman ideal. El seu primer film el 1978 va iniciar, per l'ús d'efectes especials, la nova era del còmic en el cinema.

dors Jerry Siegel i Joe Shuster es van inspirar en l'univers de déus, semi-déus i herois de la mitologia clàssica que, de fet, ha inspirat la majoria de superherois. Tot i la seva troballa, els creadors no van fer un bon negoci. No se'ls reconeixeria l'autoria i no va ser fins a l'èxit de l'adaptació cinematogràfica del 1978, amb Christopher Reeve i Margot Kidder, morta recentment, que l'editorial DC i la Warner, la companyia que explota els drets cinematogràfics del personatge, van decidir donar-los una pensió de per vida i reconèixer-los l'autoria en els crèdits dels films.

Superman procedeix de Kriptó, un planeta a punt de desaparèixer, situació que el científic Jor-El, el seu pare biològic ha advertit als seus conciutadans sense que li facin gaire cas. Per això, Jor-El col·loca en una nau Kal-El i l'envia a la Terra. El pare es preocupa que en el trajecte, el nadó aprengui tot el que li cal saber de la nova llar. La resta li ensenyen els Kent, un matrimoni de pagesos que esdevenen els seus pares adoptius i conserven el secret de la seva doble personalitat. De gran, Superman marxa del camp i es trasllada a Metròpolis on troba feina de reporter al *Daily Planet* i coneix la periodista estrella Lois Lane, que és de les poques persones que saben la seva doble identitat: Clark Kent / Superman.

Un factor més subliminal, però que va ajudar molt al triomf de Superman va ser el seu caràcter de nouvingut. Com molts dels lectors de còmic venia de terres llunyanes i com ells, feia l'esforç d'adaptar-se al país d'adopció. Les tires còmiques, des dels inicis del segle XX, havien fet molt per la integració dels immigrants, ja que van ser una de les vies d'aprenentatge de l'idioma pel seu llenguatge simple i el reforç de la imatge.

La popularitat del personatge ha estat sempre gran, però no així les vendes del còmic, tot i que sempre han revifat, com quan John Byrne el va revitalitzar en els anys vuitanta. O quan en els noranta la seva mort i resurrecció van remuntar les vendes. Superman va ser dels primers superherois que va ser portat a les pantalles de la televisió. Molts han estat els actors que s'han posat les malles, però només un ha tingut la plena identificació amb el personatge original: Christopher Reeve.

Superman és un dels personatges que més ha conservat els seus trets característics al llarg dels seus anys d'existència. No obstant això, l'estètica de cada època ha definit l'estilisme del seu vestit de superheroï.

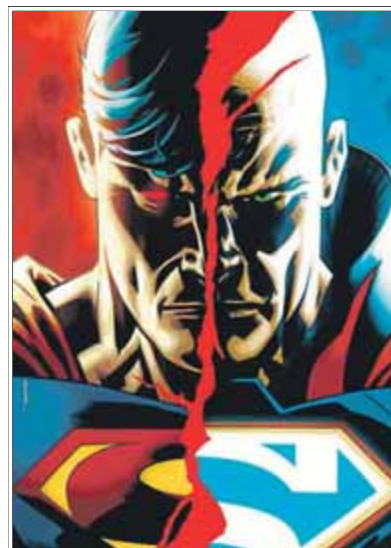
Totes les cares de Superman

1
Kirk Alyn
1948

2
George Reeves
1951

3
Bob Holiday
1966

4
Christopher Reeve
1978

5
Dean Cain
1993

6
Brandon Routh
2006

7
Henry Cavill
2013

8
Tyler Hoechlin
2015

LA REPÚBLICA DE LES ARTS PANTALLA

EN SÈRIE

RISE

Recomanable si us agraden els drames més enllà dels tòpics adolescents. (Movistar)

RIVERDALE

Recomanable per a fans del misteri i de l'estètica de videoclip. (Movistar i Netflix)

Adolescents que pateixen i fan patir

La ficció nord-americana té a l'institut un dels seus llocs comuns, i sèries d'adolescents n'hi ha hagut sempre. Ara, però, també enganxen els adults i ajuden a trencar estereotips

IRENE CASELLAS
icasellas@lrp.cat

La estrella de futbol, la jove intel·ligent aspirant a animadora, l'abella reina i les seves obreres, els marginals... L'ecosistema fictici dels instituts nord-americans el coneixem de memòria, encara que per les notícies de trotejos que ens arriben podem intuir que tampoc s'ajusta gaire a la realitat. En qualsevol cas, des dels anys noranta i *Beverly Hills, 90210*, (aquí coneguda com a *Sensación de vivir*), les històries d'estudiants i la seva vida social i amorosa van trobar espai entre un públic majoritàriament jove, ja fos afe-

gint a les trames més tòpiques ingredients nous –com el vampirisme, la licantropia o els superpoders– o decantant-se clarament per la comèdia d'embolics o pel musical. Va ser a Europa on les cadenes es van adonar que les històries de joves més fidels a la realitat també podien funcionar. És el cas de *Física o química* (2008), d'Antena 3, i de la britànica *Skins* (2007).

Als Estats Units, aquest gir cap al realisme ha tingut el seu principal exponent en l'èxit de *13 Reasons Why* de la qual ja s'està emetent la segona temporada i que ha tingut un gran impacte per tractar obertament el tema del suïcidi juvenil. Convertida en tot un fenomen mediàtic, la sèrie és posterior a un altre *teen drama* que tam-

bé ha tingut èxit d'audiència, tot i que ha passat més desapercebuda. Es tracta de *Riverdale*, una sèrie que reuneix tots els tòpics de sempre i els embolcalla amb cintes de colors.

Com és d'esperar, els protagonistes semblen supermodels i la seva estètica és clarament de videoclip. Però a part de mantenir una certa intriga –la investigació al voltant d'un assassinat– la seva gràcia és que sovint sembla una autoparòdia amb tot de referències i picades d'ullet a altres sèries i pel·lícules. De moment, *Riverdale*, que està basada en un còmic, va per la tercera temporada. En canvi, en un registre completament diferent, *Rise* no ha aconseguit la renovació, tot i haver rebut molt bones crítiques.

Aquesta és una història molt més crua i realista sobre un professor d'institut que s'entesta a representar un musical –*El despertar de la primavera*–, malgrat l'oposició de la comunicat educativa, ja que l'obra tracta sobre abusos infantils, homosexualitat, embaràs adolescent, suïcidi... A més de tots aquests temes, la sèrie retrata les complicades relacions entre pares i fills i toca temes com la infidelitat, l'alcoholisme i la religió. Evidentment, ha estat rebutjada per col·lectius conservadors, que l'han qualificat d'anticristiana i han fet pressió perquè no tingués continuïtat. Potser en el fons li han fet un favor, ja que seria difícil arrodonar una segona temporada que superés la primera.

EL CINE DE LA MEVA VIDA

Charlot, cruspint-se una sabata, una escena de 'La quimera de l'or' que es va convertir en una icona

'La quimera de l'or'

Com que la feien gairebé cada setmana al cine on més anava, que era aquell on feien les pel·lícules "aptes", *La quimera de l'or* és la pel·lícula que més vegades he vist a la meua vida. El cine on més anava es deia Modern i era el més vell i atrotinat de la ciutat. La sala de projeccions estava situada a l'antic pati o jardí interior d'una casa deshabitada. El sostre era d'uralita i les cadires, de fusta. Quan plovia, entrava aigua. Quan no, hi entrava el sol. Però jo només veia les pel·lícules. Si hagués vist la pluja i el sol hauria pensat el que penso ara: que la barraca que ens acollia era igual que la que sortia a la pel·lícula i que en un dia de rierada acabaria lliscant per l'aigua com la de Charlot es desplaça per la neu. La casa deshabitada que contenia el cine tenia història. En el segle XVIII era la construcció més sòlida de la ciutat, un *palau*, i el seu propietari hi va acollir durant unes dies la reina Elisabet Cristina de Brunswick-Wolfenbüttel, que anava camí de Barcelona per reunir-se per primer cop amb el seu marit, Carles VI. Per rebre la senyora, la ciutat va tirar la casa per la finestra. A la plaça es va instal·lar una font que rajava vi. Hi va haver tres nits de castells de focs. Quan la reina se'n va haver anat, tot eren deutes i cap benefici. Però això és una altra pel·lícula, això és *Bienvenido Mister Marshall*. La casa i el cine van anar a terra fa molts anys i s'hi va instal·lar un Zara. Ara el Zara ha tancat per

LA QUIMERA DE L'OR

Direcció: Charles Chaplin
País: Estats Units
Any: 1925
Guió: Charles Chaplin
Productora: United Artists

MANUEL CUYÀS

replegar-se a Mataró Parc, complex comercial de l'extraradi on també s'han anat a concentrar tots els cines. Si els observéssim bé veuríem que igualment són com barraques, construccions pensades per ser substituïdes per altres comerços així que el cine no sigui negoci. Quan plou, se sent la pluja percutir a la teulada. Els trons corresponen a la sala del costat, on en fan una d'encara més acció.

Charlot cou una bota en una estufa i se la menja. Els cordons són els fideus i la sola, el bistec. En aquella casa, Elisabet Cristina havia ingerit pulardes. Les seves faldilles i enagos havien arrossegat les vores per aquell pati o jardí interior ocupat gairebé cada setmana per l'apedaçat Charlot. Però jo la seqüència que preferia era una que m'entristia molt. Totes eren tristes, perquè menjar-se una sabata no produeix alegries, o eren mig tristes i mig còmiques, combinació en què es basa el geni de Charlot. L'escena que dic és quan ell va al bar seguint la seva enamorada, que no el correspon però ha fet que es faci il·lusions. La troba a la barra, i s'hi enganxa a un pam del clatell. Ella es gira. Mira a dreta i a esquerra del local buscant un home que li agrada, i passa la vista per la cara de Charlot sense veure'l, com si fos transparent. Alguna veu que no va fallar em deia que moltes vegades tindria la mateixa condició d'invisibilitat, també amb les noies.

@manuelcuyas

PROPOSTES

IRENE CASELLAS icasellas@lrp.cat

Els dinosaures de Bayona arriben als cines

Una de les superproduccions més esperades de l'any, *Jurassic World: el regne caigut*, arriba a les pantalles doblada al català el 8 de juny. Guiats pel director barceloní Juan Antonio Bayona, tornem a l'illa Nublar, on una erupció volcànica amenaça els dinosaures que no van morir al parc temàtic del film anterior i que ara cal salvar de l'extinció.

'Condor', la paranoia dels anys setanta

Una de les estrenes serièfiles més esperades d'aquest estiu és *Condor*, produïda per MGM Television i basada en el clàssic dels anys setanta *Els tres dies del Condor*, de Sydney Pollack. El protagonista és un jove idealista que ingressa a la CIA i que es troba immers en una complicada trama quan tots els seus companys d'oficina són assassinats.

LA REPÚBLICA DE LES ARTS MÚSICA

A dalt, el raper mallorquí Valtònc, en un concert. A baix, Pablo Hasel, durant la vista del seu cas a l'Audiència Nacional

➔ ARXIU

DAVID MARÍN
dmarin@lrp.cat

Repressió sense precedents

El sabadellenc Elgio, el mallorquí Valtònc i el lleidatà Pablo Hasel han estat condemnats a presó per les lletres de les seves cançons

Es pot escriure una novel·la en què el protagonista fa esclatar una bomba de napalm a la Ciutat de les Arts de València amb l'alcaldessa i el rei espanyol a dins? Sí. S'ha fet, i no ha passat res, com és lògic en una societat on existeix la llibertat d'expressió artística, per salvatge o provocadora que pugui semblar. La novel·la, fins i tot, ha estat finalista d'un premi.

Es pot escriure el mateix en una cançó? No. Tres rapers dels Països Catalans han estat sentenciats a penes de presó, en el que s'ha convertit en una primavera negra per a la llibertat d'expressió. A l'Estat espanyol, els dotze membres del col·lectiu de música rap La Insurgència també han estat condemnats a penes de presó. Entre ells hi ha el sabadellenc Elgio, nom artístic d'Alex Nicolaev. I la Guàrdia Civil va retenir divendres de la setmana passada després d'un concert Evaristo, exlíder de La Polla Records i ara vocalista de Gatillazo, per notificar-li la tramitació d'una denúncia per insultar la policia en el concert.

VALTÒNC, EXILIAT

El raper mallorquí s'ha hagut d'exiliar per evitar entrar a la presó, condemnat pels tribunals espanyols a tres anys i mig per enaltiment del terrorisme i injúries a la corona. Valtònc va marxar clandestinament abans que expirés el termini del seu ingrés a presó, el 24 de maig. Ho va fer acompanyat d'una gran campanya de solidaritat i suport, que va incloure la compra de molts bitllets d'avió des de Palma a nom seu per tal d'evitar la discreta vigilància de la policia espanyola. "Aquí no es rendeix ningú." "Desobeir és legítim i obligat davant d'aquest estat feixista", va escriure a Twitter.

L'Audiència Nacional espanyola ha emès una ordre de crida i cerca inter-

Turquia, l'Iran, Rússia i ara, l'Estat espanyol

Hi ha altres rapers al món condemnats per les seves lletres. Però no són precisament en democràcies exemplars. A Turquia el raper Ezhel, un dels més coneguts del país, ha estat detingut aquesta setmana, acusat d'encoratjar al consum de drogues en les lletres de les seves cançons. A l'Iran, el músic Mehdi Rajabian compleix una pena de tres anys de presó pel delictes d'insult a la religió islàmica. A Rússia, tres cantants del col·lectiu punk Pussy Riot van ser condemnades el 2012 a dos anys de presó per una

nacional per intentar localitzar el músic i cursar una ordre d'extradició. El cantant, de moment, no ha anunciat en quin país es troba, i des del seu entorn eviten donar-ne pistes, mentre prepara la batalla legal contra les acusacions de l'Estat. L'equip de l'advocat Gonzalo Boye, que també defensa els consellers exiliats a Brussel·les, s'ha fet càrrec del seu cas, i s'ha muntat una campanya de solidaritat i de suport econòmic "Ni un pas enrere".

'TERRORISME' O OPINIÓ

A partir d'ara, poden passar dues coses: que Valtònc, un cop preparada la seva defensa, es presenti voluntàriament davant la justícia del país on es troba, o que sigui identificat per la policia d'aquell país i detingut. En qualsevol cas, l'Audiència Nacional espanyola en reclamaria l'extradició i s'iniciaria un procés similar al viscut amb els consellers exiliats. En aquest cas, el debat jurídic giraria al voltant de la consideració del delictes d'enaltiment del terrorisme, present en el codi penal espanyol. Espanya considera aquest delictes en la categoria de terrorisme, mentre que altres estats el poden incloure en de la categoria de presumptes delictes d'opinió.

Un altre raper es troba en una situació similar. Pablo Hasel, nom artístic del lleidatà Pau Rivadulla, està amenaçat amb cinc anys de presó, acumulats per dues condemnes pels delictes d'enaltiment del terrorisme i injúries a la corona per les lletres de les seves cançons. La primera prové d'una denúncia del 2011, i la segona li va ser notificada el dia 2 de març passat, i comporta l'ingrés imminent a la presó. Hasel ha anunciat que no marxarà i que lluitarà contra el sistema i per la llibertat d'expressió des de la presó.

Opinió **Truquen!**

Arnau Puig

De l'educació com a invenció

Durant la història, els sotmesos sovint han hagut de prescindir del que els havien inculcat, desmuntar el món establert i cercar noves veritats que s'adeien a la seva realitat

En els temps convulsos en què vivim –els temps sempre ho han estat, de convulsos, i si no ha estat així és perquè els pobles han estat mesells–, cal vetllar molt pel que entenem per educació, la gran fal·làcia dels poders i les estructures establertes. Educar, etimològicament, vol dir extreure de dins enfora, però també guiar; la intenció és partir d'allò establert perquè expressem el que el sistema cultural ens ha conformat; des de l'instant del naixement se'ns condiciona en tot i per a tot amb la intenció, òbviament, d'adaptar-nos al que hi ha per poder subsistir. Se'ns educa per ser bones persones, bons ciutadans i, quan ja estem edu-

Fotograma del videoclip d'«Another brick in the wall», de Pink Floyd [ARXIU](#)

cats, tot això ens sembla molt bé i molt correcte: cadascú ocupa el lloc en què, se'ns repeteix, la naturalesa i l'atzar de l'estructura social ens ha col·locat. Exactament el contrari és la realitat dels fets: se'ns ha adaptat al que una societat determinada vol que ens trobem; som aptes per ser usats i imposats com convingui a la societat global (*taillables et corvéables à merci*, es deia en temps dels absolutismes o de les dictadures).

En la història de la humanitat, mol-

tes vegades la gent sotmesa ha reaccionat i ha prescindit del que especialment se'n deia societat i ha optat per trobar, ells, els sotmesos, les veritats que s'aduiessin de la realitat natural efectiva. Però com que ens trobem immersos en una estructura establerta, ens cal arrancar no d'una utopia en què podríem febrosament haver somniat, sinó d'aquella mateixa realitat en què ens trobem, procedint al que, modernament, en diem desconstrucció, que vol dir desmun-

tar el que hi ha en cadascuna de les peces que constitueixen el món socialment establert i, amb aquells materials, esdevinguts nova natura aportada per l'esforç social ancestral, iniciar una construcció sense condicionants, sinó estructurada, ara sí, segons projectes d'esdevenir no trobat sinó per elaborar. Educar és deixar lliure la sensibilitat i el pensament per a nous propòsits. La *res publica* ens ho exigeix.

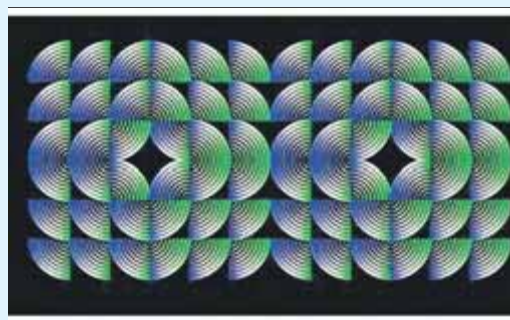
RECOMANACIONS

Contra la violència

Sala: Fundació Suñol **Adreça:** passeig de Gràcia, 98. Barcelona **Horaris:** de dilluns a divendres, d'11 a 14 h i de 16 a 20 h. Dissabtes, de 16 a 20 h. Fins al 15 de setembre

La Fundació Suñol presenta el projecte dut a terme per Daniel G. Andújar amb motiu de la seva participació en el documenta 14, l'any 2017. L'obra s'estructura com una protesta visual contra la violència i com una actualització de la representació del conflicte en l'actualitat.

Tradicions secretes de l'art

Sala: CCCB **Adreça:** Montalegre, 5. Barcelona **Horaris:** de dimarts a dijous, d'11 a 20 h. Divendres, d'11 a 21 h. Dissabtes, diumenges i festius: de 10 a 21 h. Fins al 10 d'octubre

L'exposició *La llum negra* planteja la influència que les tradicions secretes han exercit en l'art contemporani des dels anys cinquanta fins a l'actualitat. Presenta unes 350 obres d'artistes tan dispars com Antoni Tàpies, Agnes Martin, Joseph Beuys i Joan Jonas.

Picasso i la cuina

Sala: Museu Picasso **Adreça:** Montcada, 15-23. Barcelona **Horaris:** dilluns, de 10 a 17 h. De dimarts a diumenge, de 9 a 20.30 h (dijous, de 9 a 21.30 h). Fins al 30 de setembre.

La cuina, que va ser un motiu omnipresent en el conjunt de l'obra de Picasso, s'aborda ara per primer cop en el muntatge *La cuina de Picasso*. Prop de 200 obres procedents de museus, institucions i col·leccions privades d'arreu permeten considerar Picasso des d'una nova perspectiva.

LA LLIBERTAT

UF, NOMÉS DE PENSAR EN AQUESTA PARAULA EL CAP BULL. TOTHOM ÉS LLIURE SEGONS LA LLEI, PERÒ ATENCIÓ: N'HI HA QUE HO SÓN SOBRE EL PAPER I EN LA REALITAT, PERÒ N'HI HA MOLTS (PER EXEMPLE, ELS POBRES) QUE HO SÓN SOBRE EL PAPER PERÒ NO TANT, EM SEMBLA, EN LA REALITAT. SÓN LLIURES DE LLEI, PERÒ NO PAS DE FET. NO ÉS ESTRANY, DONCS, QUE LA PARAULA LLIBERTAT HAGI ESTAT TAN DISCUTIDA. L'ÀNSIA DE LLIBERTAT, PERÒ, ÉS EL MOTOR DE LES NOSTRES VIDES PERSONALS I COMUNITÀRIES. QUI NO VOL SER LLIURE? UN DELS GRANS AVENÇOS DE LA HUMANITAT VA SER L'ABOLICIÓ DE L'ESCLAVITUD. ARA BÉ, DE SEGUIDA QUE ENS POSEM A PENSAR EN EL CONCEPTE VEIEM QUE CONTÉ MOLTS MATISOS. ALGUNS ES FAN MOLT EVIDENTS. PER EXEMPLE, DES D'ON ESCRIC ARA MATEIX, VEIG UN CARTELL AMB LA CARA DELS JORDIS I, A SOTA, EN LLETRES BEN GROSSES, LA PARAULA LLIBERTAT. EN AQUEST CAS, EL CONCEPTE ES DEFINEIX PER OPOSICIÓ A "EMPRESONAMENT", LA PRIVACIÓ DE LLIBERTAT, EL CÀSTIG QUE LES LLEIS TENEN PREVIST CONTRA QUI COMET DELICTES. ELS JORDIS SÓN A LA PRESÓ, PERÒ LA PERSONA QUE HA PENJAT AQUEST CARTELL AL BALCÓ ESTÀ CONVENÇUDA QUE AQUESTS DOS CIUTADANS NO HAN COMÈS DELICTES, SINÓ QUE HAN UTILIZAT EL SEU DRET A LA LLIBERTAT D'EXPRESSIÓ I HAN DEFENSAT PACÍFICAMENT LES SEVES IDEES. I AQUESTA PERSONA, LA QUE HA PENJAT EL CARTELL, UTILITZA IGUALMENT LA SEVA LLIBERTAT PER MANIFESTAR PÚBLICAMENT LA SEVA OPINIÓ.

PER NO FER GRANS FILOSOFADES, POTSER EN TINDRÍEM PROU DIENT QUE LA LLIBERTAT CONSISTEIX EN EL DRET A DIR COSES QUE ALTRES NO VOLEN SENTIR. "DIR COSES" VOL DIR OPINAR, PERÒ NO PAS IMPOSAR PER LA FORÇA. EN LES SOCIETATS LLIURES, UNS I ALTRES ACCEPTEN ESCOLTAR I RESPECTAR LES OPINIONS QUE NO COMPARTeixEN I QUE NO ELS AGRADEN. PER AIXÒ, LA CONVIVÈNCIA ES RESOL ADOPTANT NORMES PER CONSENS. I EL PRIMER CONSENS CONSISTEIX A ASSUMIR QUE ELS ACORDS ES PRENEN PER MAJORIA... TOT RESPECTANT EL DRET DE LES MINORIES A SEGUIR EXPRESSANT LES SEVES OPINIONS SENSE COACCIÓ. ESTÀS DISPOSAT A DIR EL QUE CREUS ENCARA QUE NO AGRADI A QUI T'ESCOLTA? SÍ? ETS UNA PERSONA LLIURE. ESTÀS DISPOSAT A ESCOLTAR LES RAONS DE L'ALTRE ENCARA QUE NO T'AGRADI EL QUE DIRÀ? SÍ? ETS UNA PERSONA QUE HA ENTÈS QUÈ SIGNIFICA VIURE EN LLIBERTAT.

EL PODER DE LES IDEES

ISAIAH BERLIN

EN LA HISTÒRIA DE LA HUMANITAT, PERÒ, MOLTS HAN RENUNCIAT A PENSAR PEL SEU COMPTE I DEIXEN QUE ALTRES PENSIN PER ELLS. MOLTS CONFONEN LA LLIBERTAT AMB L'OBEDIÈNCIA A UN LÍDER, O LA FE CEGA EN ALGUN CONCEPTE ABSTRACTE. DURANT EL SEGLE XX, ES VAN COMETRE GRANS BARBARITATS EN NOM D'IDEALS APARENTMENT BONDADOSOS. PER AIXÒ ÉS FONAMENTAL QUE ELS MITJANS PER ARRIBAR A ACONSEGUIR L'IDEAL SIGUIN JUSTOS: LA BONDAT DE L'OBJECTIU NO HA DE JUSTIFICAR MAI LA MALDAT DELS MITJANS PER ACONSEGUIR-LO. SEGONS EL PENSADOR ISAIAH BERLIN, LA PERSONA LLIURE NO S'HA DE SENTIR OPRIMIDA NI HA DE VOLER OPRIMIR. ELL MATEIX, PERÒ, VA DEDICAR DIVERSOS ESTUDIS A EXPLORAR ELS PERILLS DE PORTAR ELS IDEALS DE LLIBERTAT A L'EXTREM I VA CONCLoure QUE, SOVINT, ELS QUE VOLEN CREAR UN UNIVERS PERFECTE HO DEIXEN TOT EMPANTANEGAT. LA NOSTRA LLIBERTAT DE PENSAMENT ENS HA DE FER VIGILANTS CONTRA ELS AFAMATS DE PODER, ES DIGUIN COM ES DIGUIN I PER MÉS BONIQUES QUE SONIN LES SEVES PROMESSES.

QUAN EL CAP US RODA AMB AQUESTES COMPLICACIONS, ELS JOVES HEU DE TIRAR PEL DRET I EXPERIMENTAR LA JOIA DE LA LLIBERTAT QUE NINGÚ NO US POT ROBAR: LA DE SENTIR EL SOL DAMUNT LA CARA I LA DE CANTAR A TOTS ELS VENTS I LA D'ESTIMAR-SE DE DEBÒ TANT SI NEVA COM SI PLOU. AQUEST ÉS EL PROGRAMA ESSENCIAL. QUI HAGI SENTIT AIXÒ ESTARÀ PER SEMPRE DISPOSAT A PRESERVAR LA LLIBERTAT: LA SEVA I LA DELS ALTRES.

Miquel Berga Text
Cristina Bueno Il·lustració

ALBUMLÀNDIA

Lluís Llorc

Dues dolces perspectives

La barcelonina Rocio Bonilla ha consolidat el seu estil d'il·lustració: neta, en alguns moments detallista, amb tocs clàssics, que resulta simpàtica, divertida i entranyable. Una de les virtuts és que transmet les emocions que pertoca sense necessitat de l'ajut del text.

A *Germans!*, com en altres ocasions, tot i que no sempre, el text i la il·lustració són seus. I no és estrany, tenint en compte que exerceix de mare feliç i que la història que narra és ben senzilla de viure i veure com a pare/mare. Bonilla hi afegeix imaginació i un molt bon ritme per explicar-la amb un joc de simetries.

GERMANS!

Text i il·lustracions: Rocio Bonilla
Editorial: Animallibres
Pàgines: 48
Preu: 15,95 euros
Edat: +5

El llibre, molt ben editat per Animallibres –amb una tapa, a més de dura, gruixuda!–, té una característica: si es comença per una banda hi ha la versió del nen i, per l'altra banda, la de la nena. És com dos llibres, dues perspectives,

que conflueixen en una descoberta. La descoberta és que tenen un nou germà. És una mica inversemblant que, per les edats i les capacitats d'observació que demostren, no siguin conscients que la mare espera un nou germà... Però és una

llicència poètica per arrodonar el final que no costa gens de concedir.

La nena, la gran, veu el germà com un mico entremaliat i ploramiques, tot i que també admet que la fa riure i que el troba a faltar quan està de colònies.

El nen, el petit que passarà a ser el mitjà, veu la germana com un rinoceront avorrit i abusador, tot i que no té por del mostre nocturn i de vegades l'ajuda i el fa sentir gran.

Una història senzilla molt ben narrada visualment que manté el nivell d'altres títols de l'autora, com ara *La muntanya de llibres més alta del món*, *Cara de pardal*, *De quin color és un petó?* i *Max i els superherois*, amb Oriol Malet.

RECOMANACIONS A CAU D'ORELLA

+5

LILI ENTRE DOS NIDOS

Text i il·lustracions: Jonna Lund Sorensen
Traducció: Verónica Taranilla
Editorial: Picarona
Pàgines: 40 **Preu:** 11 euros

Àlbum que vol mostrar una visió optimista sobre la separació dels pares de la protagonista, una ocelleta tot just nascuda que veu com els pares discuteixen. Tenint en compte que la situació és tan habitual, val molt la pena.

+8

SOC UNA NOU

Text: Beatriz Osés
Il·lustracions: Jordi Sempere
Traducció: Elisensa Vergés-Bó
Editorial: Edebé
Pàgines: 32 **Preu:** 10 euros

El 26è premi Edebé infantil narra la lluita d'una advocada per poder adoptar l'Omar, un nen refugiat que ha sobreviscut a un naufragi en què ha perdut els seus pares. Història amb un cert humor surrealista i intel·ligent.

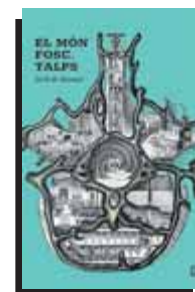

+8

LA CARTA

Text: Roser Rimbau
Il·lustracions: Rocío Araya
Editorial: Takatuka
Pàgines: 40 **Preu:** 15 euros

L'esforç d'un nen africà perquè el seu pare, absent, participi de la vida del poble és el fil conductor d'aquesta història magníficament il·lustrada. Un full de paper es converteix en un petit tresor per trencar les distàncies i el desarrelament de l'emigració.

+14

EL MÓN FOSC. TALPS

Text: Jordi de Manuel
Editorial: Jollibre
Pàgines: 270 **Preu:** 10,5 euros

Jordi de Manuel, especialista en ciència-ficció i novel·la negra, presenta una trama trepidant i per reflexionar en què sis joves i un robot fan una travessia laberíntica buscant una realitat alternativa a la que viuen. Fa 400 anys que els humans viuen sota terra, com talps.

NUTRICIONISTA LIDIA MATEOS ILLUSTRACIONS CRISTINA BUENO

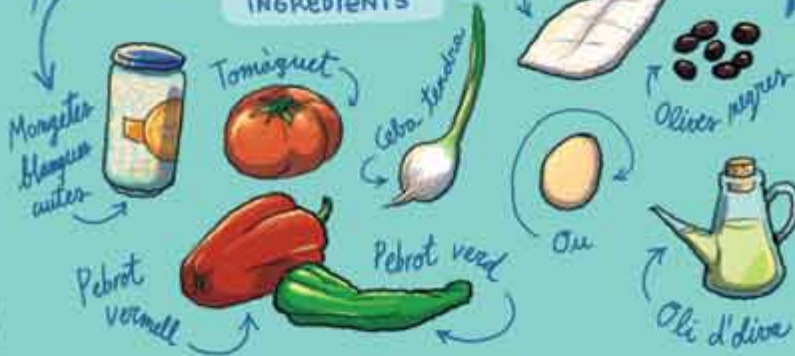
La Receta

PER PORTAR a la CARMANYOLA!

PER SOBREVIVRE EN UN pis d'estudiants

EMPELDRAT

INGREDIENTS

PREPARACIÓ

PRACTICA L'ANGLÈS

Text Miquel Berga Il·lustració Jaume Geli
Traducció Neil Stokes

Coneix la història de... **Ramon Llull**

“The good knight is he who always uses his strength for peace”

Ramon Llull, the first universally famous Catalan writer, was born in Mallorca almost 700 years ago. At that time, the most important buildings were cathedrals and castles, because the most powerful people were religious or kings and their nobles. Outside the castles life was very hard and dangerous: the peasants, servants and slaves worked without machines and only lived to serve the king...

Escolta la seva història en anglès a:
<http://www.lrp.cat/a/1402718>

EXPERIÈNCIES

Un local on se serveixen cerveses artesanes, el NaparBcn, al bell mig de l'Eixample barceloní. En els darrers temps, han proliferat aquests negocis que han convertit la capital catalana en un dels destins turístics preferits pels amants de la cervesa OROIOL DURAN

La birra d'or

Catalunya viu una febre per la cervesa artesana amb un augment del consum i de la producció. Barcelona s'ha convertit en un dels destins turístics preferits pels amants d'aquesta beguda

ADELA GENÍS
agenis@rp.cat

La cervesa artesana viu una època daurada a Catalunya. Les fàbriques augmenten la producció i els clients són cada cop més, i més exigents. L'interès i el gust per la cervesa artesana ha provocat que gairebé en qualsevol racó del país es pugui degustar una beguda d'aquestes característiques que té milers de fidels seguidors, tot i que encara s'està lluny de les xifres de països com els Estats Units, on el 20% de la cervesa que es consumeix és artesana, o fins i tot d'Itàlia, on arriba gairebé al 9%.

El darrer estudi del Gremi d'Elaboradors de Cervesa Artesana i Natural (GECAN) revela que l'1% de la cervesa que es consumeix a Catalunya és artesana. Una xifra gens menyspreable. Sumant tota la producció de cerveses artesanes catalanes es va arribar als 3 milions de litres el 2016 (darreres dades), fet que va suposar

un 40% més de producció que el 2012. "És veritat que la cervesa artesana s'ha posat de moda. Ara tothom en parla i fins i tot les grans cerveses es fixen en les petites perquè els estem prenent un petit segment del mercat. Aquí estem." Són paraules de Sven Bosch, expert en la matèria i un dels pioners a obrir un local que oferís aquest tipus de beguda a Catalunya, el Drunk Monk, a Mataró. "Fa deu o dotze anys, quan érem quatre gats, era molt diferent. L'accés als ingredients era més complicat. Ara, la gent sap que hi ha cervesa artesana i que és molt diferent de la industrial", afegeix. Bosch, soci de Naparbier i propietari del local NaparBcn, assegura que en aquesta dècada s'ha evolucionat molt. La seva empresa ha tingut un creixement exponencial i ara és fàcil trobar la seva cervesa a Xangai, a Hong Kong o a Melbourne. "Moltes marques catalanes han evolucionat i crescut: Fort, Guineu, Almogàvers..." continua. A Barcelona,

cada vegada hi ha més locals especialitzats, entre *brewpubs* i fàbriques. "Ho veiem per aplicacions com Untappd o RateBeer (xarxes socials especialitzades en cervesa). Els clients són turistes que venen expressament. A més, el Barcelona Beer Festival també ha ajudat a convertir la ciutat en una destinació cervesera", assegura Bosch.

La competència entre les petites produccions artesanals i les marques industrials està assegurada. "Les grans cerveseres miren cap al sector artesà i ja han comprat diverses marques. A l'Estat espanyol hi ha entre 600 i 700 marques de cervesa artesana quan abans n'érem 15, 30... El canvi és brutal.", assegura. Bosch també és un dels impulsors del BierCaB, un local al mig de l'Eixample barceloní, amb trenta tiradors de cervesa artesana i que ha estat un dels precursors del que ara es coneix com el Beerxample, amb una gran oferta en cervesa artesana i que s'ha con-

3 milions

de litres de cervesa artesana es van produir el 2016.

901

cerveses artesanes s'elaboren a Catalunya.

Guineu, deu anys i noves receptes

► La fàbrica de cerveses Guineu, amb seu a Valls de Torroella, està d'aniversari. El que va néixer com una utopia, s'ha convertit en una de les marques més potents del panorama català. Un dels seus mestres cervesers, Guzmán Fernández, assegura que els mou la motivació, la implicació amb el producte i crear noves receptes de cervesa. A.G.

vertit en la Meca per als amants d'aquesta beguda. A Barcelona ciutat també han proliferat les fàbriques. "Hi ha Edge, Almogàvers, Tibidabo; a l'Hospitalet de Llobregat hi ha Fort. A Súria, la Pirata; a Valls de Torroella, Guineu..." Bosch creu que amb aquest creixement s'ha millorat en la qualitat del producte. "A fires de tot el món hi ha cerveses d'aquí i això abans no passava", comenta. Una de les marques més consolidades, amb una fàbrica a Valls de Torroella, és la cervesa Guineu que ha anat ampliant les instal·lacions i que compleix deu anys. El seu mestre cerveser, Guzmán Fernández, assegura que el seu era un projecte "utòpic" que s'ha anat consolidant. Fernández es mostra satisfet de l'augment que del con-

sum. "Això era impensable fa deu anys", hi afegeix. Guineu arriba a produir a l'any 300.000 litres. En aquesta febre pe aquest producte, dos joves d'Arenys de Mar han aconseguit fabricar la seva pròpia cervesa, Synera. "Vam començar a fer-la a la cuina de casa", expliquen Arnau Moré i Marc Rodríguez. L'èxit va provocar que haguessin d'augmentar la producció. Ara, fabriquen la cervesa a les instal·lacions de Vic Brewery. En els darrers anys, Catalunya s'ha convertit en una petita potència pel que fa a la producció de cervesa. El sector ha aconseguit repartir-se per tot el territori i crear 214 llocs de treball directe. La qualitat del producte ha suposat que s'exporti el 16% de la producció a un total de 28 països.

Synera, de l'afició al negoci propi

► Arnau Moré i Marc Rodríguez són dos joves d'Arenys de Mar que produeixen la seva pròpia cervesa. Es mostren satisfets amb els resultats, que han tingut una gran acollida. En l'argot cerveser, es coneixen com a *gipsy brewers*, perquè no tenen fàbrica pròpia. A.G.

AMB GUST

Majestic històric

L'hotel Majestic celebra aquest 2018 tot un segle d'existència amb la inauguració del restaurant Solc (que treballa amb productes de l'hort que la família propietària, els Soldevila, té al Maresme) i l'edició d'un llibre que recorre la seva història, farcida de personatges. Nascut per ser un establiment de referència, en els feliços anys vint, les seves habitacions (ja amb calefacció i lavabo) van rebre la visita de Sarah Bernhardt i de la reina Victòria Eugènia. Però va ser en els convulsos i republicans anys trenta quan van arribar els seus hostes estrella, aquells que ens emocionen. Res millor en la meua primera columna que recordar l'estada de tres mesos a l'hotel de García Lorca, que estrenava la molt ben acollida *Doña Rosita la soltera o el lenguaje de las flores*, amb Margarida Xirgu. O els dies de l'abril del 38 que Machado hi va passar abans d'instal·lar-se a la torre Castanyer i, nou mesos després, emprendre el camí de l'exili.

Durant la guerra, el Majestic es trobava al servei del Comissariat de Propaganda, i des d'allà Robert

El poeta Federico García Lorca, adreçant-se als assistents a una vetllada al Majestic AHM

Capa i Ernest Hemingway difonien al món les notícies del front. També hi dormien importants parlamentaris europeus convidats pel govern per conèixer la situació del país, però en aquest àmbit polític el més rellevant (amb l'excepció d'actes més recents, com el popular pacte del Majestic entre Aznar i Pujol) és el *thriller* policíac que es va viure el setembre del 1940, quan van arribar a l'hotel fugint de la invasió nazi de Bèlgica el primer ministre del país, Hubert Pierlot, i el ministre d'Exteriors, Paul-Henri Spaak.

Un barceloní d'ascendència belga i jueva, Maurici Hening, els va ajudar a escapar a Portugal amagats en una furgoneta Chevrolet quatre dies després de l'afusellament de Lluís Companys i el mateix dia en què Himmler arribava a Madrid. Gràcies a aquesta perillosa iniciativa, els dos polítics van aconseguir plantar-se a Anglaterra i des d'allà constituir el govern belga a l'exili fins al seu retorn, el 1944.

Una curiosa connexió belgocatalana 78 anys abans de l'arribada del president Carles Puigdemont a Waterloo.

Marijo Jordan
@MarijoJordan

Ras i curt LLUÍS MUNTADA @muntadalluis

Després de la presó amb els seus murs minerals, ve la presó de després de la presó amb els seus murs minerals. És una presó que ja no té cel·les, ni filferros acabats en punta, ni sentinel·les a les garites. Prolongada en el món, et segueix com una ombra. És inexpugnable: com el desert.

AGENDA REPUBLICANA

Xavi Oltra xoltra@lpr.cat

+ AGENDA

Diumenge, 3 de juny **Més música a Berga**

▶ La plaça de Sant Joan tornarà ser l'escenari, a les 19 h, d'aquest acte diari, en què músics berguedans interpreten el *Cant dels ocells* per demanar la llibertat dels presos.

Dilluns, 4 de juny **A la plaça de la Vila**

▶ Com cada dilluns, a la plaça de la Vila de Gràcia de Barcelona es durà a terme una concentració demanant la llibertat dels presos, a les 20 h. Aquest dilluns hi haurà la presència de la poeta Aina Torres.

Dimecres, 6 de juny **Presentació ACDC**

▶ L'Associació Catalana pels Drets Civils es presentarà a les 19.30 h al Centre Cívic l'Escorxador de Vilafranca del Penedès.

Dimecres, 6 de juny **Regressió o progrés?**

▶ A l'auditori de la Fundació Iluro de Mataró es farà la xerrada "Regressió o progrés mediàtic?", a càrrec d'Alex Gutiérrez, periodista del diari Ara. L'acte està organitzat per l'assemblea territorial de l'ANC.

...i a
SANT ESTEVE DE LES ROURES

Tots a la platja

▶ Veïnes i veïns de Sant Esteve, necessitem la vostra ajuda: els GDR s'han endut totes les banderes grogues de les platges de Lleida i de la nostra platja, així que us demanem a tots que vingueu a omplir la platja de banderes grogues dilluns a les 9 h. #ensbanyarem

Inauguració a Gurb de la plaça de l'1 d'Octubre

Diumenge

3
JUNY

La localitat de Gurb, a la comarca d'Osona, inaugurarà el diumenge 3 de juny la plaça de l'1 d'Octubre, a les deu del matí. A l'acte, organitzat per la delegació territorial de l'Assemblea Nacional Catalana, hi haurà xocolatada, diverses actuacions musicals i una mostra fotogràfica, a més de la presència de membres del govern legítim, l'ANC, Òmnium Cultural i l'Associació Catalana pels Drets Civils (ACDC). Els assistents podran portar fotografies seves de l'1 d'octubre per ser exposades. El nou espai està ubicat a la confluència de l'avinguda Sant Bartomeu, el carrer de Jacint Verdaguer i el passeig de Prixana.

INAUGURACIÓ a Gurb de la plaça de l'1 d'Octubre, en un acte en què qui vulgui pot portar fotografies seves del dia del dia del referèndum.

Marxa a Sant Celoni

Diumenge

3
JUNY

El dia 3, a les 9.30 h, la plaça de la Vila de Sant Celoni serà l'inici de la "Marxa per la llibertat", que organitza l'ANC. Es faran dos recorreguts, caminant o corrent, de set i deu quilòmetres, respectivament. Es tracta d'una marxa solidària per recollir fons.

MARXA PER LA LLIBERTAT a Sant Celoni.

Catifa de flors

Diumenge

3
JUNY

A la plaça de l'Església del municipi de la Garriga, a la comarca del Vallès Oriental, la delegació territorial de l'Assemblea Nacional Catalana (ANC) elaborarà, durant el Corpus, una catifa de flors per reivindicar la llibertat dels presos polítics i el retorn dels exiliats.

ACTE REVINDICATIU a la Garriga.

Més sopars grocs

El Masnou serà l'escenari el dimecres a les vuit del vespre d'un altre sopar groc en suport dels presos polítics i dels exiliats. L'acte està organitzat per Les Capitanes del Masnou i es realitzarà al recinte Vins i Divins, a la carretera de Barcelona, 3, al Masnou. El divendres dia 8 també a les nou del vespre es duran a terme més sopars grocs, en aquest cas als municipis d'Igualada i de Pre-

mià de Mar. En el cas del d'Igualada, estarà organitzat per l'Assemblea Nacional Catalana i per Òmnium Cultural del Penedès, l'Anoia i el Garraf.

Dimecres

6
JUNY

SOPAR GROC al Masnou, al recinte Vins i Divins, a les 20 h.

Ras i curt MARTA ROQUETA @martaroqueta

La idea d'Europa es basa en la utilització dels drets humans per erigir-se com a brúixola moral del món. L'artificiosa divisió entre la civilització i la barbàrie que n'emana, la consola de la incapacitat de satisfer geogràficament el desig de continentalitat a causa de la unió amb Rússia i Turquia.

Si ens voleu fer arribar les vostres propostes, ho podeu fer a l'adreça agenda@lrp.cat

Poesia reivindicativa

Al cor de Barcelona, a la plaça del Rei, cada dimecres hi ha una concentració a les 19 h, un acte en què s'escolten diverses poesies i cançons i es demana també la llibertat dels presos polítics i dels exiliats per la repressió de l'Estat espanyol. Art i reivindicació en un espai emblemàtic.

Dimecres

6

JUNY

CONCENTRACIÓ com cada dimecres a Barcelona, a la plaça del Rei.

El procés... on som?

El periodista Vicent Partal, director de *Vilaweb*, oferirà una conferència a la Biblioteca Martí Roselló, a Premià de Mar, en què parlarà del procés d'independència i del moment en què ens trobem. Partal oferirà les claus per comprendre la complexitat política del moment.

Dijous

7

JUNY

CONFERÈNCIA a la carretera de Vilassar de Dalt, 100, a Premià de Mar.

Reivindicació a Balaguer

Cada dijous, des del mes de febrer, s'organitza una trobada del Col·lectiu Llibertat de Balaguer, format sobretot per persones jubilades del municipi i de la comarca de

la Noguera, per reivindicar la llibertat dels presos polítics i el retorn dels exiliats. El lloc de trobada és la plaça del Mercadal, a dos quarts d'onze del matí.

Dijous

7

JUNY

TROBADA a Balaguer per reivindicar l'alliberament dels presos polítics.

Demà tindrem sort

LA HISTÒRIA DE JOAN PACHECO, UN NEN A L'EXILI

'Demà tindrem sort'

La seu d'Òmnium la Selva, al municipi de Santa Coloma de Farners, acollirà a les 20 h la presentació del llibre *Demà*

tindrem sort, amb la presència de l'autora, Núria Martí, i del protagonista del llibre, Joan Pacheco.

Divendres

8

JUNY

PRESENTACIÓ D'UN LLIBRE a Santa Coloma de Farners.

Caminades pels presos

Cada divendres a les 19 h, a la plaça Catalunya, es continuen fent les caminades pels presos polítics i el retorn del govern a

l'exili. Ara farà un any que s'organitzen aquestes trobades, que van arrencar per demanar el sí en el referèndum.

Divendres

8

JUNY

CAMINADES PELS PRESOS POLÍTICS a la plaça Catalunya de Barcelona.

Avis i àvies, a Riudoms

Cada dissabte, al municipi de Riudoms (Baix Camp), es porta a terme una concentració a les dotze del migdia per reclamar la llibertat dels

presos polítics i exiliats. A l'acte, organitzat per avis i àvies, es fan dos tombs a la plaça, es canta l'himne d'«Els segadors» i es fan parlaments.

Dissabte

9

JUNY

CONCENTRACIÓ a Riudoms.

Ras i curt MARIONA ISERN @marionaisern

Cinc mesos després de les eleccions, per fi tenim govern a Catalunya. No hi són tots els que voldríem, però hem de celebrar que hi hagi paritat i que les dones comencin a ser una part important de les institucions d'aquest país. És urgent que, a poc a poc, aquesta percepció vagi canviant.

ENTRETENIMENTS

Jordi Soler jsoler@lpr.cat

ENREVESSATS JORDI SOLER jsoler@lpr.cat

Horizontals: 1.- Màquina per efectuar la classificació en les indústries químiques i metal·lúrgiques. 2.- Fa sonar la samba. Afecció catarral de les vies respiratòries causada per l'efecte del fred o de la humitat. Camí o antiga moneda. 3.- Demanin respectuosament permís per fer alguna cosa. Caguera. Aton lacisum. 4.- Cridin sense consonants. Entra i surt del terrat. Les filles de la tieta. Fa sonar la trampa. 5.- El capgirat pal que als teatres es posa entre bastidors per col·locar-hi els llums. Família d'escitaminies tropicals, de fulles molt grosses, flors amb el periant corol·lí en règims i fruits en baies. 6.- Llefecs, llepadits. La seva península és al sud-est de Cornualla, a Anglaterra. 7.- Qualitat de casual, de no essencial. 8.- Ja tenim aquí el mig dígraf de sempre, encara que en una nova revista. Fa sonar l'or groc formós. Capgireu ara el preu estipulat per al lloguer d'una embarcació. Nota musical articulada. La tretzena lletra de l'alfabet grec. 9.- Detesti de corcoll. Manca de subjecció i subordinació. 10.- Conjunt d'equips i provisions necessaris per a un exèrcit en temps de guerra. La millor carta. Île-d'... municipi francès de la regió de Bretanya, al departament d'Ar Mor-Bihan. 11.- L'edat dels francesos ens arriba de l'est. L'art i l'ofici de treballar la plata, l'or, el platí i altres metalls fins. 12.- Assumpte, qüestió. Prefix grec de vida. Un dels pobles blancs de la Serra de Cadis. 13.- El dígraf hi és tot, ara. Nota musical. Cadena de notícies nord-americana. A la moda. Conjunció copulativa. 13.- Relativa a aquella substància blanca produïda, algunes vegades, pel cos del mèdium.

1														
2		■										■		
3								■				■		
4			■		■								■	
5						■								
6										■				
7														
8		■		■					■			■		
9					■									
10								■				■		
11				■										
12					■			■						
13			■			■				■			■	
14														

Verticals: 1.- Aparell emprat per mesurar les forces capil·lars. 2.- Entra i surt de Liverpool. S'enfila aquell famós cineasta i escriptor francès de nom René, queda clar? Tingui fe religiosa de panxa enlaire. 3.- Tenia existència cap amunt. Menjar a la inversa manera. Entra i surt de Torrent. 4.- Ara van columnar amunt representacions artístiques de la Mare de Déu, Jesucrist o els sants. Demana confir-

mació o pot precedir el vòmit. La seva veu l'escoltava un gosset davant d'una gramola. 5.- Simon Fraser University. Entre *veni* i *vici*. Gos que nega. Arbre invertit. 6.- Espelma llarga i capgirada. Rutilen, titil·len de baix a dalt. Xifra romana. 7.- Relativa o pertanyent a la ciència que tracta els fenòmens com a continguts de consciència. 8.- El mateix et dic, és a dir, 499. Aquest que arriba de cap per avall ha entrat d'estrany. Unitats geocronològiques majors que les eres. 9.- Entén allò que li expliquen, ho... Disposició de caràcter general que l'autoritat municipal exposa als ciutadans. Ànima silent. 10.- Dit de la síl·laba mancada d'intensitat acústica o de freqüència tonal respecte a alguna altra que presenti un grau superior en aquests dos factors. Lúcida, intel·ligent, enginyosa. Fa sonar la barcassa massa mal amarrada. 11.- Aquesta xifra romana multiplica per deu la del 6 vertical. Continuar la cria d'un animal donant-li nous elements de vida i de força. Minoria social selecta per un o un altre concepte. 12.- El metall de la quimera. Bonic nom femení capgirat. Malagraït de corcoll. 13.- Riu suís a contracorrent. Exhalària. Proa i popa de caiac. 14.- Ensenyaria a llegir i a escriure convertint la B en una S, i perdó per la cantada.

SUDOKU

	3				6	4	
8	5			4		3	
				2		9	
2	4			6		7	
	6	8	5	2		3	
			4	7			
	5		7		6	4	8
			5		3		2
4		2				5	

FÀCIL

					2	
4			8		3	
			5		6	9
		3	8	5		
7	6	5				
1	4		7	6	5	
6			7	2	4	
	9	1		3		5
						2

DIFÍCIL

JEROGLÍFIC

**NOTA LLONAM
ÓICISOPERP
ARTICLE
FONEMA ESMERÇ**

La causa o la raó d'alguna cosa

SOLUCIONS

Jeroglífic
La mare dels ous (la mar ed el so ús)

Enreversat horitzontals
1.- Classificadora. 2.- A. Refredat. Ral. 3.- Preguin. Por. af. 4.- Il. T. Cosines. A. 5.- larav. Musàcies. 6.- Llamers. Rame. 7.- Accidentalitat. 8.- R. U. ion. La. Ni. 9.- illo. Libertat. 10.- Munió. As. ARZ. 11.- ega. Argentina. 12.- Tema. Bio. 13.- RR. Mi. CNN. In. R. 14.- Ectoplasmatàica.

DIFÍCIL

5	1	9	6	3	4	2	8	7
4	7	6	2	8	9	3	1	5
8	3	2	1	5	7	6	4	9
9	2	3	8	4	5	1	7	6
7	6	5	3	2	1	8	9	4
1	8	4	9	7	6	5	2	3
6	5	8	7	9	2	4	3	1
2	9	1	4	9	3	7	5	8
3	4	7	5	1	8	9	6	2

FÀCIL

9	3	2	7	8	1	5	6	4
8	5	6	9	2	4	7	1	3
1	7	4	6	3	5	2	8	9
2	4	3	8	1	6	9	7	5
7	6	8	5	9	2	4	3	1
5	9	1	3	4	7	8	2	6
3	2	5	1	7	9	6	4	8
6	1	7	4	5	8	3	9	2
4	8	9	2	6	3	1	7	5

No ho oblidis: un Borbó ens costa 3.318 vegades més.

A la Catalunya republicana som més de dos milions de persones amb ganes de bones notícies: presons lliures de polítics, músics tornant amb la família, periodistes sense por. La República no espera, es construeix ara. Als carrers, a les empreses, als diaris, a les botigues, al transport. Aquest setmanari és una eina per això: normalitzar el republicanisme i reforçar la sobirania mediàtica. L'espai de debat que necessita un país en construcció.

Subscripció
en paper
— 72 €/any

Subscripció
digital
— 12 €/any

Fes-te republicà a www.lrp.cat
o trucant al 972 186 400.

LA REPÚBLICA

Tavernia

Joan Poyano & Teo Perea

